

1 928
1

JUS

standardizacija

bilten jugoslovenskog zavoda za standardizaciju — beograd

11

standardizacija

bilten jugoslovenskog zavoda
za standardizaciju — beograd

11

novembar
1973.

strana 307—354

IZDAVAČ

Jugoslovenski zavod za standardizaciju,
Cara Uroša 54
Beograd
Telefon 634-322
P. F. 933

ODGOVORNI UREDNIK

Milan KRAJNOVIĆ, dipl. ecc.

REDAKCIONI ODBOR

Slavoljub Đorđević, Đuka LISICA,
Mara MATIĆ, Srboljub STOJKOVIĆ,
Branislav TEŠIĆ, Olga VELJANOVIĆ

UREDNIK ZA ŠTAMPU

Marija KRISTARIĆ

TEHNIČKI UREDNIK

Dragutin MILOŠEVIĆ

PRODAVNICA JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

Kneza Miloša 16, Beograd

Cena pojedinom primerku din. 12. —
Godišnja pretplata din. 120. — Pretplatu
slati neposredno na adresu prodavnice Jugo-
slovenskog zavoda za standardizaciju, Beo-
grad, ul. Kneza Miloša br. 16, pošt. fah.
br. 933 ili na evidentni račun 60805-845-614

ŠTAMPA:

Beogradski izdavačko-grafički zavod
Beograd, Bulevar vojvode Mišića 17.

Aktom Republičkog sekretarijata za kulturu SRS
br. 413—55/73—02 od 1. I 1973. godine ovo
izdanje je oslobođeno poreza na promet proizvoda.

snaga međunarodne elektrotehničke komisije
IEC (Branko Cerovac, dipl. ing.) 309

predlozi standarda za javnu diskusiju:
M.R5.001 — Normirane posude. Posude za
pripremanje i serviranje hrane .. 333

anotacije predloga standarda za javnu disku-
siju iz oblasti:
— ispitivanja premaznih sredstava za zaštitu
konstrukcije od korozije 336
— kotrljajnih ležaja 337
— rashladne i termičke opreme 337

ispravke, izmene i dopune 337

objavljeni jugoslovenski standardi 338

međunarodna standardizacija:
— primljena dokumentacija 343
— kalendar zasedanja 349
— informacije ISO 352

pregled primljenih važnijih inostranih standar-
da 353

novembar

1973.

strana 307—354

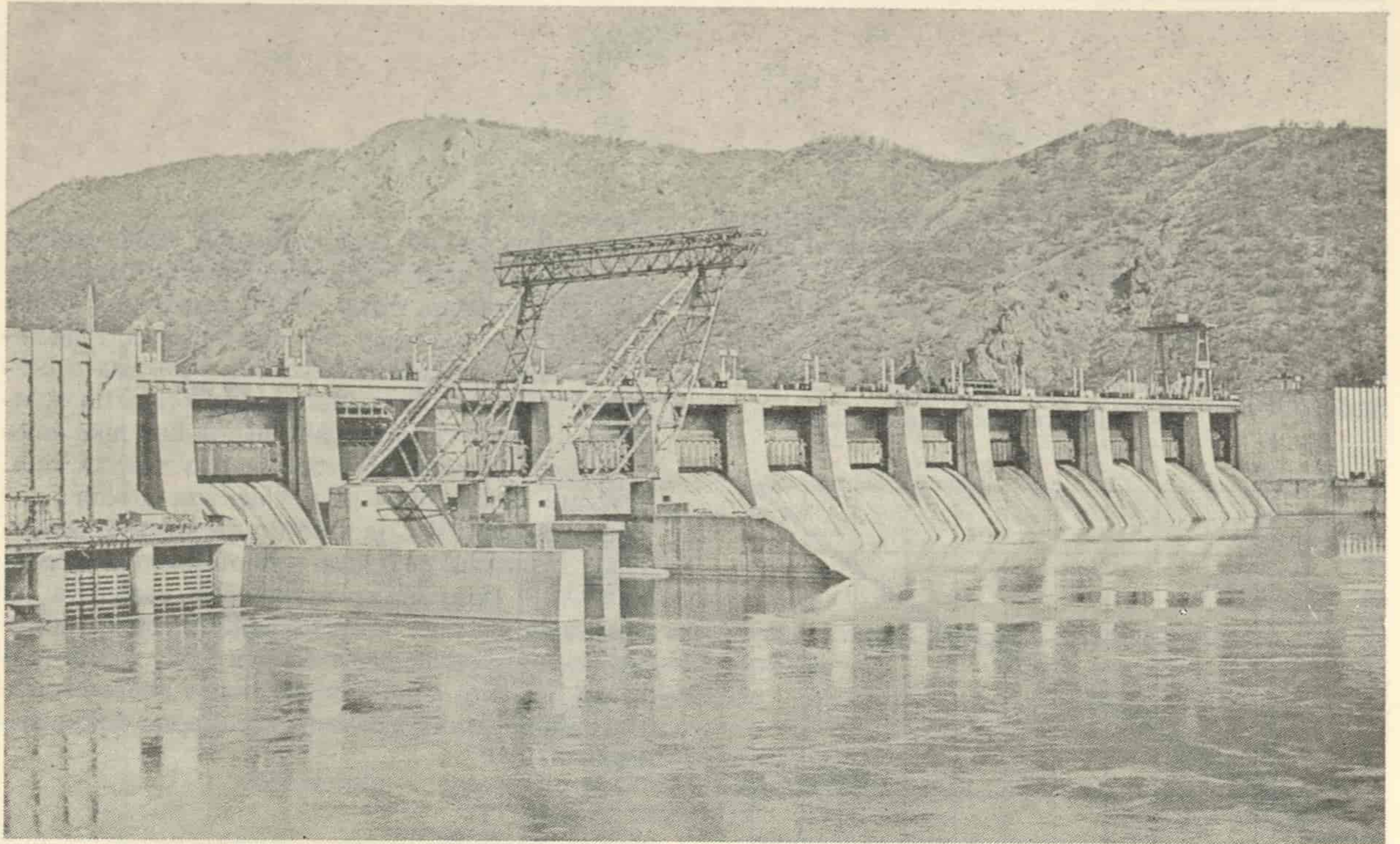

pozivamo sve naše čitaoce, saradnike iz oblasti
standardizacije, stručnjake svih grana privrede

na saradnju u našem
biltenu »standardizacija«

dopise, članke, pitanja, mišljenja i predloge slati
na adresu izdavača.

Redakcija

Hidroelektrana Đerdap

snaga međunarodne elektrotehničke komisije IEC

**IEC-preporuke
postaju
IEC-standardi**

Branko Cerovac, dipl. ing.

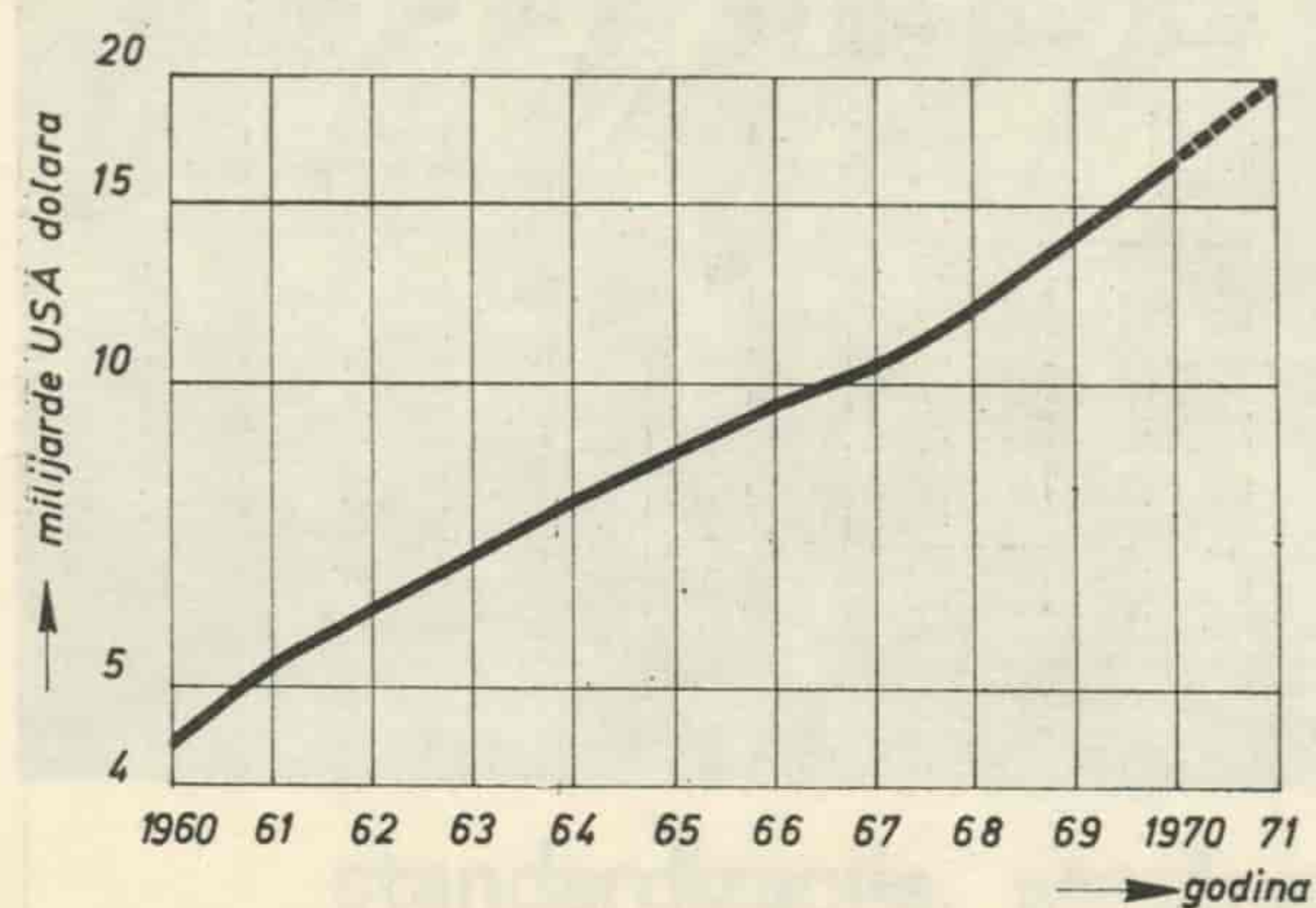
uvod

Savet IEC-a je na 38. generalnom zasjedanju, održanom juna 1973. godine u Minhenu, odlučio da se ubuduće preporuke koje publikuje IEC normalno nazivaju »IEC-standardi« umesto dosadašnjeg naziva »IEC-preporuke«. Mada na prvi pogled samo u nazivu, ova promena u stvari ima svoje dublje značenje i predstavlja početak nove ere na polju međunarodne elektrotehničke standardizacije. Ovom značajnom odlukom ispunjena je jedna praznina na sveukupnom polju međunarodne standardizacije, a od posebnog je značaja za unapređenje međunarodne robne razmene i trgovine elektrotehničkih proizvoda. Za sve ostale proizvode istu takvu odluku donela je Međunarodna komisija za standardizaciju — ISO još 1970. godine, s tim što

je primena ove odluke otpočela 1.1.1972. godine, od kada se »ISO-preporuke« publikuju kao »ISO-standardi«.

U kojoj meri je sazrelo donošenje jedne ovakve odluke vrhovnog organa IEC-a, u kojem su zastupljeni predstavnici svih zemalja članica, najbolje ilustruje činjenica da se za proteklih skoro 70 godina od osnivanja IEC-a godišnja proizvodnja elektrotehničkih proizvoda u svetu povećala od 0,8 milijardi na 240 milijardi USA dolara, kao i da je svetski izvoz elektrotehničkih proizvoda u 1971. godini dostigao cifru od 20 milijardi USA dolara, sračunato sve prema tekućim cenama f.o.b. Prema podacima Biltena za statis-

tiku svetske trgovine tehničkih proizvoda UNO, kretanje svetskog izvoza elektrotehničkih proizvoda za period 1960—1971. godine, koje je prikazano na dijagramu sl. 1, predstavlja stalni strmi uspon. Ovaj trend se predviđa i u daljoj budućnosti.

Sl. 1

Ekonomska situacija povećane međunarodne razmene elektrotehničkih proizvoda imala je kao rezultat da se poslednjih godina pokazala još veća neophodnost intenzifikacije rada na harmonizaciji nacionalnih specifikacija i standarda, pa je i IEC prirodno kao međunarodna organizacija koja je u žiži ovih radova znatno aktivirala svoje poslovanje.

Nisu, međutim, samo spoljni ekonomski faktori uticali na donošenje jedne ovako značajne odluke. Može se slobodno reći da je još uticajniji faktor u ovome bio porast snage IEC-a, koji se ogleda kroz njenu aktivnost, organizaciju i rezultate rada.

Neprekidno još od svog osnivanja 1904. godine, kao jedna od najstarijih međunarodnih organizacija, koja je ostala verna svojim principima široke međunarodne saradnje na objedinjavanju nacionalnih elektrotehničkih standarda i propisa o bezbednosti i stvaranju međunarodno priznatih standarda, IEC beleži kontinualni uspon koji nisu omele u međuvremenu ni protekla dva svetska rata. Povećani uspesi stalno su povlačili za sobom i povećane zadatke. IEC je uspevao da svoju organizacionu strukturu podešava tehnološkom napretku i da svoju programsku orijentaciju usmerava na najaktuelnije teme. Ovo se najbolje može dokazati stalnim rastom broja članica IEC, njenih tehničkih komiteta i potkomiteta, kao i skoro eksponencijalnim rastom izdavanja sveukupne dokumentacije.

aktivnost IEC

Do drugog svetskog rata kao nosioci radova u IEC-u bile su uglavnom mnogobrojne zemlje sa visoko razvijenom elektroindustrijom i značajnom potrošnjom električne energije. Posle drugog svetskog rata njima su se pridružile mnoge zemlje koje su započele izgradnju svoje elektroindustrije, povećale potrošnju električne energije i uvidele koristi od saradnje u IEC-u. Tako od 14 zemalja osnivača IEC 1904. godine, broj članica se postupno povećavao i u 1956. godini dostigao 31, da bi 30.1.1973. godine došao na sadašnji broj od 41 članice.

Sadašnja lista zemalja članica IEC-a sa nazivima i adresama nacionalnih komiteta data je u tabeli 1.

Tabela 1

Br.	Zemlja	Naziv i adresa nacionalnog komiteta
1	2	3
1	Argentina	Comité Electrotécnico Argentino Posadas 1659 Buenos Aires
2	Australija	Australian Electrotechnical Committees Standards Association of Australia 80, Arthur Street North Sydney N.S.W. 2060
3	Austrija	Österreichisches Elektrotechnisches Komitee der IEC im Österreichischen Verband für Elektrotechnik (ÖEK—IEC) Eschenbachgasse 9 1010 Wien

1	2	3
4	Belgija	Comité Eléctrotechnique Belge 3, Galerie Ravenstein 1000 Bruxelles
5	Brazil	Comitê Brasileiro de Eletronica, Eletrotecnica e Iluminação (COBEI) Associação Brasileira de Normas Técnicas R. Marquês de Itú 88—5° andar Caixa Postal 4991 Sao Paulo S.P.
6	Bugarska	Comité de la Qualité de la Normalisation et de la Metrologie Commission Eléctrotechnique 21, rue »6 Septembre« Sofia
7	Čehoslovačka	Úřad pro Normalizaci a Měření Václavské náměstí 19 113 47 Praha 1
8	Danska	Dansk Elektroteknisk Komite Strandgade 36, st. 1401 København K
9	Engleska	British Electrotechnical Committee British Standards Institution 2, Park Street London W1A 2BS
10	Finska	Finnish National Committee of the IEC Finnish Electrotechnical Standards Association Särkiniementie 3 02100 Helsinki 21
11	Francuska	Comité Eléctrotechnique Français 54, Avenue Marceau 75008 Paris
12	Grčka	Greek Electrotechnical Association 12, Psaromiligon Street Athens 113
13	Holandija	Nederlands Elektrotechnisch Komite Nederlands Normalisatie-instituut Polakweg 5 Rijswijk (ZH)-2106
14	Indija	Electrotechnical Division Council Indian Standards Institution Manak Bhavan 9, Bahadur Shah Zafar Marg New Delhi 110001
15	Indonezija	Jajassan »Dana Normalisasi Indonesia« Djalan Braga 38 Atas Bandung
16	Iran	Institute of Standards and Industrial Research of Iran Ministri of Economy P.O. Box 2 937 Teheran

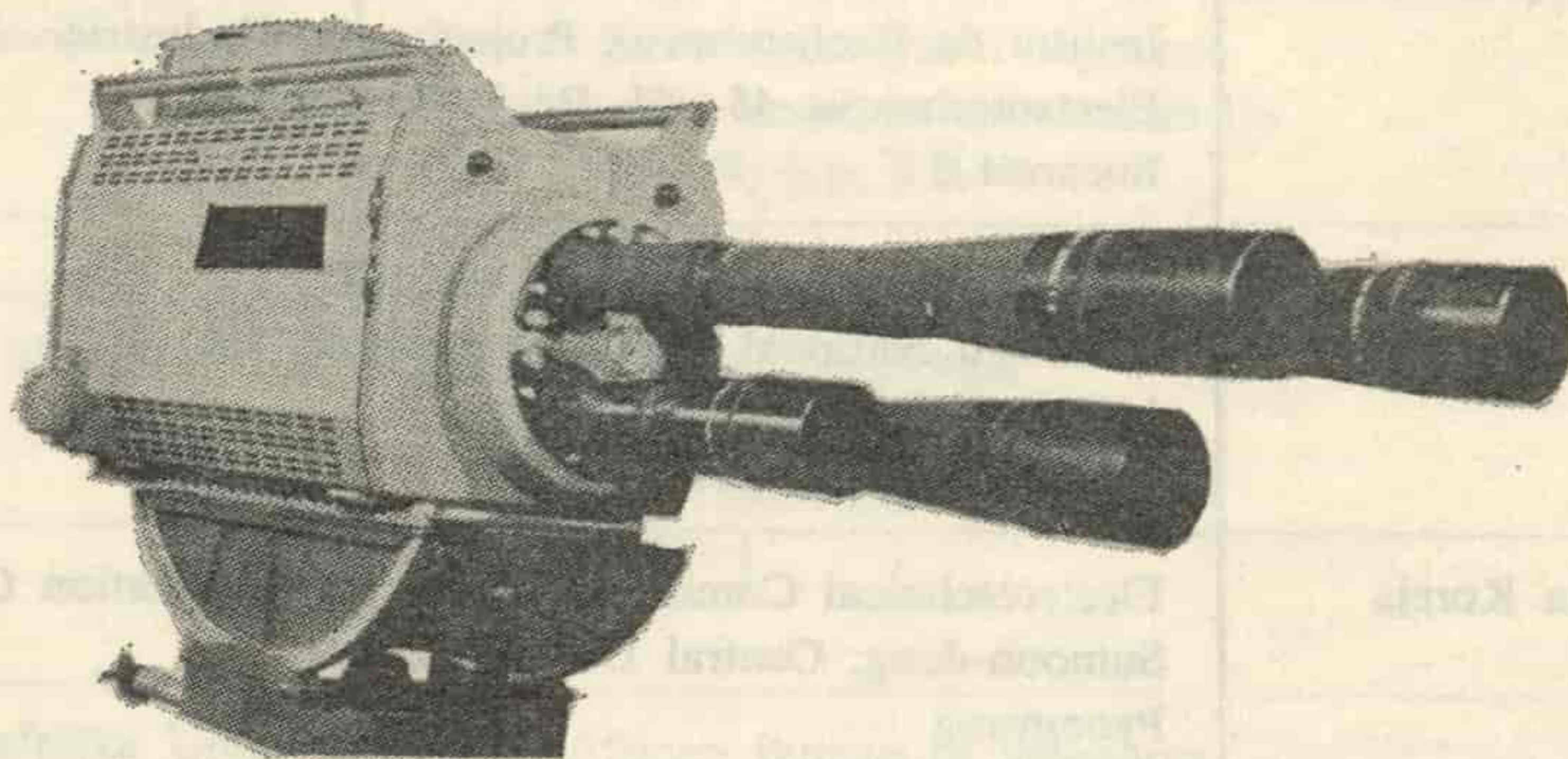
1	2	3
17	Izrael	The Standards Institution of Israel Ramat Aviv Tel-Aviv
18	Italija	Comitato Elettrotecnico Italiano Viale Monza, 259 20126 Milano
19	Japan	Japanese Industrial Standards Committee Agency of Industrial Science and Technology Ministry of International Trade and Industry 3-1, Kasumigaseki, Chiodaku Tokyo
20	Jugoslavija	Comité Eléctrotechnique Yougoslave Jugoslovenski zavod za standardizaciju Cara Uroša 54, p.p. 933 11001 Beograd
21	Južna Koreja	Electrotechnical Committee Bureau of Standards Ministry of Commerce and Industry Se Chong-Ro 1 Seoul
22	Južnoafrička Unija	South African Bureau of Standards Department 7: Electrical Engineering South African National Committee of the IEC Private Bag X 191 Pretoria
23	Kanada	Canadian National Committee of the IEC Standards Council of Canada 178 Rexdale Blvd. Rexdale M9W 1R3 Ontario
24	Kina	Chinese Electrical Engineering Society P.O. Box 909 Peking
25	Kuba	Electrotechnical Committee Dirección de Normas y Metrología Reina 408 Habana
26	Mađarska	Magyar Szabványügyi Hivatal Ullői-ut 25 PF 24 1450 Budapest 9
27	Nemačka	German National Committee of the IEC Verband Deutscher Elektrotechniker e.V. Stresemannallee 21 6000 Frankfurt a. M. 70
28	Norveška	Norsk Elektroteknisk Komite Sekretariatet Oscars gate 20 Postboks 7099 Homansbyen Oslo 3

1	2	3
29	Pakistan	Electrotechnical Divisional Council (EDC) Pakistan Standards Institution 39, Garden Road, Sadar Karachi 3
30	Poljska	Polski Komitet Normalizacji i Miar Ul. Elektoralna 2 Warszawa 51
31	Portugalija	Comissão Electrotécnica Portuguesa Avenida de Berna, 1 Lisboa 1
32	Rumunija	Comité Electrotechnique Roumain Institut de Recherches et Projets pour l'Industrie Electrotechnique 45—47, Bd T. Vladimirescu Bucarest 6
33	SAD	U.S. National Committee of the IEC American National Standards Institute, Inc. 1430 Broadway New York, N.Y. 10018
34	Severna Koreja	Electrotechnical Committee of the Standardization Committee Sumoon-dong, Central District Pyongyang
35	Sovjetski Savez	Committee for the USSR Participation in International Power Conferences Section I: USSR National Committee of the IEC Gorky Street 11 Moscow K9
36	Švedska	Svenska Elektriska Kommissionen Box 5177 102 44 Stockholm 5
37	Švajcarska	Comité Eléctrotechnique Suisse Association Suisse des Eléctriciens Seefeldstrasse 301 8008 Zürich
38	Španija	Comisión Permanente Española de Electricidad Calle Granada, 25 Madrid 7
39	Turska	Turkish National Committee of the IEC Türk Standardlari Enstitüsü Necatibey Caddesi, 112 Yenişehir Ankara
40	UAR	The Egyptian National Committee (International Electrotechnical Commission) C/o Dr. Mahmoud El-Koshairy Ministry of Electricity Abbassia Cairo
41	Venecuela	Comission Venezolania de Normas Industriales (Covenin) Centro Simon Bolivar Torre Sur, Piso 6°, Oficina 652 Caracas, 101

Jugoslavija je članica IEC-a od 1953. godine, kada se formirao Jugoslovenski elektrotehnički komitet — JEK, sa ciljem da sarađuje u IEC-u na pitanjima međunarodne elektrotehničke standardizacije i da učestvuje u pripremanju predloga nacionalnih standarda iz oblasti elektrotehnike koje izdaje Jugoslovenski zavod za standardizaciju. Članstvo JEK-a se sastoji od predstavnika industrijskih preduzeća, proizvođača i distributera električne energije, naučnih instituta, univerziteta i drugih organizacija koje su zainteresovane za standardizaciju u oblasti elektrotehnike. U sadašnjem radu JEK-a učestvuje 700—800 najeminentnijih stručnjaka Jugoslavije iz oblasti elektrotehnike.

zavod za standardizaciju uplaćuje IEC-u godišnju kotizaciju i troškove za dokumentaciju IEC, koja se od strane Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju dostavlja sekretarijatima tehničkih odbora i pododbora, a ovi je dalje distribuiraju svojim članovima. Jugoslovenski zavod za standardizaciju je i član ISO za Jugoslaviju.

Broj tehničkih komiteta (TC) i tehničkih potkomiteta (SC) IEC-a je naglo rastao posle drugog svetskog rata. Od 42 tehnička komiteta i 38 tehničkih potkomiteta u 1956. godini, njihov broj se do septembra 1973. godine popeo na 72 tehnička komiteta i 109 tehničkih potkomiteta. Ako pored TC i SC uključimo i radne grupe, onda se ukupni

Kamera za televiziju u boji

Organizacija JEK-a je analogna organizaciji IEC-a i prema svom Statutu ima svoju Skupštinu, Izvršni odbor, Nadzorni odbor, Plenum, tehničke odbore i pododbore, predsednika i generalnog sekretara.

Osnovni rad na pripremanju predloga nacionalnih standarda odvija se u tehničkim odborima i pododborima.

JEK je savetodavni organ Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju za stručna pitanja standardizacije iz oblasti elektrotehnike i ovu vezu ostvaruje posredstvom generalnog sekretara. Jugoslovenski

broj radnih tela u kojima se ostvaruju osnovni naučno-tehnički zadaci na izradi međunarodnih standarda IEC-a penje na preko 600. U tabeli 2 data je lista TC i SC, IEC-a sa nazivom stručne oblasti koju obrađuju, nazivom zemalja koje drže njihovo predsedništvo i sekretarijate, kao i ukupan broj izdatih publikacija. Za TC i SC i zemlje nosioce dati su podaci sa stanjem do septembra 1973. godine, dok je za broj izdatih publikacija dat sa stanjem do kraja 1972. godine. Radne grupe nisu prikazane u Tabeli 2 jer se one stvaraju i raspuštaju prema tekućim potrebama kod razrade uže tematike, te se njihov broj stalno menja.

Tabela 2

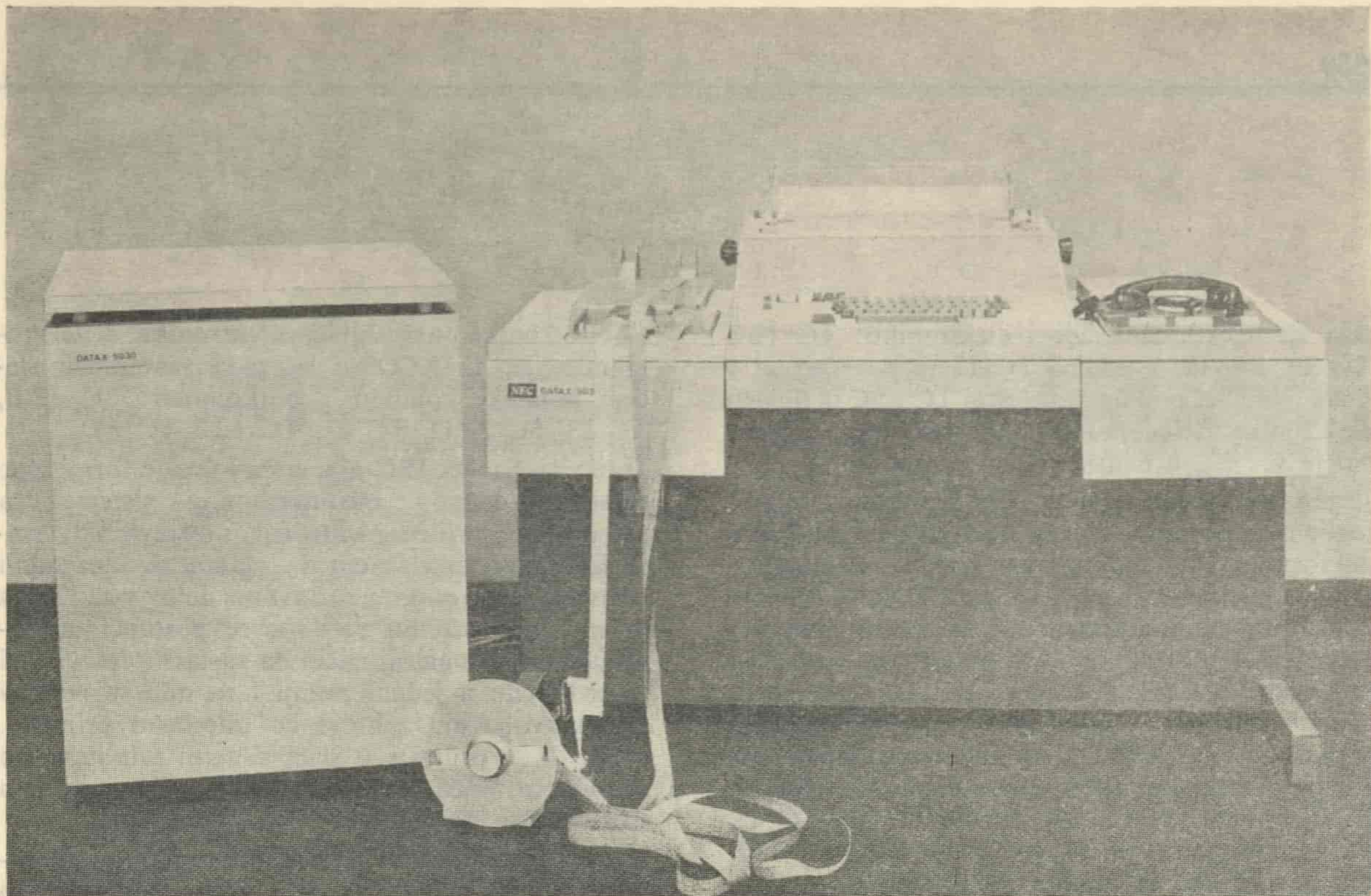
TC	SC	Naziv	Zemlje nosioci		Broj publikacija
			Predsedništva	Sekretarijata	
1	2	3	4	5	6
1	—	Terminologija	Rumunija	Francuska	26
2	—	Rotacione mašine	Izbor u toku	Engleska	24
—	2A	Turbogeneratori	Engleska	Engleska	
—	2B	Dimenzije el. rotacionih mašina	Engleska	Danska	
—	2C	Klasifikacija izolacionih materijala	Izbor u toku	Engleska	
—	2D	Gubici i korisnost	Izbor u toku	Engleska	
—	2F	Dimenzije četkica, držača četkica, kolektora i kliznih kolutova	Engleska	Nemačka	
—	2G	Konstante sinhronih mašina	SSSR	SSSR	
—	2H	Stepeni mehaničke zaštite — metode hlađenja	Nemačka	Francuska	

1	2	3	4	5	6
3	—	Grafički simboli	Švajcarska	Švajcarska	30
—	3A	Grafički simboli za šeme	Švajcarska	Švajcarska	
—	3B	Priprema šema, dijagrama i tabela. Opis elemenata	SAD	Švedska	
—	3C	Grafički simboli za uređaje	Nemačka	Holandija	
4	—	Hidraulične turbine	SAD	SAD	5
5	—	Parne turbine	Engleska	SAD	2
7	—	Goli provodnici od aluminijuma	Engleska	Kanada	9
8	—	Standardni naponi, struje i frekvencije	Francuska	Italija	4
9	—	Oprema za električnu vuču	Italija	Francuska	8
10	—	Izolacione tečnosti i gasovi	Italija	Belgija	5
—	10A	Izolaciona ulja na bazi ugljovodonika	Francuska	Belgija	
—	10B	Ostala izolaciona ulja	SAD	SAD	
—	10C	Izolacioni gasovi	Francuska	Italija	
11	—	Nazdemni vodovi	Italija	Francuska	
12	—	Radiokomunikacije	Francuska	Holandija	29
—	12A	Radioprijemnici i televizori	Švajcarska	Holandija	
—	12B	Bezbednost	Švedska	Holandija	
—	12C	Radiopredajnici	Francuska	Holandija	
—	12D	Antene	Nemačka	Italija	
—	12E	Mikrotalasni sistemi	Engleska	SAD	
—	12F	Radiouređaji za mobilne službe	Kanada	SAD	
13	—	Merni instrumenti	Engleska	Mađarska	13
—	13A	Električna brojila	Engleska	Mađarska	
—	13B	Pokazni merni instrumenti	Mađarska	Mađarska	
—	13C	Elektronski merni instrumenti	Holandija	Mađarska	
14	—	Transformatori snage	Engleska	Engleska	4
—	14B	Regulacione sklopke za transformatore	Engleska	Engleska	
—	14C	Induktivni kalemovi	Belgija	Belgija	
—	14D	Mali specijalni transformatori snage	Izbor u toku	Francuska	
15	—	Izolacioni materijali	Nemačka	Italija	18
—	15A	Kratkotrajna ispitivanja	Švajcarska	Nemačka	
—	15B	Ispitivanja izdržljivosti	SAD	SAD	
—	15C	Specifikacije	Engleska	Holandija	
16	—	Označavanje krajeva i drugi znaci za identifikaciju	Nemačka	Holandija	2
—	16A	Označavanje krajeva rotacionih mašina	Holandija	Holandija	
17	—	Sklopni aparati	Francuska	Švedska	32
—	17A	Sklopni aparati visokog napona	Francuska	Švedska	
—	17B	Sklopni aparati niskog napona	Švedska	Francuska	
—	17C	Visokonaponski sklopni blokovi	Italija	Nemačka	
—	17D	Niskonaponski sklopni blokovi	Švedska	Nemačka	
18	—	Brodске električne instalacije	Engleska	Holandija	8
—	18A	Brodski kablovi	Italija	Italija	
—	18B	Brodске komande i instrumentacija	Norveška	Danska	
20	—	Električni kablovi	Holandija	Engleska	19
—	20A	Kablovi visokog napona	Holandija	Engleska	
—	20B	Kablovi niskog napona	Belgija	Holandija	
21	—	Akumulatori	Francuska	Čehoslovačka	10

1	2	3	4	5	6
—	21A	Alkalni akumulatori	Francuska	Nemačka	
22	—	Energetska elektronika	Holandija	Švajcarska	6
—	22B	Poluprovodnički konvertori	SAD	Švedska	
—	22D	Monofazni konvertori snage za električnu vuču	Engleska	Francuska	
—	22E	Stabilizovani izvori snage	Holandija	SAD	
—	22F	Konvertori za visokonaponski prenos jednosmerne struje	SAD	SSSR	
23	—	Instalacioni pribor	Belgija	Belgija	10
—	23A	Instalacione cevi	Francuska	Nemačka	
—	23B	Priključne naprave i sklopke	Belgija	Italija	
—	23C	Svetski sistem priključnih naprava za instalacije	Nemačka	Južna Afrika	
—	23D	Grla za sijalice	Belgija	Holandija	
—	23E	Instalacioni i slični aparati za domaćinstvo	Francuska	Italija	
—	23F	Pribor za spajanje	Izbor u toku	Izbor u toku	
—	23G	Spojnice za naprave	Belgija	Holandija	
25	—	Veličine, jedinice i njihovi slovni simboli	Švedska	SAD	6
26	—	Električno zavarivanje	Belgija	Belgija	—
27	—	Industrijsko električno grejanje	Francuska	Poljska	5
28	—	Koordinacija izolacije	Italija	Francuska	2
—	28A	Koordinacija izolacije u niskonaponskim postrojenjima	Francuska	Nemačka	
29	—	Elektroakustika	SAD	Holandija	32
—	29B	Akustičko inženjerstvo	Švedska	Holandija	
—	29C	Merna oprema	Engleska	Francuska	
—	29D	Ultrazvuk	Nemačka	SSSR	
31	—	Eksploziono zaštićeni električni uređaji	Holandija	Engleska	14
—	31A	Omotači za zaštitu od plamena	Kanada	Engleska	
—	31B	Oprema zaštićena od prašine	Rumunija	Francuska	
—	31C	Oprema za povećanu bezbednost	Švajcarska	Nemačka	
—	31D	Oprema za unutrašnji nadpritisak	Engleska	Francuska	
—	31E	Oprema zaštićena od ulja	Holandija	Holandija	
—	31G	Oprema sa unutrašnjom bezbednošću	Francuska	Engleska	
—	31H	Oprema zaštićena od zapaljivog praha	Belgija	SAD	
32	—	Osigurači	Engleska	Francuska	7
—	32A	Visokonaponski osigurači	Engleska	Francuska	
—	32B	Niskonaponski osigurači	Italija	Nemačka	
—	32C	Minijaturni osigurači	Engleska	Holandija	
33	—	Kondenzatori snage	Švajcarska	Italija	7
34	—	Svetlosni izvori i pripadajući uređaji	Francuska	Engleska	31
—	34A	Svetlosni izvori	Francuska	Engleska	
—	34B	Podnošci i grla svetlosnih izvora	Holandija	Engleska	
—	34C	Pomoćni pribor za sijalice sa pražnjenjem	Belgija	Engleska	
—	34D	Svetiljke	Engleska	Engleska	
35	—	Primarne ćelije i baterije	Engleska	Francuska	4
36	—	Izolatori	Švedska	Italija	12
—	36A	Izolovani nosači	Francuska	Italija	

1	2	3	4	5	6
—	36B	Izolatori za nadzemne vodove	Engleska	Francuska	
—	36C	Izolatori za podstanice	Engleska	Švedska	
37	—	Odvodnici prenapona	Norveška	SAD	3
38	—	Merni transformatori	Belgija	Nemačka	3
39	—	Elektronske cevi	Engleska	Holandija	52
40	—	Kondenzatori i otpornici za elektronske uređaje	Engleska	Holandija	37
—	40A	Promenljivi kondenzatori	Engleska	Engleska	
41	—	Električna relea	Engleska	Francuska	4
—	41A	Relea da-ne	Italija	Nemačka	
—	41B	Merna relea	Engleska	Francuska	
42	—	Visokonaponska ispitivanja	SSSR	Kanada	2
43	—	Električni ventilatori	Francuska	Indija	6
44	—	Električna oprema industrijskih mašina	Švajcarska	Švajcarska	5
45	—	Nuklearna instrumentacija	Francuska	Nemačka	23
—	45A	Reaktorska instrumentacija	SAD	Francuska	
—	45B	Instrumentacija za zaštitu od zračenja	Italija	Italija	
46	—	Kablovi, žice i talasovodi za telekomunikacione uređaje	Švajcarska	SAD	44
—	46A	Kablovi za radiofrekvencije	Finska	Holandija	
—	46B	Talasonvodi i njihov pribor	Švedska	SAD	
—	46C	Niskofrekventni kablovi i provodnici	Izbor u toku	Francuska	
—	46D	Konektori za radiofrekventne kablove	Izbor u toku	Nemačka	
47	—	Poluprovodnici i integralna kola	SAD	Francuska	24
—	47A	Integralna kola	SAD	Francuska	
48	—	Elektromehanički sastavni delovi za elektronske uređaje	Švajcarska	SAD	56
—	48A	Podnožja i pribor za elektronske cevi	Engleska	SAD	
—	48B	Konektori	Švajcarska	SAD	
—	48C	Sklopke	Engleska	Engleska	
49	—	Piezoelektrični kristali	Engleska	SSSR	12
50	—	Klimatska i mehanička ispitivanja	Italija	Engleska	28
—	50A	Ispitivanja na udar i vibracije	Švedska	Engleska	
—	50B	Klimatska ispitivanja	Italija	Holandija	
51	—	Magnetski sastavni delovi i feriti	Nemačka	Holandija	20
52	—	Štampana kola	Nemačka	Italija	12
55	—	Žice za namotaje	Engleska	Nemačka	29
56	—	Pouzdanost sastavnih delova i elektronske opreme	Francuska	SAD	6
57	—	Visokofrekventna telefonija po dalekovodima	Švajcarska	Nemačka	1
58	—	Metode merenja električnih svojstava metalnih materijala	SAD	SAD	1
59	—	Funkcionalnost električnih aparata za domaćinstva	Švedska	Francuska	9
—	59A	Električni aparati za pranje sudova	SAD	SAD	
—	59B	Električni aparati za kuvanje	Švajcarska	Nemačka	
—	59C	Električni aparati za grejanje	Engleska	Belgija	
—	59D	Električni aparati za pranje veša	Francuska	Francuska	
—	59E	Električni aparati za peglanje	Japan	Japan	
—	59F	Električni aparati za čišćenje poda	Holandija	Švedska	

1	2	3	4	5	6
—	59G	Mali kuhinjski aparati sa motorima	Engleska	Engleska	
—	59H	Mikrotalasni aparati za domaćinstva	Švedska	SAD	
60	—	Registiranje	Nemačka	Holandija	6
—	60A	Registiranje zvuka	Engleska	Engleska	
—	60B	Registiranje slike	SAD	Francuska	
—	60C	Registiranje za obrazovanje i vežbe	SAD	Holandija	
61	—	Bezbednost električnih aparata za domaćinstva	Engleska	SAD	15
—	61B	Bezbednost mikrotalasnih peći za domaćinstva	Švedska	SAD	
—	61C	Rashladni uređaji i uređaji za kondicioniranje vazduha za domaćinstva	Izbor u toku	Francuska	
—	61D	Uređaji za kondicioniranje vazduha za domaćinstva i sl.	SAD	SAD	
62	—	Električni uređaji za medicinu	Finska	Nemačka	1
—	62A	Opšti aspekti električnih uređaja u medicini	Francuska	Holandija	
—	62B	Rendgen aparati do 400 kV i pribor	Japan	Nemačka	
—	62C	Uređaji sa visokom energijom zračenja i uređaji za nuklearnu medicinu	Italija	Švajcarska	
—	62D	Elektromedicinski uređaji	Švedska	SAD	
63	—	Izolacioni sistemi	SAD	SSSR	
64	—	Električne instalacije u zgradama	Južna Afrika	Nemačka	3
65	—	Merenje i upravljanje u proizvodnim procesima	Nemačka	Francuska	2
—	65A	Studija sistema	Izbor u toku	Engleska	
—	65B	Elementi sistema	Izbor u toku	SAD	
66	—	Elektronska oprema za merenja	SAD	Mađarska	4
—	66A	Generatori	Engleska	Mađarska	
—	66B	Osciloskopi	Mađarska	SAD	
—	66C	Mostovi i instrumenti za direktno očitavanje	Holandija	Izbor u toku	
68	—	Magnetne legure i čelici	Engleska	Nemačka	
69	—	Električna putna vozila	Engleska	Švedska	
70	—	Zaštitna kućišta	Francuska	Engleska	
71	—	Električna oprema za dnevne kopove	Nemačka	Australija	
72	—	Automatsko upravljanje aparatima za domaćinstva	Engleska	SAD	
73	—	Termički i mehanički efekti struja kratkog spoja	Izboru u toku	Danska	
74	—	Bezbednost uređaja za obradu podataka i mašina za biro	Engleska	SAD	
—	74A	Zahtevi bezbednosti od struje mašina za biro	SAD	SAD	
75	—	Klasifikacija uslova sredine i službe	Francuska	Nemačka	
76	—	Laseri	SAD	SAD	
77	—	Smetnje na distributivnim mrežama i odgovarajuća oprema	Izbor u toku	Nemačka	
CISPR	—	Specijalni odbor za radio smetnje	Holandija	Engleska	12
CMT	—	Mešoviti međunarodni komitet uređaja za električnu vuču	—	Francuska	22

Stanica u telekomunikacionom sistemu za prijem i predaju podataka

Već iz samog pregleda naziva tehničkih komiteta i potkomiteta može se sagledati puna širina i različitost problematike koju IEC tretira iz gotovo svih oblasti savremene elektrotehnike. Prema najnovijim predlozima za optimalnu savremenu organizaciju IEC svi tehnički komiteti, a time i osnovne aktivnosti IEC, mogu se grupisati u sledećih 8 oblasti:

1. **Opšta elektrotehnika:** električna terminologija, jedinice i njihovi slovni simboli, grafički simboli, standardni naponi, struje i frekvencije, standardne merne metode, niskonaponska i visokonaponska ispitivanja, klimatska i mehanička ispitivanja, pouzdanost sastavnih delova i opreme, termički i mehanički efekti struja kratkog spoja;
2. **Opšti zahtevi bezbednosti, instalacije, eksploatacija:** brodske električne instalacije, eksplozivno zaštićeni električni uređaji, električna oprema industrijskih mašina, električne instalacije u zgradama, zaštitna kućišta, električna oprema za dnevne kopove;
3. **Oprema za proizvodnju, transformaciju i upotrebu električne energije:** rotacione mašine, hidraulične turbine, parne turbine, oprema za električnu vuču, transformatori snage, akumulatori, energetska elektronika, električno zavarivanje, industrijsko električno grejanje, kondenzatori snage, primarne ćelije i baterije, električna putna vozila;
4. **Oprema za raspodelu električne energije, kablovi i provodnici:** nadzemni vodovi, sklopni aparati, električni kablovi, izolatori, odvodnici prenapona, merni transformatori, kablovi, žice i talasovodi za telekomunikacione uređaje, žice za namotaje;

5. **Aparati za domaćinstva, instalacioni materijali:** instalacioni pribor, osigurači, svetlosni izvori i pripadajući uređaji, električni ventilatori, funkcionalnost električnih aparata za domaćinstva, bezbednost električnih aparata za domaćinstva, automatsko upravljanje aparatima za domaćinstva;

6. **Elektronski sastavni delovi:** elektronske cevi, kondenzatori i otpornici za električne uređaje, električna relea, poluprovodnici i integralna kola, elektromehanički sastavni delovi za elektronske uređaje, piezoelektrični kristali, magnetski sastavni delovi i feriti, štampana kola;

7. **Telekomunikacije i informatika, merenja, elektromedicinska oprema:** radiokomunikacije, merni instrumenti, elektroakustika, nuklearna instrumentacija, registriranje slike i zvuka, električni uređaji za medicinu, merenja i upravljanje proizvodnim procesima, elektronska oprema za merenja, bezbednost uređaja za obradu podataka i mašina za biro, laseri, radio smetnje;

8. **Elektrotehnički materijali:** goli provodnici od aluminijuma, izolacione tečnosti i gasovi, izolacioni materijali, metode merenja električnih svojstava metalnih materijala, izolacioni sistemi, magnetne legure i čelici.

Snaga, elastičnost i otvorenost organizacije IEC omogućuje joj da formira stalno nove tehničke komitete, potkomitete, radne grupe i koordinaciona tela, sve u korak sa razvojem i potrebama savremene tehnike i tehnologije i da stvara nove organizacione forme i procedure za efikasniji rad. Karakterističan je u ovom pogledu dinamičan razvoj telekomunikacija i elektronike u IEC. Neposredno posle drugog svetskog rata 1946. godine u okviru IEC postojala su samo 2 tehnička komi-

teta za telekomunikacije i elektroniku: TC 12 i TC 29. Do 1954. godine TC 12 se povećao sa 4 nova tehnička potkomiteta. Broj TC i SC iz oblasti elektronike i telekomunikacije u 1961. godini iznosio je već 37, a danas ih ima preko 60.

Dinamika razvoja i sve veća kompleksnost tehnologije ovih oblasti naveli su Akcioni komitet IEC-a da formira svoj Savetodavni komitet za elektroniku i telekomunikacije — ACET sa osnovnim zadatkom da koordinira rad tehničkih komiteta i potkomiteta IEC iz ovih oblasti, da sprečava dupliranje poslova i da predlaže dalje radove u ovim oblastima u saglasnosti sa njihovim opštim napretkom. U ACET-u su sada zastupljeni sledeći tehnički komiteti i potkomiteti: TC 12, SC 13 C, TC 29, TC 39, TC 40, TC 44, TC 45, TC 46, TC 47, TC 48, TC 49, TC 50, TC 51, TC 52, TC 56, TC 60, TC 65, TC 66 i CISPR.

Godine 1969. Akcioni komitet je formirao i svoj drugi Savetodavni komitet i to za bezbednost ACOS, sa sličnim osnovnim zadacima kao i ACET, ali za probleme bezbednosti iz svih oblasti

elektrotehnike, uključujući elektroniku i telekomunikacije. U ACOS-u su sada zastupljeni sledeći tehnički komiteti i potkomiteti: SC 12 B, TC 23, SC 34 D, TC 61, TC 62 i TC 64.

U okviru Saveta IEC u završnoj fazi je formiranje »Harmonizovanog međunarodnog sistema za utvrđivanje kvaliteta elektronskih sastavnih delova-IECC«, koji ima za cilj da olakša međunarodnu trgovinu elektronskim sastavnim delovima. Prema ovome IEC sistemu definišu se postupci utvrđivanja kvaliteta na taj način da sastavni delovi koji se proizvedu u jednoj zemlji i za njih se potvrdi da zadovoljavaju zahteve za određenu primenu, mogu da se prihvate u svim drugim zemljama od strane potrošača koji želi da ih koristi za istu specificiranu primenu.

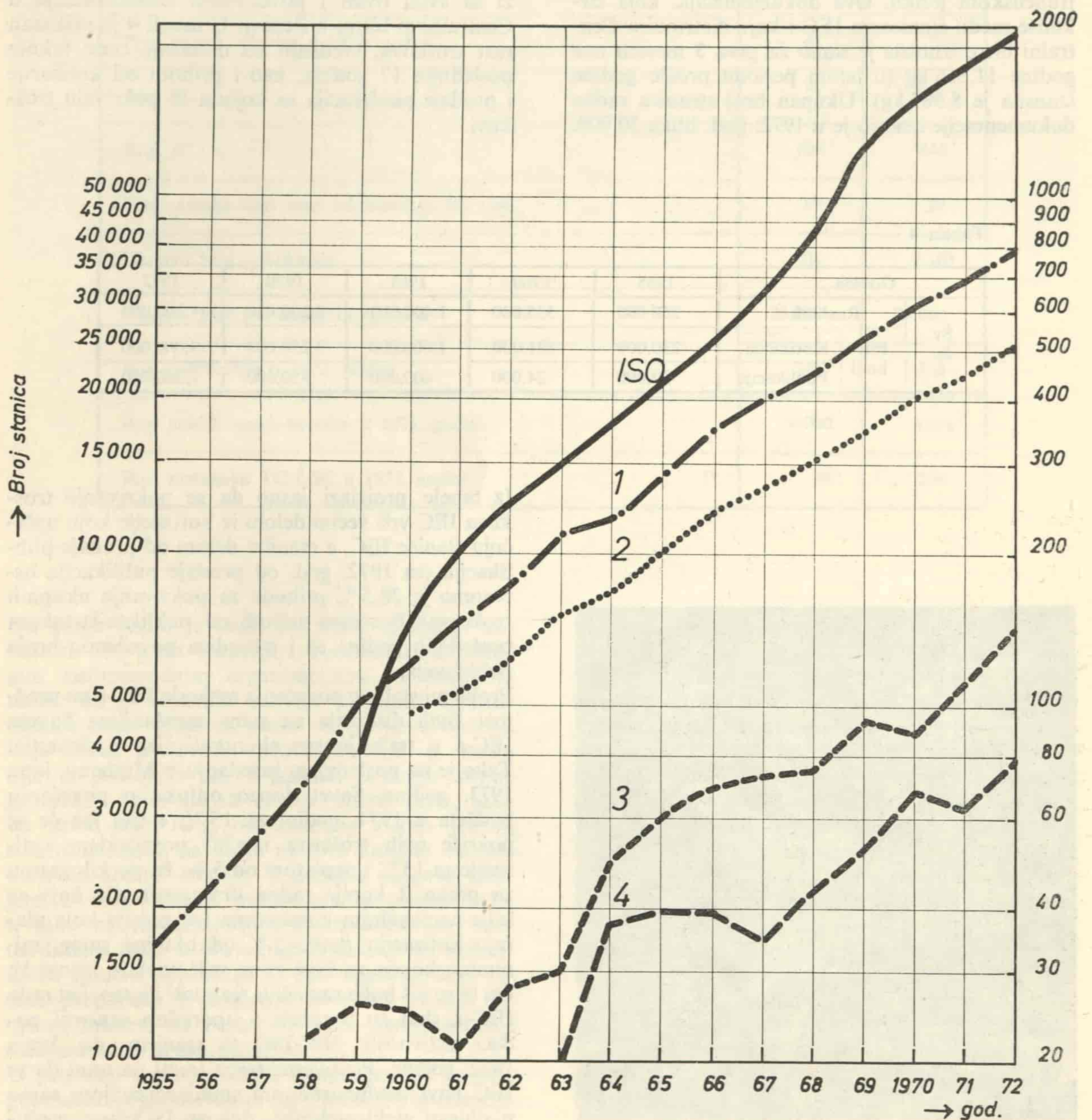
Kako su sekretarijati tehničkih komiteta i potkomiteta glavni nosioci posla u njihovom radu, to se i stepen aktivnosti pojedinih zemalja u IEC najbolje može oceniti prema broju sekretarijata koji drže pojedine zemlje. U tabeli 3 data je zbirna lista zemalja-nosilaca pojedinih sekretarijata.

Tabela 3

Zemlja	Tehnički komiteti i potkomiteti														U-ku-pno	
Južna Afrika	23C															1
Nemačka	2F	15A	17C	17D	21A	23A	28A	31C	32B	38	41A	45	46D	55		22
	57	59B	62	62B	64	68	75	77								
Australija	71															1
Belgija	10	10A	14C	23	26	59C										6
Kanada	7	42														2
Danska	2B	18B	73													3
S.A.D.	4	5	10B	12E	12F	15B	22E	25	31H	37	46	46B	48	48A	48B	29
	56	58	59A	59H	61	61B	61D	62D	65B	66B	72	74	74A	76		
Francuska	1	2H	9	CMT	11	14D	17B	22D	28	29C	31B	31D	32	32A		27
	35	36B	41	41B	45A	46C	47	47A	59	59D	60B	61C	65			
Mađarska	13	13A	13B	13C	66	66A										6
Indija	43															1
Italija	8	10C	12D	15	18A	23B	23E	33	36	36A	45B	52				12
Japan	59E															1
Holandija	3C	12	12A	12B	12C	15C	16	16A	18	20B	23D	23G	29	29B		24
	31E	32C	39	40	46A	50B	51	60	60C	62A						
Poljska	27															1
Engleska	2	2A	2C	2D	14	14B	20	20A	31	31A	31G	34	34A			25
	34B	34C	34D	40A	48C	50	50A	59G	60A	65A	70	CISPR				
Švedska	3B	17	17A	22B	36C	59F	69									7
Švajcarska	3	3A	22	44	62C											5
Čehoslovačka	21															1
SSSR	2G	22F	29D	49	63											5
Izbor u toku	23F	66C														2

Iz tabele 3 se vidi da su nosioci sekretarijata svega 19 zemalja članica, tj. manje od polovine ukupnog članstva IEC-a. Daleko najveći broj sekretarijata nose industrijski visoko razvijene zemlje: SAD, Francuska, Engleska, Holandija i Nemačka, tj. svaka pojedinačno između 22 i 29 sekretarijata, dok 8 zemalja nosi pojedinačno manje od 4 sekretarijata.

Aktivnost rada IEC-a se najzad najbolje može oceniti po njenom finalnom produktu—publikacijama IEC, čiji je broj poslednjih 29 godina impresivno rastao. Na dijagramu sl. 2 prikazano je kako je od 1955. godine do kraja 1972. godine rastao broj publikacija IEC i odgovarajući ukupan broj stranica.

Sl. 2

Na slici je sa brojem 1 prikazana kriva porasta ukupnog broja publikacija, sa 2 kriva kumulativnog broja stranica, sa 3 kriva broja publikacija izdatih po godinama i sa 4 kriva broja stranica po godinama. Upoređenja radi data je i kriva porasta broja publikacija ISO u istom vremenskom periodu.

Ovde se radi samo o konačnim publikacijama koje su izdate u vidu IEC-preporuka. Do njihovog izdavanja prethodi, međutim, izdavanje velikog broja radnih dokumenata nacionalnih komiteta, sekretarijata i Centralnog biroa i to na engleskom i francuskom jeziku. Ova dokumentacija, koja cirkuliše među članicama IEC i koju distribuira Centralni biro, iznosila je samo za prva 3 meseca ove godine 11.366 kg (u istom periodu prošle godine iznosila je 8.987 kg). Ukupan broj stranica radne dokumentacije iznosio je u 1972. god. blizu 30.000.

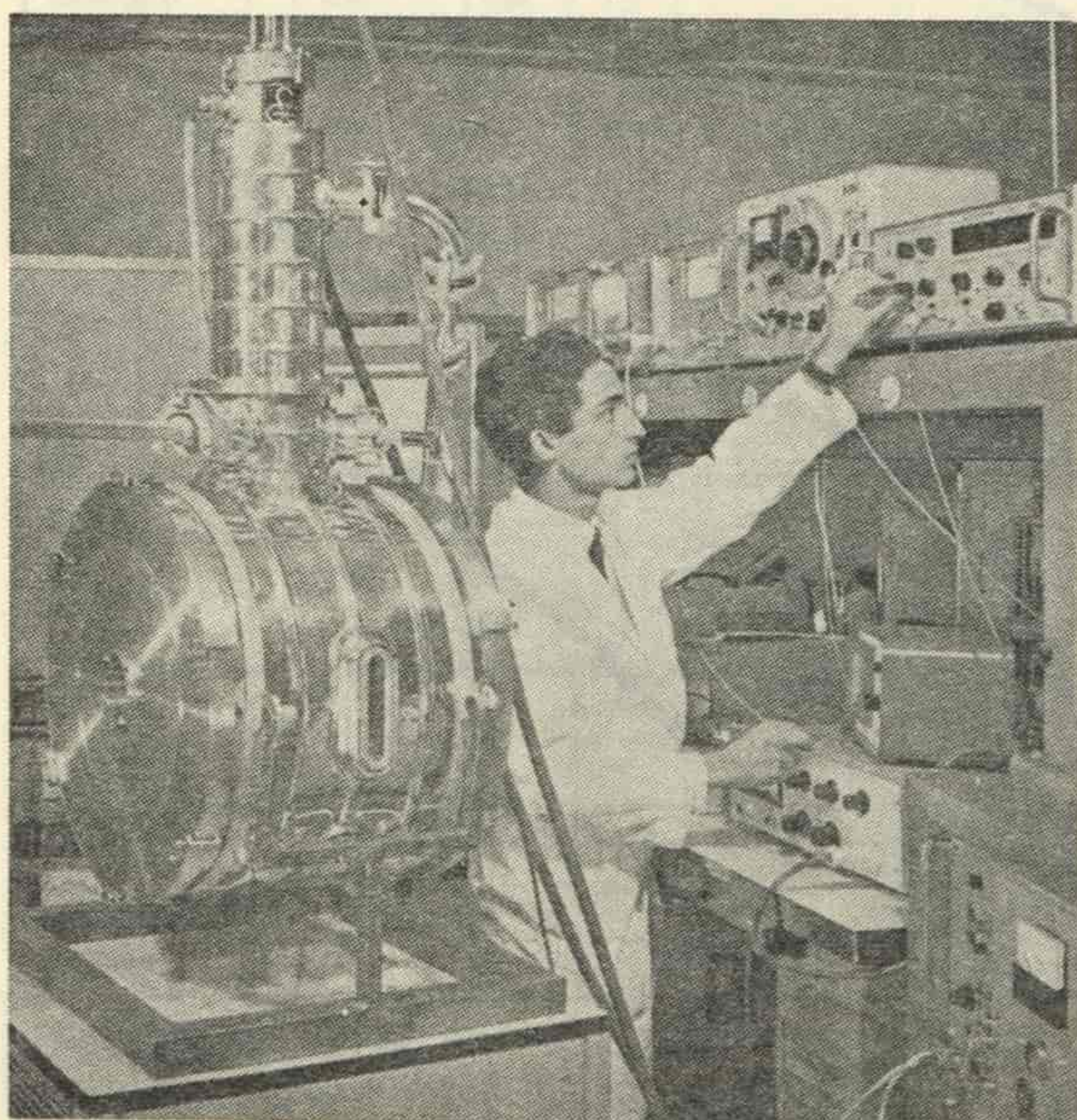
Ovakvo enormno povećanje publikacija i ostale radne dokumentacije stvara IEC-u izvesne finansijske teškoće i stalnu potrebu za povećanjem godišnje kotizacije njenih članica. Praktički, troškovi IEC-a rastu u funkciji njene aktivnosti. Pored rasta usled povećanog broja publikacija i radne dokumentacije, porast troškova nastaje i usled povećanog obima prevođenja na engleski, odnosno, francuski jezik, povećanog broja zasedanja tehničkih komiteta, potkomiteta i radnih grupa, njihovog međusobnog povezivanja, povećanje saradnje sa drugim međunarodnim organizacijama, a u vezi sa svim ovim i povećanjem administracije u Centralnom birou u Ženevi. U tabeli 4 je prikazan rast troškova, svedenih na današnje cene tokom poslednjih 17 godina, kao i prihodi od kotizacije i prodaje publikacija sa kojima se pokrivaju troškovi.

Tabela 4

Godina		1955	1960	1965	1970	1972	
Šv. fr.	Rashodi	250.000	525.000	1.400.000	3.200.000	4.200.000	
	Prihodi	Kotizacija	230.000	501.000	1.000.000	2.250.000	3.000.000
		Publikacije	20.000	24.000	400.000	950.000	1.200.000

Iz tabele proizlazi jasno da se pokrivanje troškova IEC vrši većim delom iz kotizacije koju uplaćuju članice IEC, a manjim delom od prodaje publikacija (za 1972. god. od prodaje publikacija ostvareno je 28,5 % prihoda za pokrivanje ukupnih troškova). Povećani prihodi od publikacija tokom poslednjih godina su i posledica povećanog broja publikacija.

Problemi stalnog povećanja rashoda IEC-a su predmet živih diskusija na svim zasedanjima Saveta IEC-a u traženju sve ekonomičnijeg poslovanja. Tako je na poslednjem zasedanju u Minhenu, juna 1973. godine, Savet doneo odluku o povećanju budžeta u 1974. godini za 15 %, s tim što će se pokriće ovih troškova izvršiti povećanjem kotizacije za 15 % i naplatom od 5 šv. fr. po kilogramu za preko 3 kopije radne dokumentacije koja se šalje nacionalnim komitetima (za zemlje koje plaćaju kotizaciju preko 5 % od ukupne sume, minimum kopija za koji se ne vrši naplata iznosi 5). Da bi se još bolje sagledali rezultati i intenzitet rada IEC-a, dati su u tabeli 5 uporedno osnovni podaci aktivnosti IEC-ISO sa stanjem do kraja 1972. godine. Pri ovome treba imati na umu da se IEC bavi međunarodnom standardizacijom samo u oblasti elektrotehnike, dok se ISO bavi međunarodnom standardizacijom u svim ostalim oblastima ljudske delatnosti.

Ispitavanje superprovodljivosti energetskih provodeinka u kriostatu

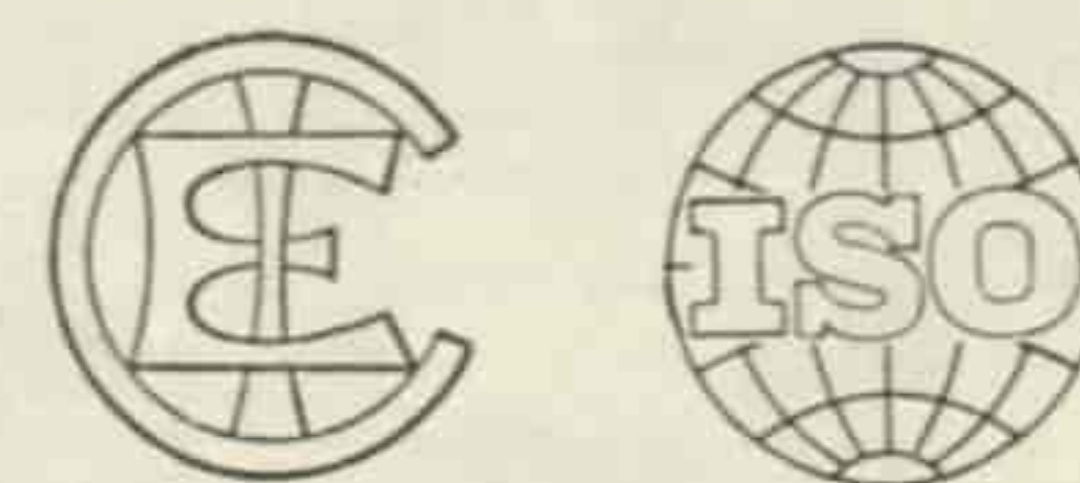

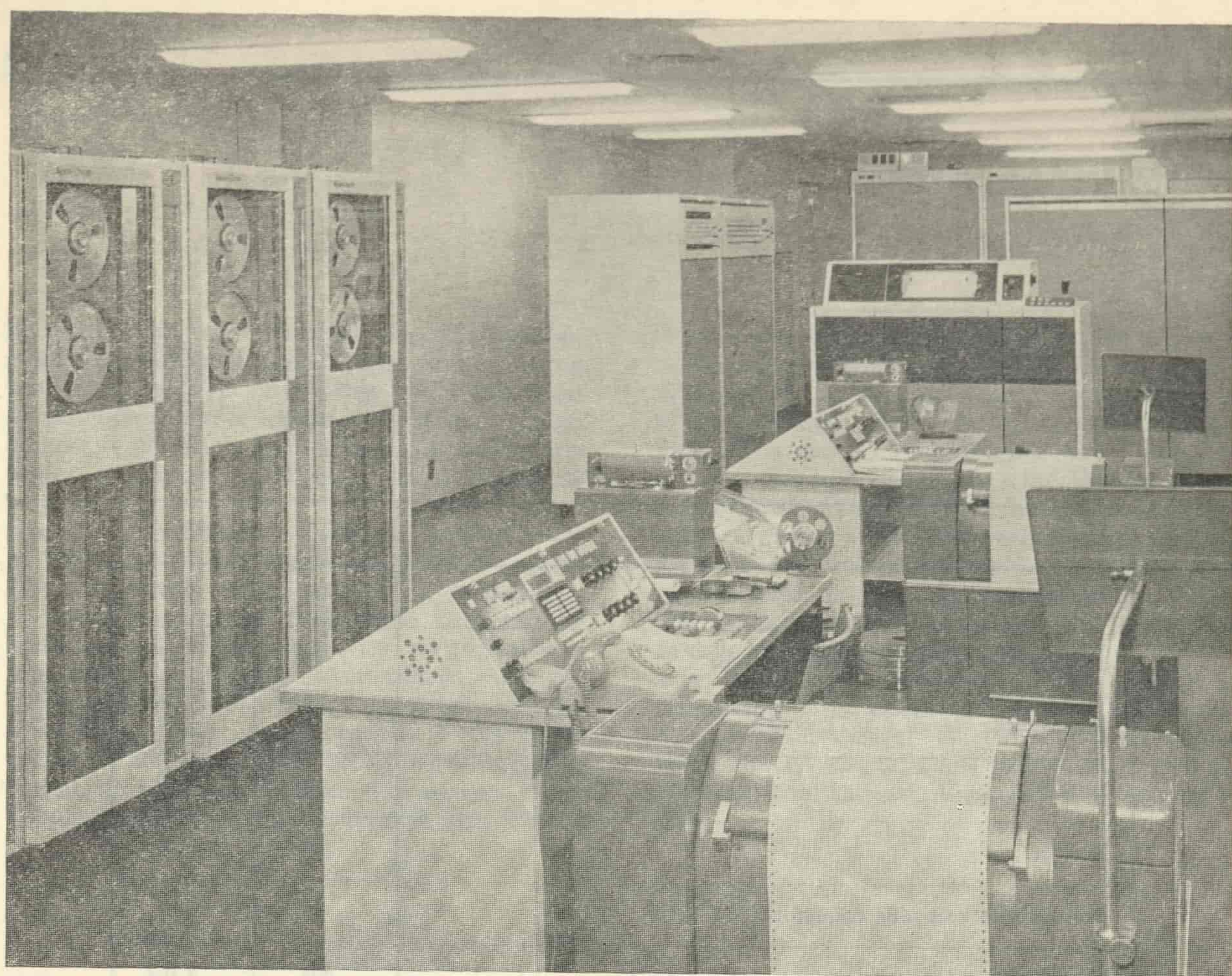
Tabela 5

Naziv aktivnosti	IEC	ISO
Godina osnivanja	1904	1946
Broj zemalja članica u vreme osnivanja	14	25
Broj zemalja članica u 1972. godini	41	72
Broj TC	71	146
Broj SC	109	444
Broj zemalja koje nose sekretarijate TC i SC	19	27
Ukupan broj publikacija	804	2.103
Ukupan broj publikovanih stranica	26.000	24.000
Broj publikacija u 1972. godini	146	333
Broj publikovanih stranica u 1972. godini	4.000	4.876
Broj sastanaka TC i SC u 1972. godini	78	294

Na kraju važno je istaći još jednu značajnu aktivnost IEC-a na saradnji i koordinaciji sa drugim međunarodnim organizacijama. Poznato je naime da je dinamika razvoja u oblasti elektrotehnike tako velika da preko 40 % tipova opreme koje danas proizvodi elektroindustrija u svetu, nije ni postojalo pre 5 godina. S druge strane potreban obim novih znanja stalno raste, tako da samo oko 10 % od ukupnog znanja jednog elektroinženjera na kraju njegove karijere čini još osnovno znanje stečeno u početku njegove karijere. U ovoj situaciji postavljaju se pitanja kako u radu na međunarodnoj elektrotehničkoj standardizaciji uzeti u obzir najnoviji tehnički razvoj? Kako sprečiti dupliranje ili čak izdavanje konfliktnih preporuka i razjasniti tehnička pitanja od opšteg interesa sa kojima se bave specijalizovane međunarodne organizacije?

U pripremi međunarodnih standarda ovo je moguće samo organizovanim zajedničkim planiranjem i koordinacijom radova svih zainteresovanih me-

đunarodnih organizacija. U ovom pravcu IEC je razvio široku saradnju sa preko 50 međunarodnih organizacija, od kojih je svakako najobimnija i najznačajnija saradnja sa ISO-om, sa kojim većina tehničkih komiteta IEC-a preko odgovarajućih tehničkih komiteta ISO ima najužu saradnju. Samo u 1972. godini prisustvovali su predstavnici IEC-a na 36 sastanaka tehničkih komiteta ISO, dok su predstavnici ISO prisustvovali na 16 sastanaka tehničkih komiteta IEC. U tabeli 6 dat je po azbučnom redu na francuskom i engleskom jeziku pregled međunarodnih organizacija, sa skraćenicama naziva, sa kojima IEC stoji u stalnoj saradnji putem izmenjivanja iskustava i međusobnim učestvovanjem na radnim zasedanjima. Saradnja sa ovim organizacijama ima razne oblike: razmena dokumenata i publikacija, razmena posmatrača na zasedanjima od zajedničkog interesa, prenos zahteva ovih organizacija za novi rad u IEC-u, a katkada i predlozi eksperata ovih organizacija u vezi izrade novih predloga IEC standarda.

Kompjuterski centar za rezervaciju sedišta u vazdušnom saobraćaju

Tabela 6

Broj	Skraćeni naziv	Pun naziv međunarodne organizacije
1	2	3
1.	AIE	Association Internationale des Entreprises d'Équipement Électrique International Association of Electrical Contactors
2.	AIEA (IAEA)	Agence International de l'Énergie Atomique
3.	AIIRM	Association International des Intérêts Radio-Maritimes International Association of Marine Radio-Interests
4.	BIPM	Bureau International des Poids et Mesures International Bureau of Weights and Measures
5.	CCIR	Comité Consultatif International des Radio communications International Radio Consultative Committee
6.	CCITT	Comité Consultatif International Télégraphique et Téléphonique International Telegraph and Telephone Consultative Committee
7.	CECC	Cenelec Electronic Component Committee
8.	CEE	Commission internationale de réglementation en vue de l'approbation de l'Équipement Électrique International Commission on Rules for the Approval of Electrical Equipment
9.	CEPT	Conférence Européenne des Administrations des Postes et Télécommunications European Conference of Postal and Telecommunication Administrations
10.	CIE	Commission International de l'Éclairage International Commission on Illumination
11.	CIGRE	Conférence International des Grands Réseaux Électriques International Conference on Large Electric Systems
12.	CIPQ	Centre International de Promotion de la Qualité et d'Information aux Consommateurs
13.	CIRM	Comité International Radio-Maritime International Marine Radio Association
14.	CIPR (ICRP)	Commission Internationale de Protection contre les Radiations
15.	CIUR (ICRU)	Commission Internationale des Unités et des Mesures Radiologiques
16.	EBU (UER)	European Broadcasting Union
17.	ECQAC	Electronic Components Quality Assurance Committee
18.	FDI	Fédération Dentaire International International Dental Federation

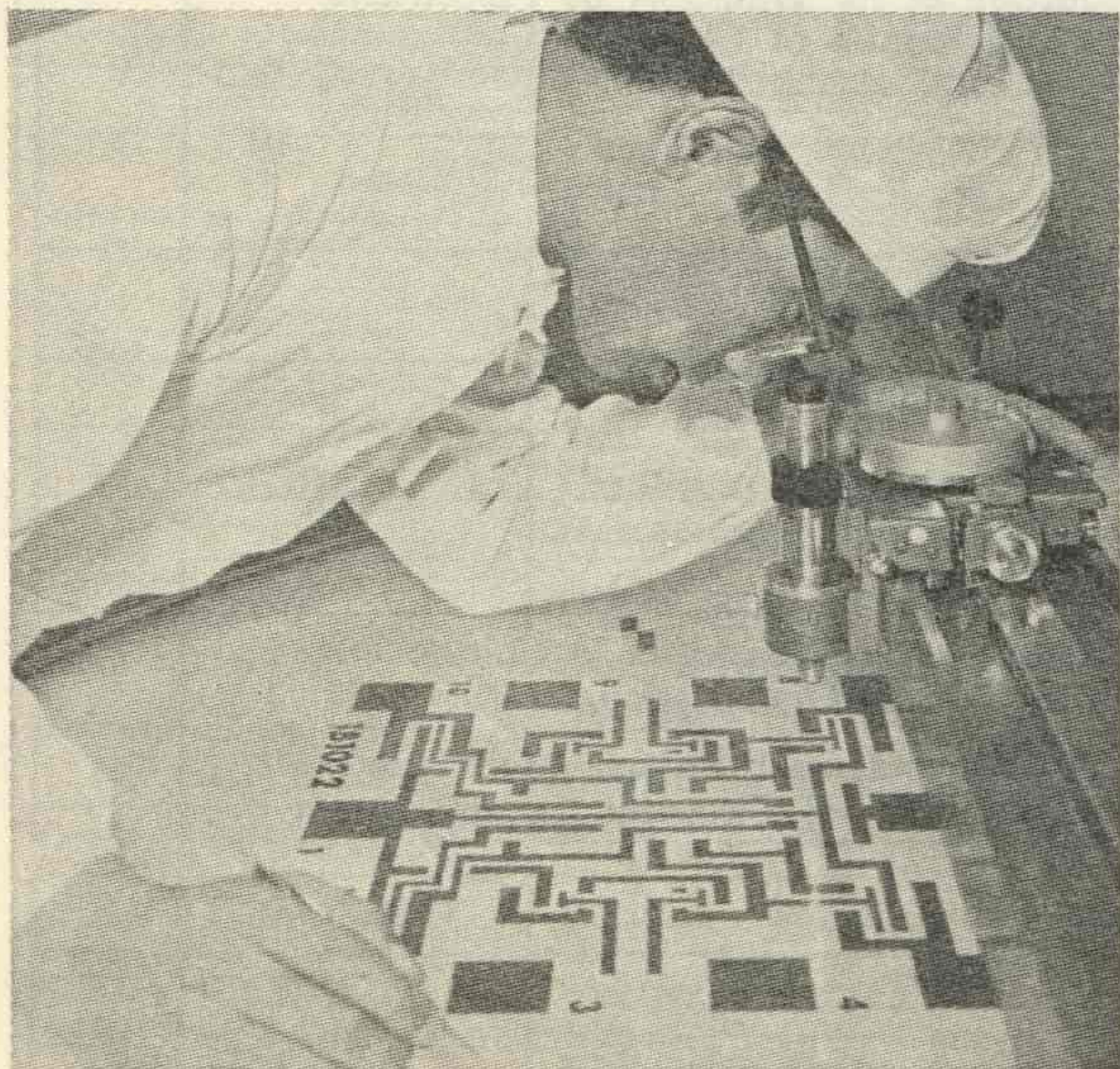
1	2	3
19.	FID	Fédération International de Documentation International Federation for Documentation
20.	FIPACE	Fédération International des Producteurs Auto-Consommateurs Industriels d'Électricité International Federation of Industrial Producers of Electricity for Own Consumption
21.	IAEA (AIEA)	International Atomic Energy Agency
22.	ICRP (CIPR)	International Commission on Radiological Protection
23.	ICRU (CIUR)	International Commission on Radiation Units and Measurements
24.	IFAC	Fédération International d'Automatique International Federation of Automatic Control
25.	IFIP	Fédération International pour le Traitement de l'Information International Federation for Information Processing
26.	IIS (IIW)	Institut International de la Soudure International Institute of Welding
27.	ILC	Centre International d'Étiquetage International Labelling Centre
28.	ILO (OIT)	International Labour Organisation
29.	IMCO (OMCI)	Inter-governmental Maritime Consultative Organisation
30.	IMEKO	Confédération Internationale de la Mesure International Measurement Confederation
31.	IOCU	Organisation Internationale des Unions de Consommateurs International Organization of Consumers Unions
32.	ISO	Organisation Internationale de Normalisation International Organization for Standardization
33.	ITU (UIT)	International Telecommunication Union
34.	IUPAP (UIPPA)	International Union of Pure and Applied Physics
35.	OIML	Organisation Internationale de Métrologie Légale International Organization of Legal Metrology
36.	OIRT	Organisation Internationale de Radiodiffusion et de Télévision International Radio and Television Organization
37.	OIT (ILO)	Organisation Internationale du Travail
38.	OMCI (IMCO)	Organisation Intergouvernementale Consultative de la Navigation Maritime
39.	OMS (WHO)	Organisation Mondiale de la Santé
40.	OSShD	Organisation pour la collaboration des Chemins de Fer Organization for the Collaboration of Railways
41.	SIC (ISC)	Société Internationale de Cardiologie International Society of Cardiology
42.	UCPTE	Union pour la Coordination de la Production et du Transport de l'Électricité Union for Coordinating Production and Distribution of Electricity
43.	UER (EBU)	Union Européenne de Radiodiffusion
44.	UIC	Union International des Chemins de Fer International Union of Railways
45.	UIE	Union International d'Electrothermie International Union for Electroheat
46.	UIPPA (IUPAP)	Union International de Physique Pure et Appliquée
47.	UIT (ITU)	Union Internationale de Télécommunications
48.	UITP	Union Internationale des Transports Publics International Union of Public Transport
49.	UNESCO	Organisation des Nations Unies pour l'Education, la Science et la Culture United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
50.	UNIPEDA	Union Internationale des Producteurs et Distributeurs d'Énergie Électrique International Union of Producers and Distributors of Electrical Energy
51.	URSI	Union Radio-Scientifique Internationale International Union of Radio-Science
52.	WEC (CME)	Conférence Mondiale de l'Énergie World Energy Conference
53.	WHO (OMS)	World Health Organization

Pored navedene saradnje sa međunarodnim organizacijama, Savet IEC-a je na svojim poslednjim zasedanjima poklonio punu pažnju prihvatanju organizacije stalnih međunarodnih kongresa elektrotehnike koji bi bili posvećeni razvojnim i istražnim radovima čiji bi rezultati pored ostalog doprineli i ubrzanju rešavanja mnogih tehnoloških problema u izradi kompletnih i jasnih standarda.

organizacija i način rada IEC

Međunarodna elektrotehnička komisija formirana je na bazi rezolucije vladinih predstavnika na Međunarodnom elektrotehničkom kongresu u St. Louis-u, SAD, septembra 1904. godine koja glasi: »Trebalo preduzeti korake da se osigura saradnja tehničkih društava sveta stvaranjem reprezentativne komisije koja će razmatrati pitanja standardizacije nomenklature i klasifikacije električnih aparata i mašina«. Prvi statut IEC je donet 1906. godine i do danas je nekoliko puta dopunjavao i menjan. Prema važećem statutu od maja 1972. godine, sa dopunama i izmenama od juna 1973. godine, zadatak IEC-a je da unapređuje međunarodnu saradnju po svim pitanjima standardizacije i ostalim pitanjima vezanim sa ovim u oblastima energetike i elektronike i da unapređuje međunarodne odnose u ovim oblastima.

Za ispunjenje ovog zadatka, IEC, pored ostalih aktivnosti, izdaje publikacije u obliku međunarodnih standarda, koje nacionalni komiteti treba da koriste u svom radu na nacionalnim standardima, u meri u kojoj to nacionalni uslovi dozvoljavaju.

Inotegralno kolo u fazi projektovanja

IEC se 1947. godine udružila sa Međunarodnom organizacijom za standardizaciju — ISO i čini njen sektor za elektrotehniku, zadržavajući pri tome punu tehničku i finansijsku samostalnost. Ovim je IEC stekao i konsultativni status (kategorije B) ekonomskog i socijalnog saveta Ujedinjenih nacija. Svaka zemlja koja želi da učestvuje u radu IEC formira svoj nacionalni komitet koji je predstavlja u IEC-u. Zemlje članice IEC-a prihvataju statut i pravila procedure IEC. Svaki nacionalni komitet ima jedan glas pri donošenju odluka bilo u Savetu ili u drugim organima IEC-a. Glavni organ IEC-a je Savet (Council, Conseil). Ostali organi IEC-a su Akcioni komitet (Committee of Action, Comités d'Action), tehnički komiteti (Technical Committees, Comités d'Etudes) i Centralni biro (Central Office, Bureau Central). Po potrebi Savet može da formira i druge organe u cilju izvršenja zadataka IEC-a. Rukovodstvo IEC-a čine predsednik, prethodni predsednik, blagajnik i generalni sekretar.

Savet, kao vrhovni organ IEC-a, sastoji se od: predsednika IEC-a, predsednika nacionalnih komiteta i prethodnog predsednika IEC-a (bez prava glasa). Predsednik nacionalnog komiteta može biti zastupljen i akreditovanim predstavnikom. Savet zaseda najmanje jedanput godišnje, ali se zasedanje može sazvati i u međuvremenu na zahtev predsednika IEC-a ili 4 predsednika nacionalnih komiteta.

Savet odlučuje: po pitanjima prihvatanja godišnjeg izveštaja, o prijemu novih članova i bilo koje akcije vezane sa članstvom, o izboru članova Akcionog komiteta, o reviziji Statuta i pravilima procedure, potvrđuje opšta dokumenta, utvrđuje godišnje kotizacije, prihvata godišnji budžet, utvrđuje generalna zasedanja, rešava pitanja iz organizacije Centralnog biroa, razmatra predloge Akcionog komiteta i po istima donosi konačne odluke.

Akcioni komitet se sastoji od predsednika IEC-a i 9 predsednika nacionalnih komiteta biranih od strane Saveta. U radu Akcionog komiteta, bez prava glasa, učestvuju još prethodni predsednik, blagajnik i generalni sekretar. Predsednik nacionalnog komiteta može biti zastupljen i akreditovanim predstavnikom.

Nacionalni komiteti koji dostavljaju svoje predloge Akcionom komitetu pozivaju se od strane predsednika IEC da učestvuju u diskusiji po svojim predlozima. 9 predsednika nacionalnih komiteta biraju se na 6 godina, s tim što se jedna trećina bira na kraju svakog dvogodišnjeg perioda. Članovi koji se povuku ne mogu biti odmah birani. Akcioni komitet se bavi problematikom koju određuje Savet IEC. On preuzima sve akcije koje smatra da su potrebne za osiguranje dobrog odvijanja tehničkih radova IEC. Sastaje se najmanje jedanput godišnje i o svim odlukama izveštava

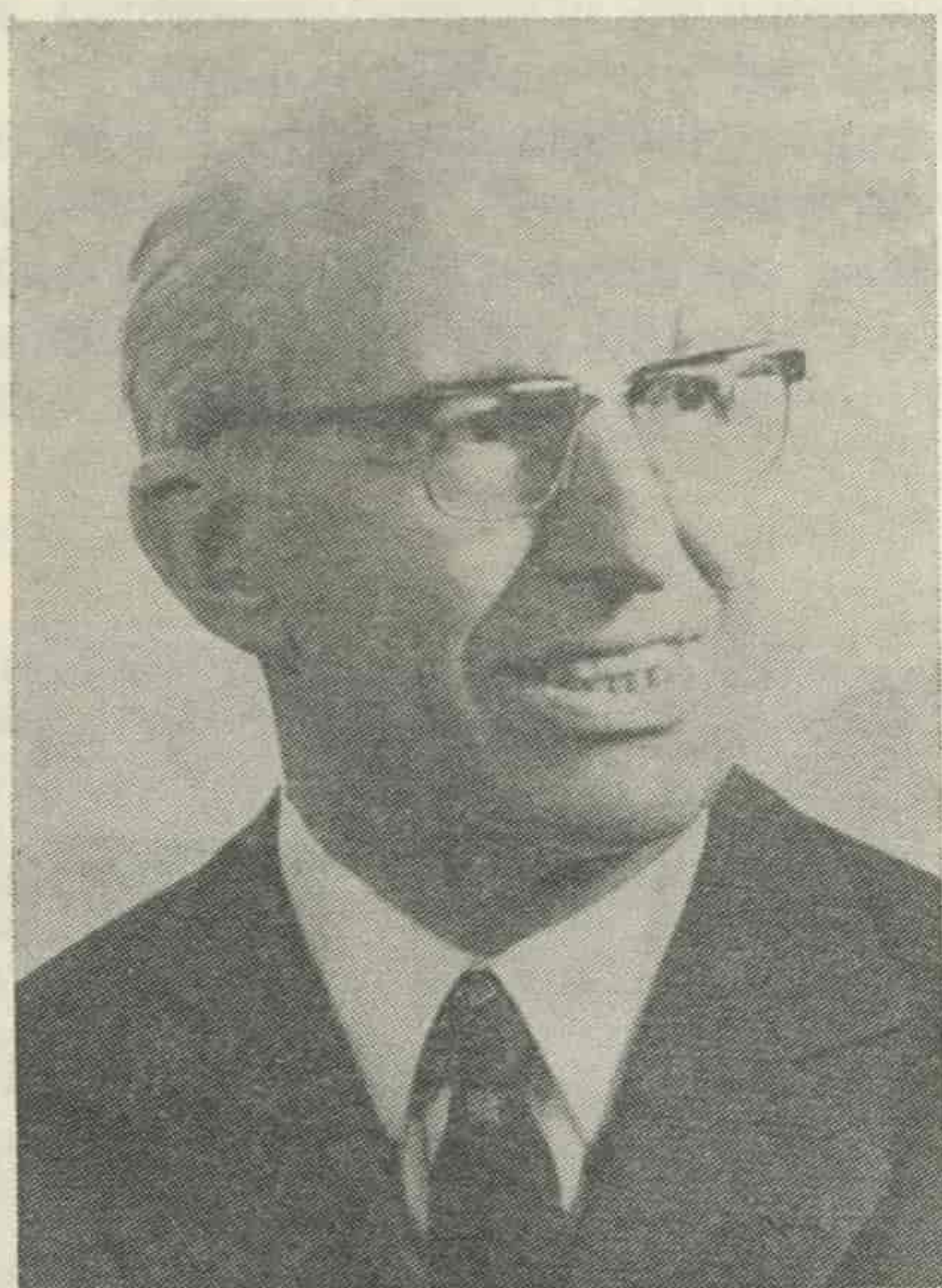
Savet. Akcioni komitet razmatra, između ostalog, odnose sa drugim međunarodnim organizacijama, zatim formiranje novih tehničkih komiteta, koordinaciju unutar IEC, razmatra opšta tehnička pitanja, nazive i zadatke tehničkih komiteta, izveštaje o radu tehničkih komiteta, sva tehnička pitanja u vezi sa procedurom po šestomesečnom pravilu i probleme koji nastaju pri glasanju za usvajanje tehničkih dokumenata.

Predsednik IEC se bira glasanjem nacionalnih komiteta u Savetu prostom većinom na 3 godine. On se ne može neposredno ponovo birati. Predsednik IEC rukovodi Savetom i Akcionim komitetom. Novi predsednik IEC koji je izabran na

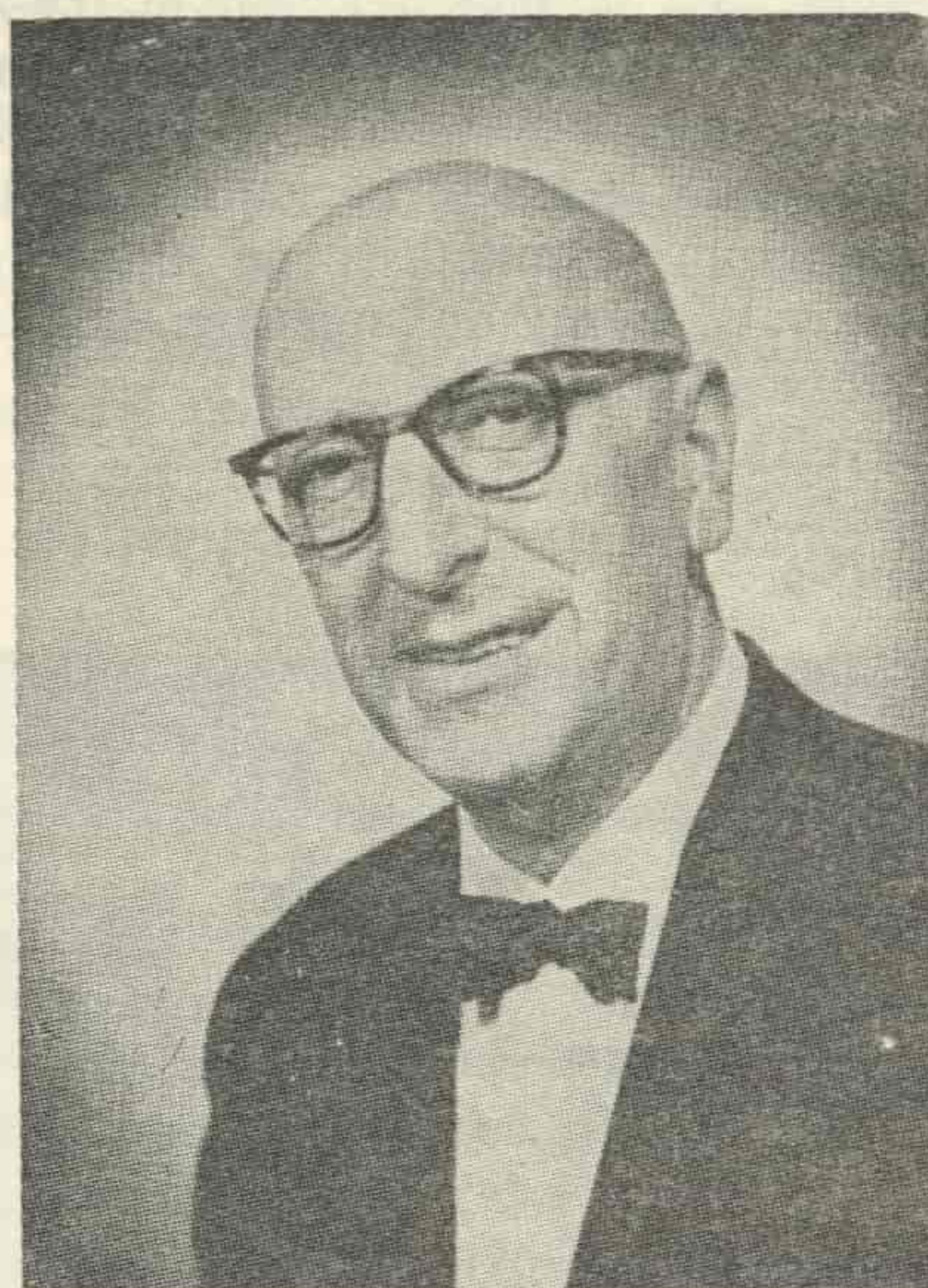
ovogodišnjem 38. generalnom zasedanju IEC-a u Minhenu je gosp. Dr. G. Palandri, dosadašnji predsednik Italijanskog elektrotehničkog komiteta.

Generalnog sekretara IEC-a imenuje Savet. On izvršava sve upravne poslove koje mu postavljaju Savet i Akcioni komitet i vrši raspodelu radnih dokumenata. Generalni sekretar ima privilegiju da prisustvuje svim sastancima u IEC, ali bez prava glasa.

Centralni biro se sastoji od Generalnog sekretara i odgovarajućih službenika. Sedište IEC-a i Centralnog biroa je u Ženevi, 1, rue de Varembe, Švajcarska.

Dr. G. Palandri,
novi predsednik IEC

S. E. Goodall,
prethodni predsednik IEC

Centralni biro u Ženevi priprema organizaciju zasedanja, prevodi, priprema i prodaje publikacije, raspodeljuje radne dokumente. Najteži posao Centralnog biroa je priprema bezbrojnih zasedanja tehničkih komiteta i potkomiteta koja se održavaju u toku svake godine. Ova zasedanja se održavaju u raznim zemljama koje su spremne da prihvate jedno zasedanje, grupu zasedanja ili generalno zasedanje na kojem se istovremeno održavaju zasedanja 30—40 tehničkih komiteta za dve nedelje.

Tehnički komiteti vrše tehničke radove IEC-a, svaki po svom pojedinačnom predmetu. Domen aktivnosti svakog tehničkog komiteta se jasno definiše prilikom njegovog formiranja i potvrđuje ga Savet, tako da se izmene ili dopune mogu vršiti samo uz potvrdu Saveta. Svaki nacionalni komitet koji je zainteresovan po predmetu rada odgovarajućeg tehničkog komiteta, ima pravo učes-

tvovanja u svim njegovim aktivnostima. Svaki tehnički komitet ima svoga predsednika i sekretarijat koje imenuje Savet.

Prvi korak kod osnivanja novog tehničkog komiteta ili potkomiteta je određivanje njegovog **sekretarijata**, koji preuzima jedan nacionalni komitet. Nacionalni komitet koji je prihvatio sekretarijat tehničkog komiteta odgovoran je da se poslovi aktivno sprovode i da se brzo završe. Praktično, glavni teret radova tehničkog komiteta pada na sekretarijat nacionalnog komiteta zemlje koja ga drži. Sekretarijat prikuplja standarde pojedinih zemalja, u početku pristupa izradi novih standarda, i obavlja druge radove međunarodnih organizacija iz dotične oblasti. Sekretarijat na bazi ovoga izrađuje prvi nacrt predloga, koji se preko Centralnog biroa dostavlja na mišljenje svim nacionalnim komitetima i služi kao podloga za raz-

matranje na zasedanju tehničkog komiteta. Osim ovoga sekretarijat vodi zapisnike na sastancima tehničkih komiteta, priprema tekuću dokumentaciju i nove nacрте predloga standarda na bazi odluka sa zasedanja tehničkog komiteta. Tehnički komiteti mogu, uz saglasnost Akcionog komiteta, da za izvršenje posebnih zadataka, koji se efikasnije obrađuju u manjem krugu, kao i za radove koji su ograničeni vremenom, formiranju potkomitete (Sub Committees, Sous Comités), komitete eksperata (Experts' Committees, Comités d'Experts) ili radne grupe (Working Groups, Groupes de Travail).

Dokumentacija IEC se sastoji iz:

- Izveštaja sa sastanaka o finansijskom stanju;
- radnih dokumenata tehničkih komiteta, kao i priručnika i uputstava koji pokrivaju razne aspekte njihovog rada. Svi izveštaji sa sastanaka i radna dokumenta mogu se koristiti samo od strane nacionalnih komiteta i ne mogu se javno publikovati, izuzev dokumenata koji su dati po šestomesečnom pravilu;
- godišnjih izveštaja;
- IEC standarda;
- izveštaja IEC-a.

Godišnje izveštaje, IEC standarde i izveštaje IEC-a publikuje Centralni biro i mogu ih dobiti svi zainteresovani.

Jezici IEC-a su engleski, francuski i ruski. Nacionalni komitet SSSR-a obavezan je da osigura da govori na ruskom jeziku budu prevedeni na engleski ili francuski jezik. Ostali jezici se takođe mogu koristiti u diskusiji pod uslovom da odgovarajući nacionalni komitet obezbedi njihovo prevođenje na engleski ili francuski jezik. Većina osnovnih dokumenata sekretarijata se štampa na oba jezika, engleskom i francuskom a takođe i godišnji izveštaji, sva administrativna dokumenta, izveštaji sa zasedanja i IEC standardi. Dokumenta i dopisi tehničkih komiteta i potkomiteta mogu biti na engleskom ili francuskom, ali izveštaji, konačna dokumenta i IEC standardi moraju biti na oba ova jezika.

Prihode IEC ostvaruje od kotizacije nacionalnih komiteta, od prodaje publikacija i drugih izvora koje odredi Savet. Godišnju kotizaciju nacionalnih komiteta određuje Savet.

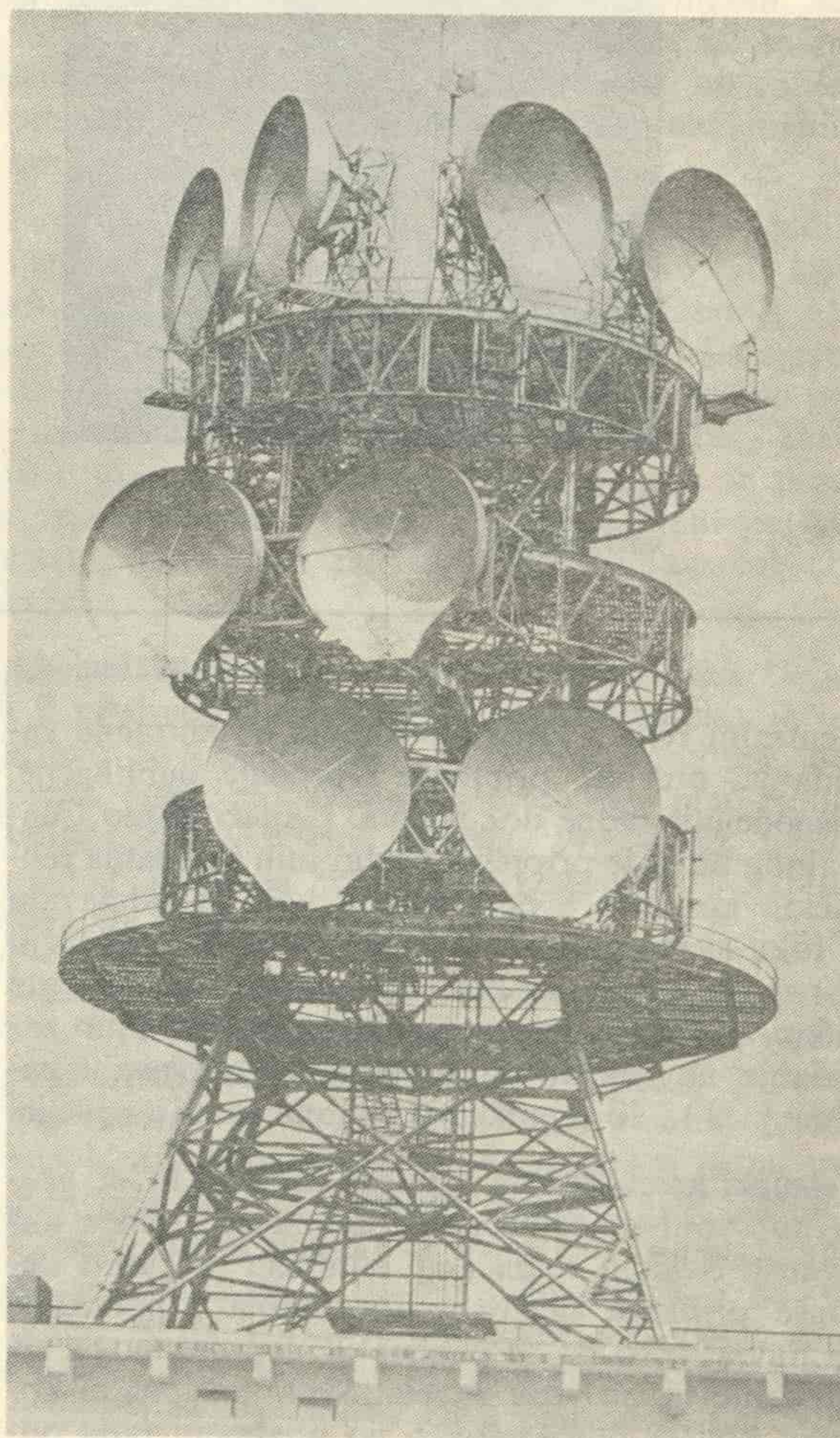
Zasedanje IEC-a. Jedno generalno zasedanje (General Meeting, Réunion Générale) IEC održava svake godine u mestu neke od zemalja članica. Na ovim godišnjim zasedanjima sakupljaju se vodeći ljudi iz elektrotehnike iz svih zemalja članica da bi se dogovorili o prilagođavanju međunarodnih radova stanju tehnike i da bi kroz lične kontakte razvijali naučne i društvene veze između elektrotehničara celoga sveta. Tehničke posete koje se tom prilikom održavaju služe kao predah

između sastanaka tehničkih komiteta i za upoznavanje sa stanjem elektrotehnike u zemlji domaćina.

Jedno od generalnih zasedanja održano je 1953. godine u Opatiji, Jugoslavija. Za našu zemlju je ono bilo od posebnog značaja, jer je na njemu uzet u razmatranje jugoslovenski predlog da se jedinica za gustinu magnetnog fluksa (indukcije) naziva TESLA. Ovaj predlog je konačno usvojen na sledećem generalnom zasedanju 1954. godine u Filadelfiji, SAD.

Ove godine je održano 38. generalno zasedanje u Minhenu, Zapadna Nemačka, a sledeće se održava septembra 1974. godine u Bukureštu, Rumunija.

Istovremeno se za vreme generalnog zasedanja u trajanju od dve nedelje održavaju i višednevna zasedanja tehničkih komiteta i potkomiteta, čiji se broj kreće oko 30. Za vreme ovogodišnjeg generalnog zasedanja u Minhenu održana su 32 zasedanja tehničkih komiteta i potkomiteta, a ukupan broj delegata iznosio je blizu 1.000.

Antena u mikrotalasnom sistemu radio komunikacija

Obzirom da broj tehničkih komiteta i potkomiteta stalno raste, to nije više moguće, zbog prostornih i organizacionih razloga, održavati generalna zasedanja sa sastancima svih tehničkih komiteta i potkomiteta, kao što se to činilo u ranijim godinama, već pojedini tehnički komiteti i potkomiteti održavaju svoja zasedanja tokom godine na raznim mestima u svetu. Tako — je grupa od 6 tehničkih komiteta i potkomiteta (TC 21, SC 21 A, TC 35, TC 49, TC 57, TC 69) sa blizu 220 delegata iz 19 zemalja održala svoje zasedanje od 22. do 31. oktobra ove godine u Ljubljani, u organizaciji JEK-a.

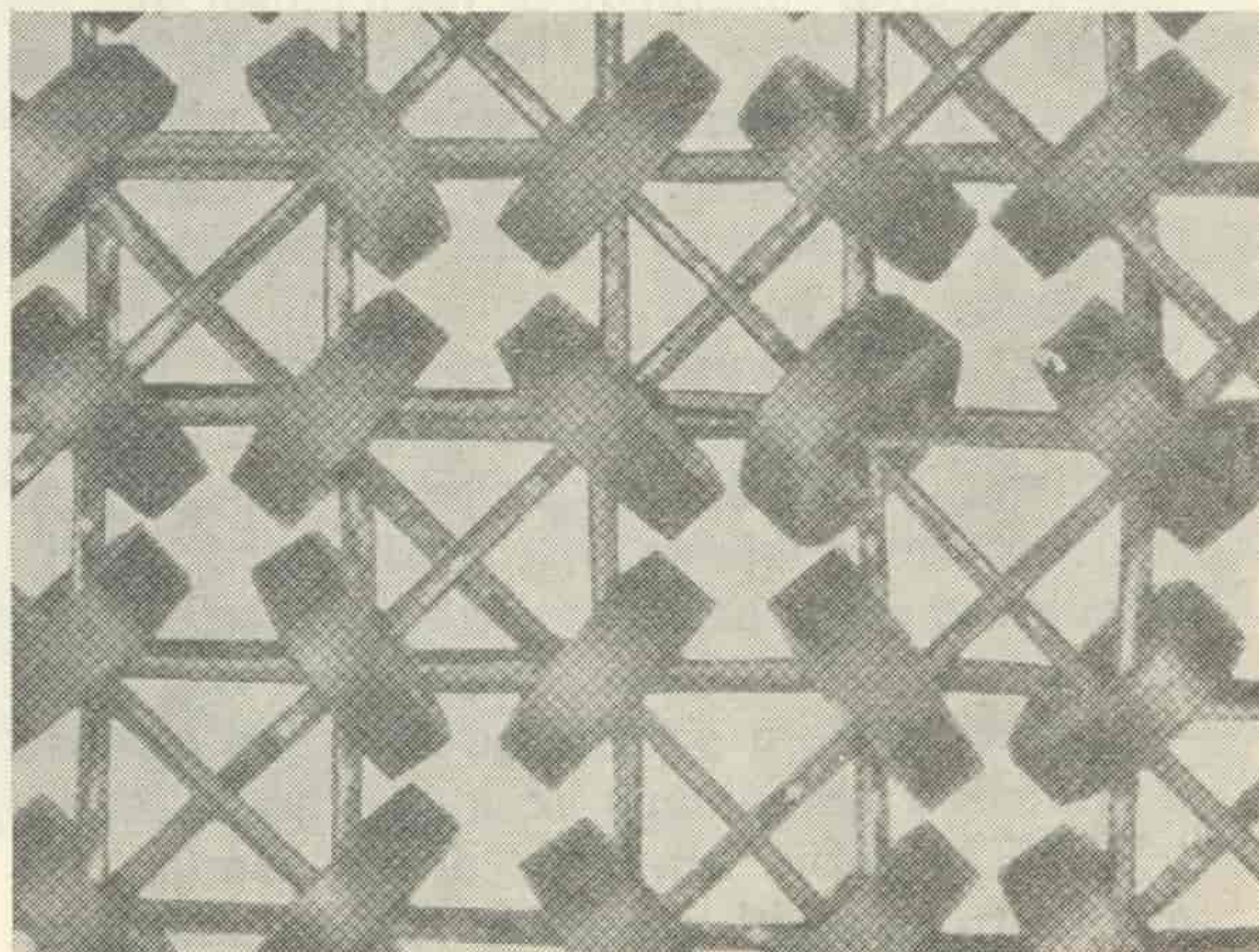
kako nastaju IEC standardi?

IEC standard nastaje kao rezultat sporazuma između članica IEC-a i kao takav može da se koristi u celini ili da se uključi u nacionalne standarde. Radovi na pripremi IEC standarda su povereni tehničkim komitetima, odnosno, njihovim potkomitetima. Inicijativa za izradu novog IEC standarda može biti od strane Saveta, Akcionog komiteta i savetodavnih organa, tehničkih komiteta i potkomiteta, njihovih sekretarijata, pojedinih nacionalnih komiteta ili drugih međunarodnih organizacija.

Kao prvi korak u stvaranju jednog IEC standarda je izrada nacrt predloga standarda od strane sekretarijata tehničkog komiteta ili potkomiteta, koji se kao radni dokument dostavlja na mišljenje svim nacionalnim komitetima. Od ovog momenta nacrt predloga prolazi kroz brojne stepenice pre nego što se prihvati kao IEC standard. Ova procedura je tako podešena da osigura u konačnom rezultatu da ga prihvati što je moguće više zemalja. Izbegava se suviše brza priprema i prihvatanje dokumenata, jer ovo može ozbiljno da umanjí izgled IEC standarda za sveopšte prihvatanje. Kada se dobiju mišljenja nacionalnih komiteta, pojedinačno i u celini, ona se prihvataju, dopunjuju ili odbacuju na zasedanjima tehničkih komiteta ili potkomiteta, te se posle konačnog usaglašavanja i postizanja dovoljne saglasnosti, kada tehnički komitet oceni da je nacrt zreo za IEC standard, na zahtev tehničkog komiteta i uz saglasnost Akcionog komiteta ovaj dokument štampa od Centralnog biroa i dostavlja svim nacionalnim komitetima na glasanje u proceduri po šestomesečnom pravilu. Prema ovoj proceduri svi nacionalni komiteti su dužni da u roku od 6 meseci dostave Centralnom birou popunjene glasačke listove (Voting paper, Bulletin de Vote) sa odlukom za ili protiv predloga, pri čemu je dozvoljeno da se prilože primedbe tehničke ili redakcione prirode. Posle ovog roka Centralni biro saopštava rezultate glasanja sa eventualnim primedbama nacionalnih komiteta. Predlog se smatra usvojenim ako je četiri petine glasova pozitivno glasalo, pri čemu se i nedavanje odgovora uzima kao pozitivan glas.

Prema rezultatima glasanja i dobijenih primedbi predsednik tehničkog komiteta može da odluči dalje po sledećoj proceduri:

- Ako je predlog dobio potrebnu većinu od četiri petine glasova, ako su redakcione primedbe obrađene od jednog redakcionog komiteta, ako su bitne stručne primedbe prihvaćene ali se po mišljenju predsednika pri sadašnjem stanju tehnike ne mogu uzeti u postupak, onda se ovaj predlog prihvata i publikuje kao IEC standard.
- Ako se traži potvrda na dopune teksta koji je usvojen po šestomesečnom pravilu, onda se predlog ponovo izdaje sa formulisanim izmenama i dopunama nacionalnih komiteta na saglasnost po dvomesečnoj proceduri. Dvome-sečna procedura vrši se na isti način kao i procedura po šestomesečnom pravilu, izuzev što se odgovori nacionalnih komiteta moraju dostaviti u roku od 2 meseca.
- Ukoliko se predlog po šestomesečnom pravilu ne prihvati, ili su izmene predloga bitne, onda se vrši ponovna obrada celog predloga u tehničkom komitetu i dalje njegovo izdavanje teče po proceduri šestomesečnog pravila.

Feritne memorije za savremene kompjutere

budući razvoj

Promena naziva »IEC-preporuke« u »IEC-standarde« imaće u praksi naročito uticaj na razvoj nacionalnih standarda, kao što to već pokazuju iskustva uvođenja »ISO-standarda«. Ovde je bitniji uticaj kod izrade nacionalnih standarda na bazi novih tehnologija. Poslednjih godina se već u radu IEC-a jasno pokazalo da se znatno brže stvaraju međunarodni standardi u novim oblastima za koje još ne postoje nacionalni standardi, nego što je to slučaj kada je potrebno usklađivati više nacionalnih standarda, na čijoj izradi je već u nacionalnim okvirima uloženi veliki trud. Iz

ovih razloga se u industrijski razvijenim zemljama poslednjih godina oseća jak trend rada nacionalnih komiteta u pripremi međunarodnih standarda. Tako je u Zapadnoj Nemačkoj poslednjih godina preko 440 elektrotehničkih komiteta, potkomiteta i radnih grupa više od 60 % svoga vremena koristilo za poslove na međunarodnom planu dok u Francuskoj ovaj procenat iznosi preko 65 %. Danska je pre kratkog vremena donela odluku da ne izrađuje svoje nacionalne standarde, već da svoj rad usredsredi na međunarodnom planu, te da međunarodne standarde usvaja kao nacionalne standarde.

Mada su IEC-standardi od značaja za sve zemlje u svetu, jer olakšavaju proširenje tržišta za sirovine, sastavne delove i opremu za ceo svet, oni su posebno od vitalnog značaja za zemlje u razvoju, kojima pripada i naša zemlja, iz sledeća tri razloga:

- IEC-standardi im pomažu u unapređenju izvoza u industrijski razvijene i ostale zemlje;
- IEC-standardi omogućavaju pri uvozu opreme i delova iz industrijski razvijenih zemalja naručivanje prostim i jasno definisanim specifikacijama, olakšavaju održavanje i znatno redukuju nabavku rezervnih delova;
- IEC-standardi unapređuju nacionalnu tehnologiju jer se kroz njih reflektuje tehnologija industrijski razvijenih zemalja koje učestvuju u njihovoj pripremi, te kao takvi služe zemljama u razvoju kao oslonci u transferu tehnologija.

Naime, novi tehnološki razvoj, nove metode i materijali, postavljaju nove zahteve u pogledu kvaliteta i bezbednosti, pa se ili izdaju novi standardi ili se stalno vrši revizija već izdatih standarda, tako da je poslednje izdanje uvek merodavno za upotrebu. Iz ovih razloga IEC-standardi služe u praksi kao značajan oslonac u transferu tehnologija iz industrije u industriju ili iz jedne zemlje u drugu zemlju. Pri ovome treba imati u vidu da IEC-standardi ne mogu da služe za predviđanja tehnološkog napretka, ali se stalnim oslanjanjem na savremeni tehnološki napredak kroz njih reflektuje ovaj napredak.

Za zemlje u razvoju se osim toga olakšava situacija i pri izdavanju novih nacionalnih standarda, jer ne postoji više potreba da se biraju i istražuju mnogobrojni nacionalni standardi razvijenih zemalja.

U ovakvoj situaciji postavlja se pitanje: Kakve će uticaje izazvati izdavanje IEC-standarda na rad nacionalnih standardizacija?

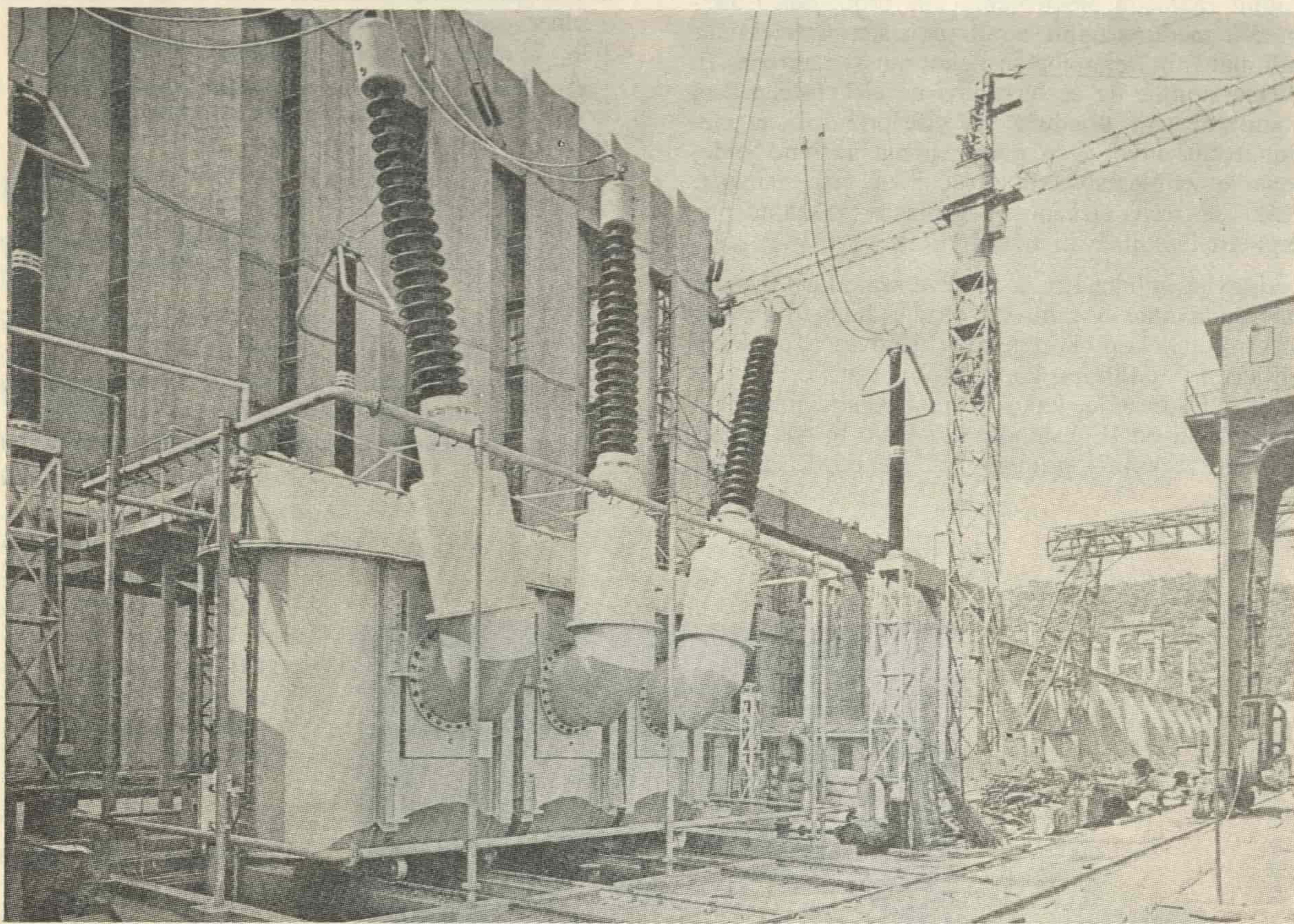
Ne postoji još dovoljno iskustava na nacionalnom, kao ni na međunarodnom planu, da bi se sa dovoljno podataka moglo odgovoriti na ovo pitanje. Činjenica je da danas u svetu iz svih oblasti standardizacije postoji oko 200.000 nacionalnih standarda i da je teško utvrditi i u grubim crtama koliki je broj međunarodnih standarda koji bi od-

govorili svetskim potrebama. Rad na harmonizaciji nacionalnih standarda u cilju izdavanja međunarodnih standarda će stoga još dugo trajati, pa će i neophodnost i rad na čisto nacionalnim standardima biti još duže vremena potrebni. Ovo je razumljivo ako se uzme u obzir da je različiti tehnički razvoj u raznim zemljama zbog raznih klimatskih i drugih uticaja doveo do stvaranja različitih nacionalnih standarda, pa je često vrlo težak i dug posao tehničkih komiteta da dođu do jedinstvenog stava u pripremi novog IEC-standarda. S druge strane i uključivanje međunarodnih IEC standarda u nacionalne standarde nastaviće se po istom sistemu kao što se do sada to radilo sa IEC-preporukama sa neophodnim dopunama, obrazloženjima i prevođenjem na nacionalni jezik. Najzad, usled napretka nauke i tehnologije nastaje zastarevanje IEC-standarda, pa će i dalje glavna inicijativa za njihovu reviziju poticati od strane nacionalnih komiteta. Može se takođe očekivati da će nacionalne standardizacije, pored napora u uvođenju međunarodnih standarda, uložiti i znatne napore u unapređenju sistema kontrole kvaliteta elektrotehničkih proizvoda. Prema mišljenju N. Ludwiga, dipl. ing., predsednika nemačke institucije za standardizaciju i potpredsednika ISO, koje je izneo na Međunarodnom simpozijumu za standardizaciju septembra 1972. godine u Stokholmu, budući zadaci nacionalne standardizacije mogu se definisati u sledećih 6 tačaka:

1. Priprema međunarodnih standarda u međunarodnim komitetima u kojima nacionalni komiteti drže sekretarijate.
2. Saradnja sa naukom (univerzitetima, institutima i drugim naučnim organizacijama), sa privredom (industrija, trgovina, trgovinska udruženja) i vladinim organima, da se omogući slanje eksperata-delegata na sastanke međunarodnih tela na kojima je od nacionalnog interesa njihovo učešće.
3. Primena međunarodnih standarda u praksi nacionalnih standarda, uključujući ovde i prevođenje međunarodnih standarda na nacionalni jezik.
4. Uvođenje međunarodnih standarda u nacionalne sisteme za standardizaciju i pripreme dopuna ovim standardima ako je to potrebno.
5. Priprema standarda na onim poljima na kojima se ne mogu očekivati skori međunarodni standardi, a postoje potrebe za nacionalnim standardima.
6. Inicijativa za reviziju međunarodnih standarda. Bilo bi pogrešno verovati da će aktivnost nacionalne standardizacije biti suvišna kod postojanja međunarodne standardizacije. Ali je isto tako sigurno da će se način rada na nacionalnoj standardizaciji menjati i to u pravcu njenog sve jačeg uključivanja u međunarodnu standardizaciju. Rad

u IEC-u ne može se više smatrati da je izvan nacionalne elektrotehničke standardizacije, već on postaje njena bitna osnova. Elektrotehnika je po svojoj prirodi međunarodna, pa ne postoje potrebe da se u svakoj zemlji rade izolovani standardi po istoj materiji. Pojedine specifične zahteve sa pra-

vom i interesom svaka zemlja može da postavi da se razmatraju na međunarodnom nivou. Ali se isto tako mora imati u vidu, da bi se došlo do vrednih rezultata, da u tehničkim komitetima budu stručnjaci i profesionalni inženjeri za standardizaciju koji raspolažu potrebnim znanjem i praktičnim iskustvom.

Razvodna postrojenja energetskeg sistema HE „Đerdap“

zaključak

Uvek je elektrotehnika bila prethodnica u standardizaciji, kako u nacionalnom tako i međunarodnim okvirima. To se lako može videti iz činjenice da su u industrijskim zemljama u svetu elektrotehničke organizacije za standardizaciju nastale znatno ranije od sličnih organizacija u drugim oblastima. Na ovo je uticalo nekoliko činilaca, od kojih je svakako najznačajniji opasnost od električne struje i sa tim u vezi propisi o bezbednosti. Drugi značajan faktor je dinamičan razvoj elektrotehnike u svim njenim granama, počev od energetike, telekomunikacija, elektronike, pa do kompjuterske tehnike, a sa tim u vezi i velikoserijska proizvodnja kako sastavnih delova i podsklopova, tako i gotovih aparata i uređaja.

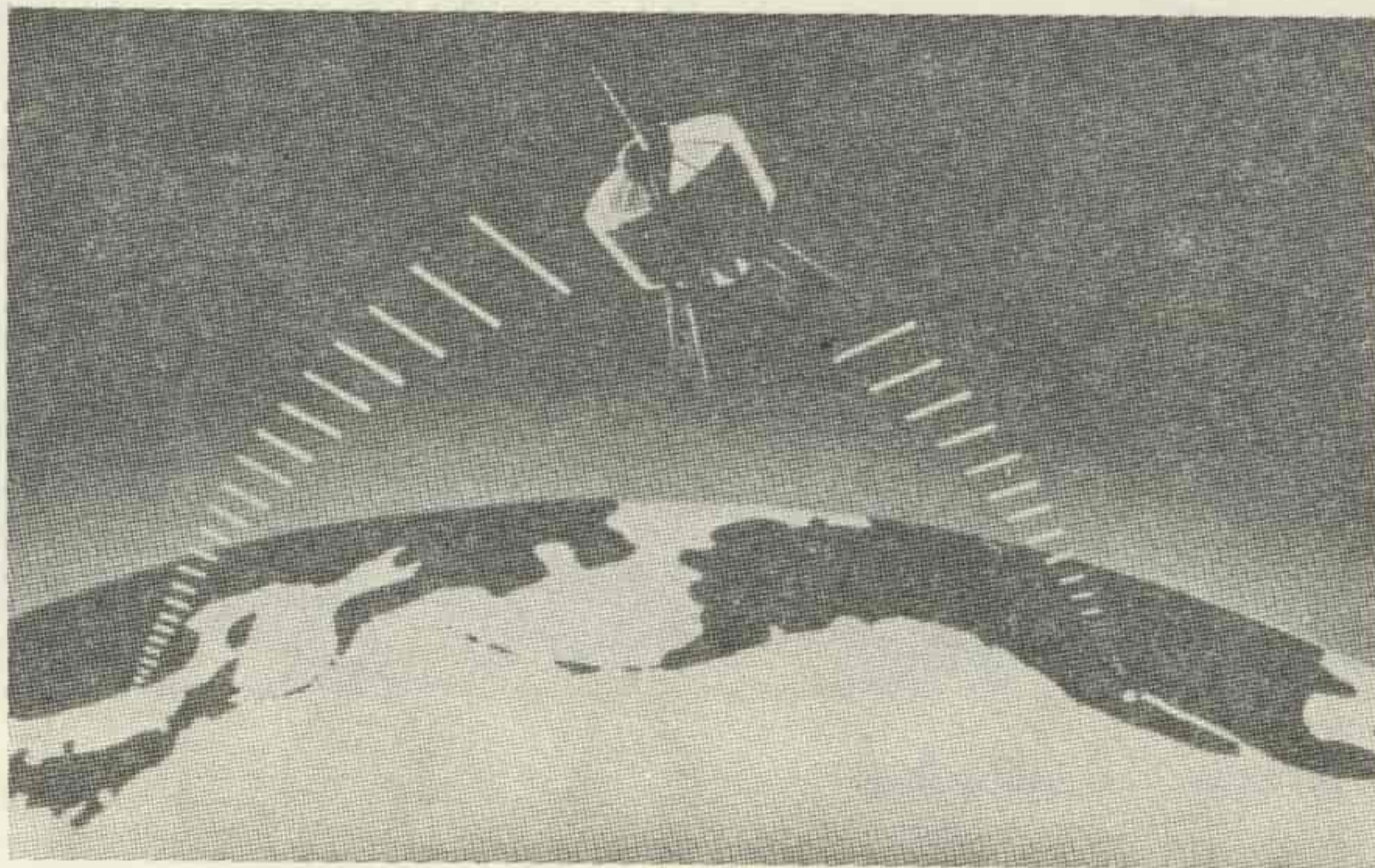
Već skoro 70 godina Međunarodna elektrotehnička komisija-IEC uporno i sa uspehom radi na ispunjenju svog osnovnog zadatka na harmonizovanju nacionalnih standarda i propisa iz elektrotehnike na međunarodnom nivou. Kroz svoju aktivnost, rezultate rada i organizaciju IEC je postao autoritativna međunarodna snaga koja radi na međunarodnoj standardizaciji iz oblasti elektrotehnike. IEC je snažan jer se njegovi standardi prihvataju slobodno od svih zemalja bez ikakve prinude, jer je po svom karakteru gotovo univerzalan i prima u svoje članstvo sve zemlje koje u svom stepenu razvoja imaju interesa da su članice IEC-a. I prirodno prerastanje »IEC-preporuka« u »IEC-standard« za koje je doneta odluka na ovogodišnjem 38. generalnom zasedanju IEC-a u Minhenu, to potvrđuje.

Osnovna karakteristika ove odluke jeste uzdizanje formulacije elektrotehničkih standarda sa nacionalnog na međunarodni nivo. Na ovaj način se i tradicionalni, znatno duži i teži pristup u izradi međunarodnih IEC-preporuka, koji je počinjao od nacionalnih standarda i zatim se međunarodno harmonizovao, zamenjuje ubrzanim direktnim pristupom. Neosporno je da će ovo pozitivno uticati na privredu pojedinih zemalja, olakšati međunarodnu razmenu elektrotehničkih proizvoda i unaprediti međunarodnu saradnju u sferi intelektualnih, naučnih, tehnoloških i ekonomskih aktivnosti. Nema sumnje da će se radovi na elektrotehničkoj standardizaciji ubuduće sve više prenositi na međunarodni nivo. Ovo pretpostavlja aktivno sudelovanje zainteresovanih stručnjaka svih zemalja, za šta se treba stručno i organizaciono stalno pripremati i uključivati u rad IEC-a.

Najnovija odluka IEC-a zahteva svakako i izvesno prilagođavanje u radu od strane Jugoslovenskog elektrotehničkog komiteta i njegovih Tehničkih odbora i pododbora, kao i Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, kako bi naša zemlja imala što više koristi od IEC standarda i kako bi naš doprinos u stvaranju i primeni IEC-standarda bio što veći.

Literatura:

1. Statutes and Rules of Procedure 1963—1972, IEC Central Office, Geneve 1973.
2. IEC-Rapport d'Activité 1972 Bureau Central de la Commission Électrotechnique International, Geneve 1973.
3. Annuaire Handbook 1973, IEC-Central Office, Geneve 1973.
4. Herausforderung an die Normung — Modell einer optimalen Organisationsform, R. Leber, K. Ludwig Orth, R. Winckler, ETZ, Ausgabe A, Heft 6, juni 1973.
5. Statut Jugoslovenskog elektrotehničkog komiteta, JEK, Ljubljana, 1972.
6. B. Cerovac, Đ. Lisica, »Uvođenje znaka kvaliteta u Jugoslaviji«, JUS standardizacija, Bilten Jugosl. zavoda za standardizaciju, br. 7, 1973.
7. Publications de la CEI, 1973, Bureau Central de la CEI, Geneve, 1973.
8. The aims and principles of standardization, T.R.B. Sanders, ISO, Geneve, 1972.
9. Proceedings of the International Symposium on Industry and Standardization in Stockholm, 1972, Swedish Standards Institution, Stockholm 1973.

predlozi standarda za javnu diskusiju

OK 621.643.29: 678.742.2: 628.1

Predlog standarda
br. 10812

Normirane posude
POSUDE ZA PRIPREMANJE I SERVIRANJE HRANE

J U S
M. R5. 001
1973

Standardized containers. Containers for food preparation and serving

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1 februar 1974. godine

1 Predmet

Ovaj standard propisuje oblik, mjere, veličinu, kao i kvalitet normiranih posuda (u daljem tekstu »posuda«) za pripremanje i serviranje hrane.

2 Primjena

Posude služe u pripremi, preradi, serviranju i čuvanju hrane, u toplom ili hladnom stanju.

Posude po ovom standardu, nalaze primjenu u slijedećoj opremi, npr.:

- štednjacima i pečenjarama,
- aparatima za normalno kuhanje i kuhanje pod pritiskom,
- rashladnim uređajima,
- pregracima ormara,
- toplim stolovima i toplim vodenim kupkama,
- ormarima samoposluge restorana,
- liftovima za namirnice,
- transportnim kolicima,
- skladišnim pregracima.

3 Oblik, mjere i veličina

3.1 Oblik posude, prikazan šematski na slikama 1 do 5 i u tabeli, definiran je vanjskim mjerama: dužinom, širinom i visinom (u mm).

Osnovne mjere posude su date na slici 1, a ostale su izvedene iz ovog, umnožavanjem ili dijeljenjem, saglasno naznačenim mjerama na slikama.

3.2 Dozvoljeno odstupanje naznačenih mjera je orijentaciono.

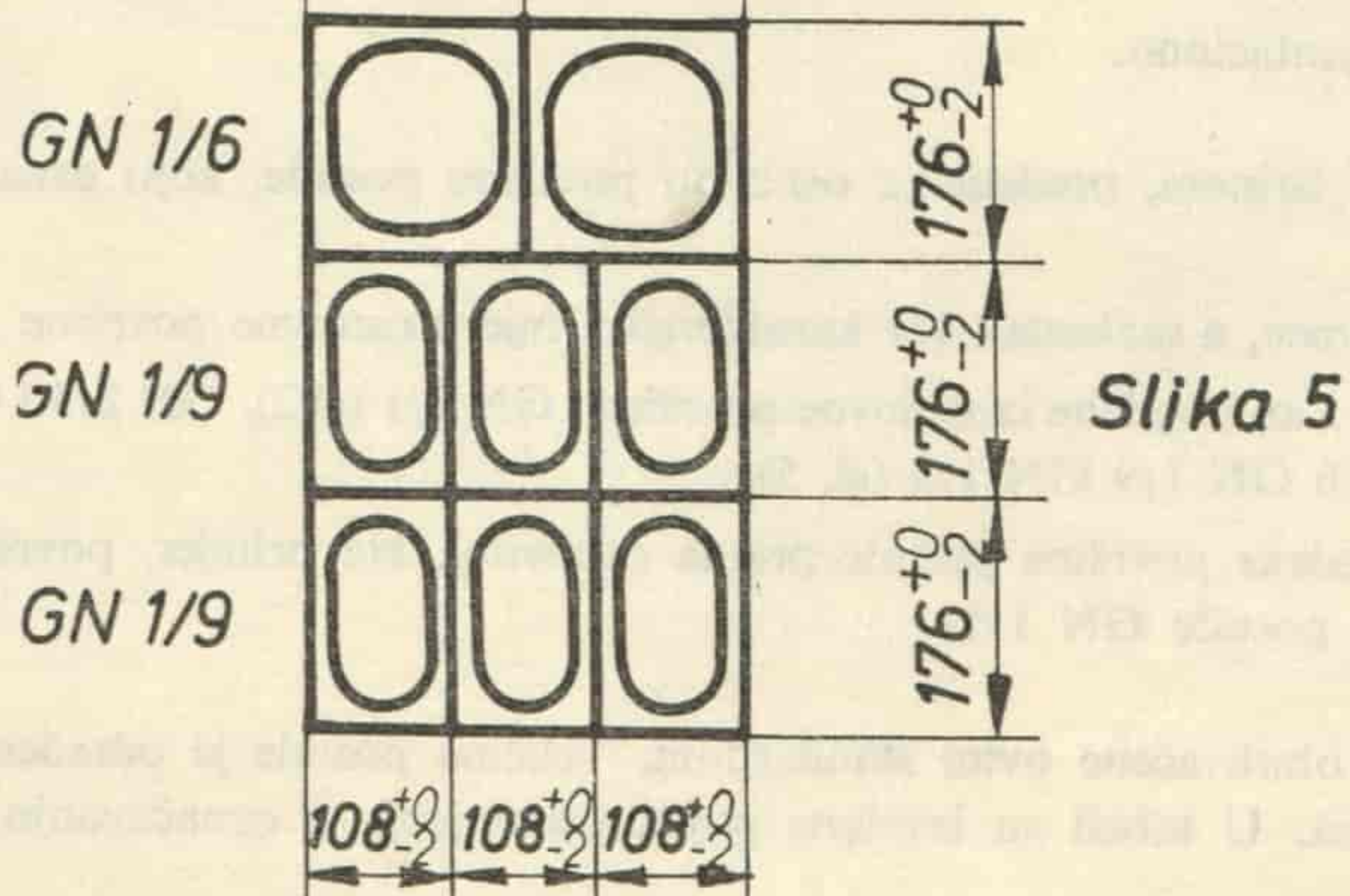
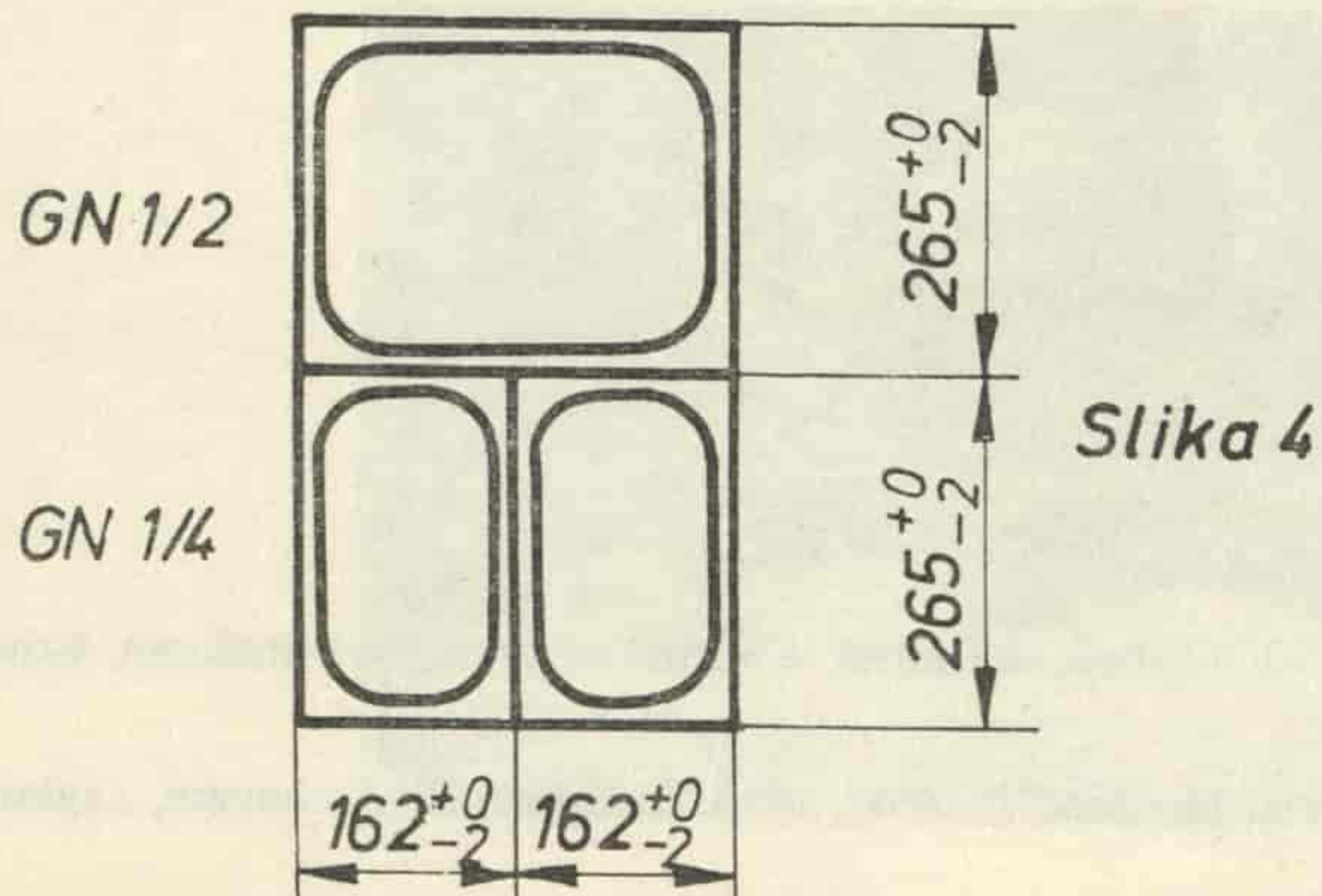
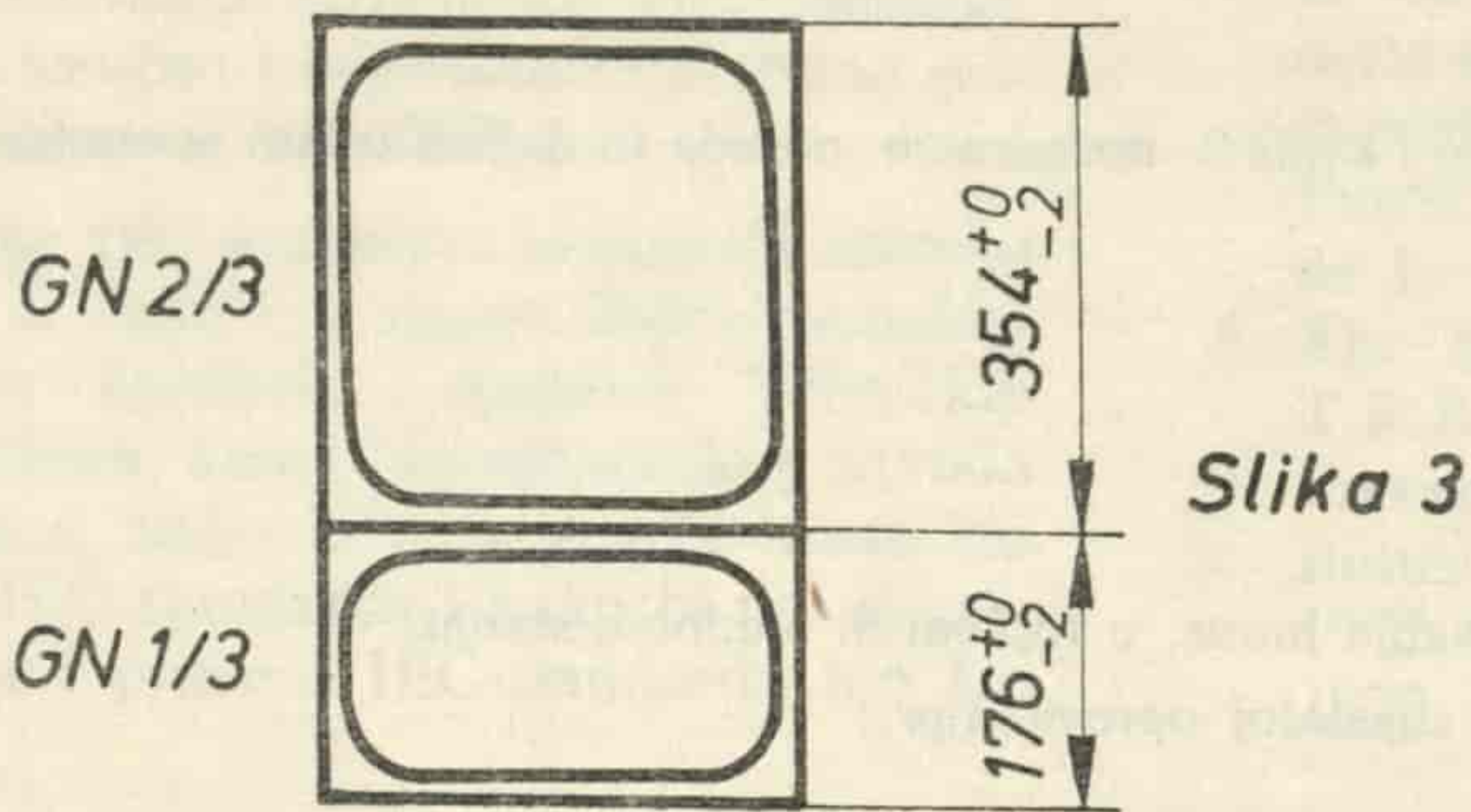
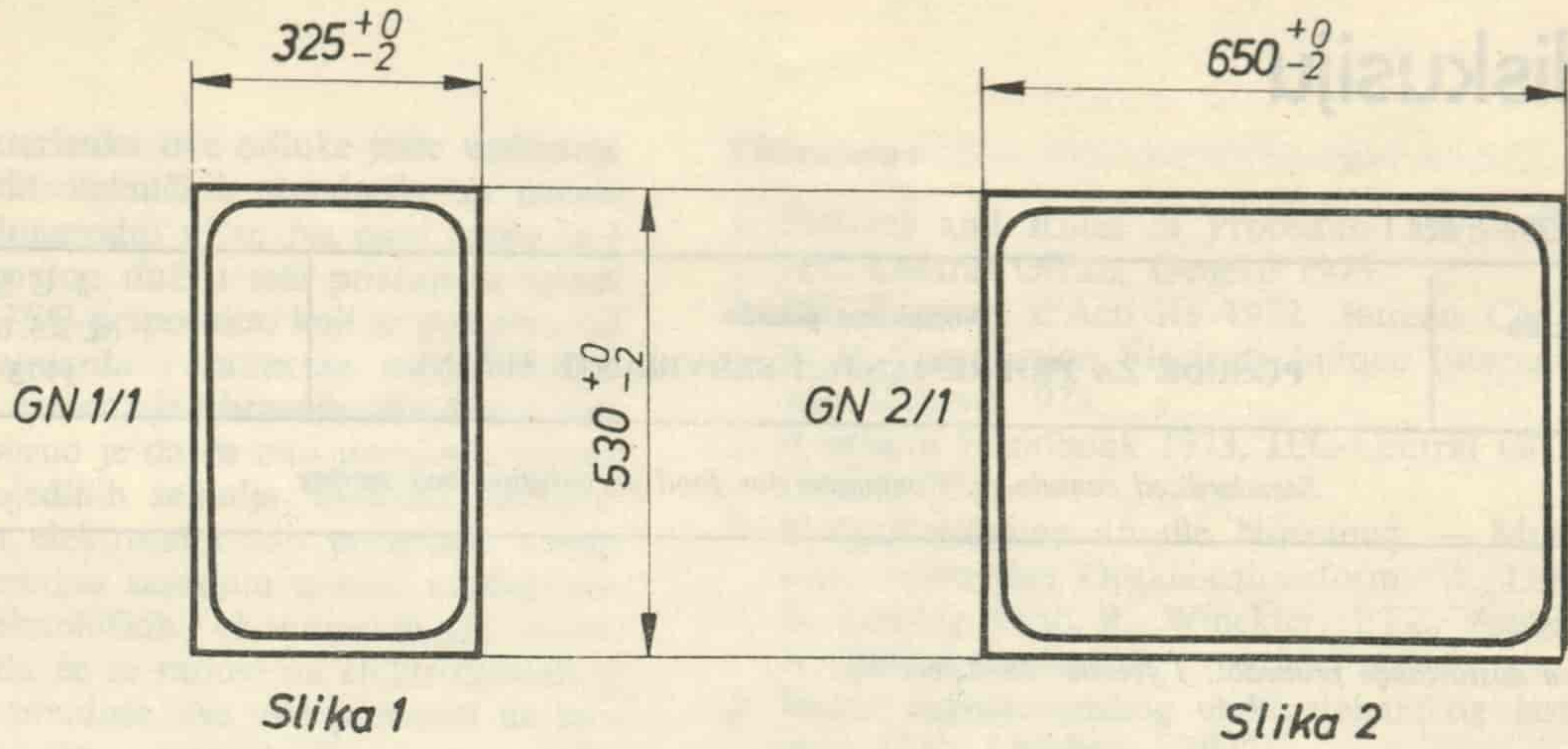
3.3 Površina posude na slici 1, određena dužinom i širinom, predstavlja osnovnu površinu posude, koju označavamo sa GN 1/1.

Slovna oznaka GN je skraćenica od »Gastro-Norme«, a razlomak 1/1 karakterizira mjeru osnovne površine posude. Površine (dužina × širina) prikazane na sl. 2 do sl. 5 su izvedene iz osnovne površine: GN 2/1 (sl. 2), GN 2/3 i GN 1/3 (sl. 3), GN 1/2 i GN 1/4 (sl. 4), GN 1/6 GN 1/6 GN 1/9 GN 1/9 (sl. 5).

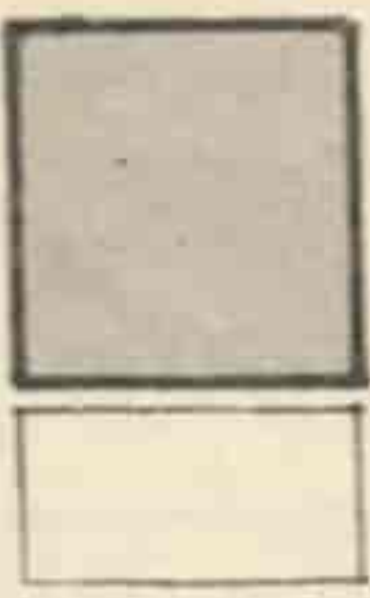
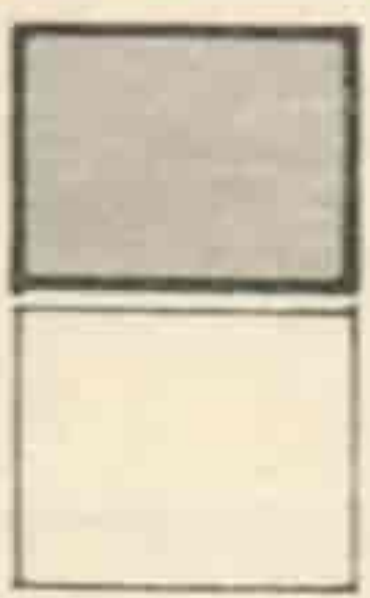
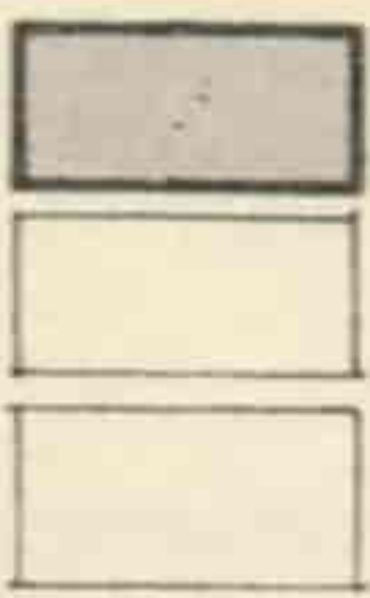
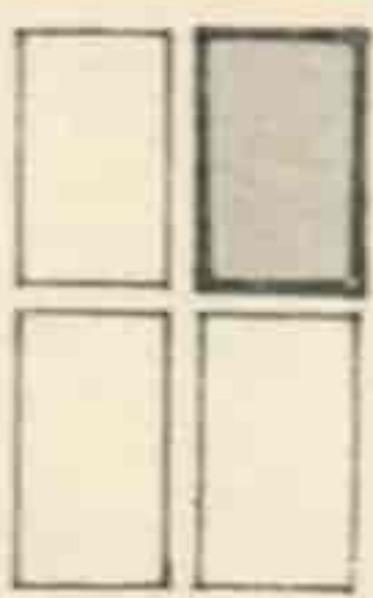
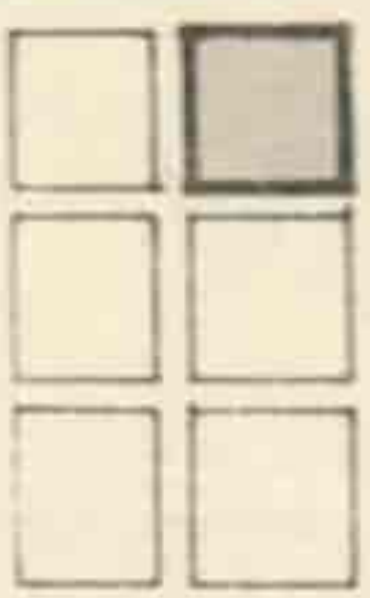
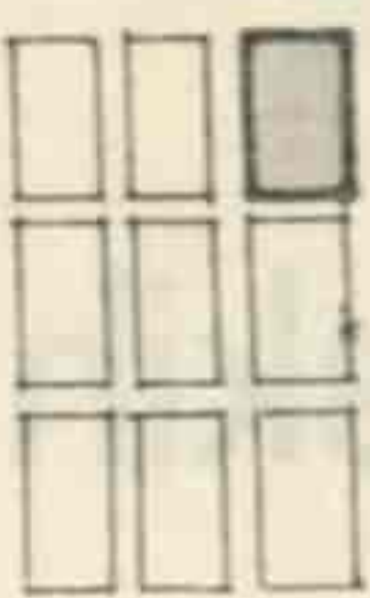

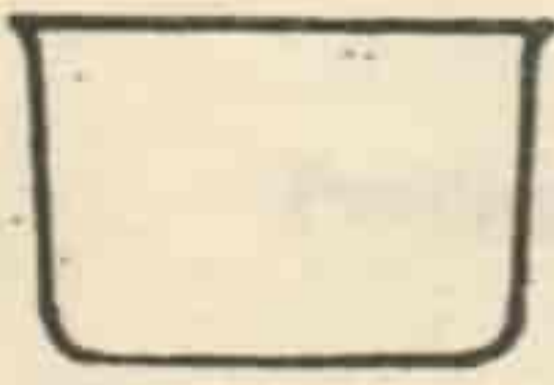
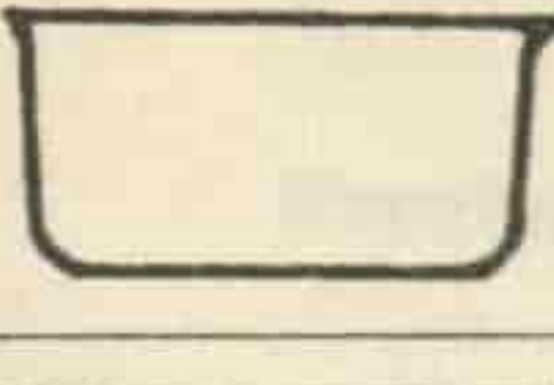
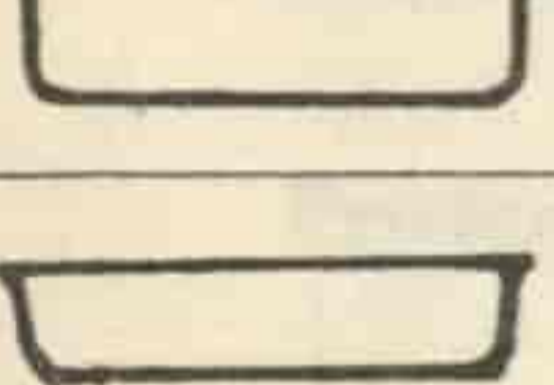
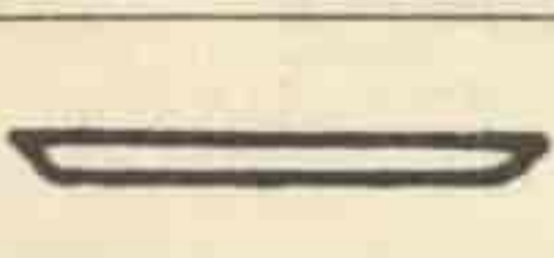
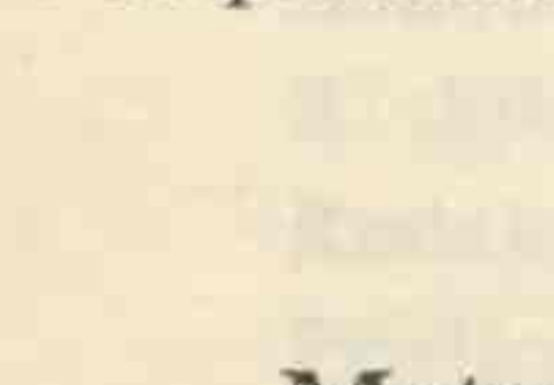
Brojčani razlomak pokazuje uzajamni odnos izvedene površine posude prema osnovnoj. Na primjer, površina posude GN 1/2 je za polovicu manja od osnovne posude GN 1/1.

3.4 U tabeli je dat pregled veličine posude, koje su obuhvaćene ovim standardom. Veličina posude je određena dužinom, širinom i visinom, kao i litarskim mjerama. U tabeli su izvršena pojednostavnjenja u označavanju, prema toč. 5.

mere u mm

Mjere u mm

Slika								
	1/1=11	/3=23	1/2=12	1/4=14	1/6=14	1/6=16	1/9=19	2/1=21
Vanjske mjere	530 × 325	350 × 325	325 × 265	325 × 175	260 × 162	175 × 162	175 × 108	650 × 530
Visina mm	Oznaka litara	Oznaka litara	Oznaka litara	Oznaka litara	Oznaka litara	Oznaka litara	Oznaka litara	Oznaka litara
 200	11200 28	23200 18	12200 12,75	13200 7,75				
 150	11150 21	23150 13,5	12150 9,5	13150 5,75	14150 4,25	16150 2,75		21150 46
 100	11100 14	23100 8,75	12100 6,25	13100 3,75	14100 2,75	16100 1,75	19100 1	21100 29,5
 65	1165 9,5	2365 5,75	1265 3,25	1365 2,5	1465 1,5	1665 1	1965 0,5	2165 19
 20	1120 —	2320 —	1220 —	1320 —	1420 —	1620 —	1920 —	2120 —

Napomena: Tolerance za vanjske mjere su $\begin{matrix} +0 \\ -2 \end{matrix}$ mm!

Zapremina u litrima može biti $\pm 5\%$.

4 Materijal i izrada

4.1 Materijal za izradu posude mora odgovarati zahtjevima kvalitete i namjene suda t. j. zahtjevima mehaničke, kemijske i toplotne izdržljivosti pri upotrebi.

Posude se najčešće izrađuju od krom-nikl čelika, ili od čelika sa emajliranim površinama, koji pri istim uvjetima primjene pokazuju ista svojstva i osobine. Ispitivanje emajla mora ispuniti zahtjeve odgovarajućih standarda (JUS C.T8...).

4.2 Provjeravanje kvalitete materijala vrši se na osnovu odgovarajućih standarda.

4.3 Poslije pranja površine posude, pri normalnim uvjetima, ne smiju zadržavati nikakve mirise.

4.4 Poslije pečenja i kuhanja, sve površine moraju biti takve da se čišćenje izvodi bez oštećenja.

5 Označavanje

5.1 U tehničkoj i drugoj dokumentaciji i u porudžbinama posude po ovom standardu označavaju se oznakom:

Posuda A × h JUS M.R5. 001

gdje je:

A — kratka oznaka površine posude definirane u toč. 3.3

(npr.: GN 1/1 = 11; GN 1/3 = 13)

h — visina posude (u mm)

Primjer: Normirana posuda, površine GN 1/1 = 11 i visine 200 mm, označava se:

Posuda 11 × 200 JUS R5. 001

5.2 U tabeli pojavljuje se samo numerički dio oznake za posudu iz toč. 5.1. Oznaka za posudu za primjer koji je dat u prethodnoj točki je 11 × 200.

5.3 Na vidnom mjestu posude stavljaju se slijedeći podaci:

— znak proizvođača i

— skraćena oznaka veličine posude, prema toč. 5.2.

Veza sa drugim standardima

JUS M.R5.002 Nosači za ulaganje posuda. Osnovne mjere za ulaganje

anotacije predloga jugoslovenskih standarda

iz oblasti ispitivanja premaznih sredstava za zaštitu konstrukcija od korozije

Krajnji rok za dostavljanje primedbi 1. februar 1974. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 10785	Premazna sredstva za zaštitu konstrukcija od korozije.	Određivanje viskoznosti	JUS H.C8.051
Predlog br. 10786	”	Određivanje finoće mliva	JUS H.C8.052
Predlog br. 10787	”	Određivanje dužine vremena sušenja	JUS H.C8.053
Predlog br. 10788	”	Određivanje pokrivne moći	JUS H.C8.054
Predlog br. 10789	”	Određivanje tvrdoće suvog filma . .	JUS H.C8.055
Predlog br. 10790	”	Određivanje elastičnosti filma	JUS H.C8.056
Predlog br. 10791	”	Određivanje savitljivosti filma pre-maza	JUS H.C8.057
Predlog br. 10792	”	Određivanje tačke zapaljivosti	JUS H.C8.058
Predlog br. 10793	”	Određivanje stepena prianjanja pre-maza	JUS H.C8.059
Predlog br. 10794	”	Određivanje otpornosti na udar . .	JUS H.C8.060
Predlog br. 10795	Premazna sredstva za zaštitu konstrukcija od korozije.	Određivanje otpornosti prema vodi	JUS H.C8.061
Predlog br. 10796	”	Određivanje otpornosti filma pre-maza na grebanje	JUS H.C8.062
Predlog br. 10797	”	Određivanje isparljivih i neisparljivih materija	JUS H.C8.063
Predlog br. 10798	”	Određivanje stepena opasnosti pomoću tačke zapaljivosti premaza . .	JUS H.C8.064

Svi predlozi napred navedenih standardnih metoda izrađeni su na bazi preporuka Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) a rezultati su provereni u laboratorijama domaćih proizvođača premaznih sredstava: »Duga«, Beograd; »Color«, Medvode, »Chromos-katran-Kutrilin«, Zagreb, »Helios«, Domžale, »Pomoravlje«, Niš i »Zvezda«, G. Milanovac.

Svi tekstovi predloga standarda umnoženi su i dostavljeni zainteresovanim laboratorijama, institutima, proizvođačkim organizacijama, pojedinim stručnjacima i dr., na mišljenje i eventualne dopune ili izmene.

Interesenti, koji predloge standarda nisu dobili, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša ul. br. 54, pošt. fah 933) sa zahtevom da im se isti naknadno dostave.

iz oblasti kotrljajnih ležaja

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. februar 1974. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskog standarda:

- Predlog br. 10799** Kotrljajni ležaji. Mere i odstupanja. Nazivi i definicije JUS M.C3.750
- Predlog br. 10800** Kotrljajni ležaji. Zazor neopterećenih prstenih ležaja. Definicije JUS M.C3.754
- Predlog br. 10801** Kotrljajni ležaji. Radijalni zazor krutih prstenih kugličnih ležaja JUS M.C3.755
- Predlog br. 10802** Kotrljajni ležaji. Radijalni zazor prstenih kugličnih podesivih ležaja JUS M.C3.761
- Predlog br. 10803** Kotrljajni ležaji. Radijalni zazor prstenih cilindričnovaljčanih ležaja JUS M.C3.762
- Predlog br. 10804** Kotrljajni ležaji. Radijalni zazor bačvastih dvorednih ležaja JUS M.C3.763

Predlozi standarda su izrađeni u Industriji kotrljajnih ležaja IKL — Beograd, a u skladu sa preporukama Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO/R 200, R 201, R 1646, R 1038 i R 465.

Redakcija nacрта je izvršena na sastanku Stručne komisije za kotrljajne ležaje.

Predlozi su posebno umnoženi i dostavljeni na mišljenje zainteresovanim preduzećima i ustanovama.

Interesenti koji nisu dobili navedene predloge mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54, p. p. 933) sa zahtevom da im se predlozi dostave.

iz oblasti rashladne i termičke opreme

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. februar 1974. godine

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

- Predlog br. 10805** Nosači za ulaganje posuda. Glavne mere JUS M.R5.002
- Predlog br. 10806** Radni stolovi. Glavne mere JUS M.R5.003
- Predlog br. 10807** Radni stolovi. Police na zidu JUS M.R5.004
- Predlog br. 10808** Radni stolovi. Donji elementi JUS M.R5.005
- Predlog br. 10809** Radni stolovi. Izvedba rubova JUS M.R5.006
- Predlog br. 10810** Korita za sudopere JUS M.R6.011
- Predlog br. 10811** Poslužavnik za bolnice JUS M.T9.011

Zainteresovane radne organizacije, koje nisu dobile tekstove ovih predloga standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. pregr. 933), sa zahtevom da im se predlozi (pojedini ili svi) dostave radi stavljanja eventualnih primedbi, izmena ili dopuna.

Navedene predloge izradilo je Poslovno udruženje za proizvodnju i promet opreme za ugostiteljstvo i trgovinu—Zagreb, a usvojila ga je Stručna komisija za standarde iz ove oblasti.

Zahtevi za slanje predloga mogu se dostaviti najkasnije do 1. januara 1974. godine.

DOPUNA

U jugoslovenskom standardu JUS C.BO.500 objavljenom u Službenom listu SFRJ br. 45/1970 treba dodati novu tačku: 6.426 koja treba da glasi:

Osetljivost prema krtom lomu ispituje se i dokazuje samo u slučaju kada je to posebno ugovoreno.

objavljeni jugoslovenski standardi

»Službeni list SFRJ« br. 37/73 od 5. VII 1973. god.

JUS N.L2.214	—	Sijalice za motorna vozila: 1973	Proveravanje položaja vlakana na sijalicama tipa P25—2	10.—
JUS N.L2.215	—	„ 1973	Svetlosno središte i oblik svetlosnog vlakna	10.
JUS N.L2.220	—	„ 1973	Sijalice za glavne farove, sa dva vlakna, za veliko i asimetrično oboreno svetlo. Glavne mere i karakteristike	17.
JUS N.L2.221	—	„ 1973	Sijalice za glavne farove, sa dva vlakna, za veliko i simetrično oboreno svetlo. Glavne mere i karakteristike	17.
JUS N.L2.222	—	„ 1973	Sijalice za glavne farove, sa dva vlakna. Glavne mere i karakteristike	14.—
JUS N.L2.225	—	„ 1973	Sijalice za farove sa jednim vlaknom. Glavne mere i karakteristike	10.—
JUS N.L2.227	—	„ 1973	Sijalice za pomoćne farove, sa jednim vlaknom. Glavne mere i karakteristike	10.—
JUS N.L2.230	—	„ 1973	Sijalice za pomoćna svetla, tipa P 25—2. Glavne mere i karakteristike	14.—
JUS N.L2.231	—	„ 1973	Sijalice za pomoćna svetla, tipa P 25—1. Glavne mere i karakteristike	14.—
JUS N.L2.235	—	„ 1973	Sijalice za pomoćna svetla, tipa R 19. Glavne mere i karakteristike	10.—
JUS N.L2.240	—	„ 1973	Minijaturne sijalice za pomoćna svetla, tipa T8. Glavne mere i karakteristike	10.—
JUS N.L2.241	—	„ 1973	Minijaturne sijalice za pomoćna svetla, tipa T 7. Glavne mere i karakteristike	10,00
JUS N.L2.252	—	„ 1973	Sofitne sijalice za pomoćna svetla, tipa C 11. Glavne mere i karakteristike	10.—
JUS N.L2.253	—	„ 1973	Sofitne sijalice za pomoćna svetla, tipa C 15. Glavne mere i karakteristike	10.—

Navedeni standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. septembra 1973. godine.

JUS G.S2.816	—	Ispitivanje plastičnih masa: 1973	Određivanje dimenzionalne stabilnosti tvrdih plastičnih masa sa ćelijama	10.—
JUS G.C6.024	—	Proizvodi od gume. Gumena creva sa uloškom. Creva za hladnu vodu i neagresivne tečnosti	1973	17.—
JUS G.S2.150	—	Ispitivanje adhezije gumenog creva	1973	14.—
JUS G.C5.011	—	Gumene niti: 1973	Opšte odredbe za pripremu uzoraka i uslovi ispitivanja	10.—
JUS G.C5.012	—	„ 1973	Određivanje finoće niti, metričkog broja i specifične mase	20.—
JUS G.C5.015	—	„ 1973	Određivanje izduženja pri konstantnom opterećenju i trajnog izduženja	14.—

Navedeni standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. oktobra 1973. godine.

JUS G.S2.818	—	Ispitivanje plastičnih masa: 1973	Određivanje upijanja vode tvrdih plastičnih masa sa ćelijama	17.—
JUS G.S2.819	—	„ 1973	Određivanje uticaja temperature na deformaciju pod opterećenjem	14.—
JUS G.C7.201	—	Tvrde plastične mase sa ćelijama. Proizvodi od ekspaniranog polistirena. Opšti uslovi	1973	20.—
JUS K.Z4.120	—	Specijalni alat i pribor za drumska vozila. Klinasti podmetači za točkove motornih i priključnih vozila	1973	10.—

JUS K.Z4.205 — Specijalni alat i pribor za motorna vozila. Čekić za razbijanje stakla	6.—
1973	
JUS M.N2.541 — Karoserije drumskih vozila. Delovi opreme od aluminijumske legure, liveni	17.—
1973	
JUS M.N2.951 — Karoserije drumskih vozila. Šarke za vrata	10.—
1973	
JUS M.N2.974 — Karoserije drumskih vozila. Brava za autobuska vrata.	10.—
1973	
JUS M.N2.989 — Karoserije drumskih vozila. Spoljne kvake za autobuska vrata ..	10.—
1973	
JUS M.N5.532 — Karoserije drumskih vozila. Spoljno vozačko ogledalo za kamione i druga vozila	6.—
1973	
JUS M.N5.543 — Karoserije drumskih vozila. Ručica za vrata, unutrašnja	6.—
1973	
JUS M.N5.580 — Unutrašnji uređaj autobusa. Zavesa	6.—
1973	
JUS M.N5.585 — Karoserije drumskih vozila. Suncobran za teretne automobile	6.—
1973	
JUS L.N1.025 — Uljna hidraulika. Osnovne veličine:	
1973	
Nazivni brojevi obrtaja	6.—
JUS L.N1.026 — „ Nazivni obrtni momenti	6.—
1973	
JUS L.N1.027 — „ Navoji za spajanje	6.—
1973	
JUS L.N1.028 — „ Nazivni protočni otvori	6.—
1973	
JUS M.B6.708 — Cevne spojke i priključci sa usečnim prstenom:	
1973	
Uvrtni cevni nastavak sa cevastim glatkim krajem. Oblik i mere	14.—
JUS M.B6.713 — „ Priključak za manometar. Dispozicije, sastav i glavne mere	10.—
1973	
JUS M.B6.724 — „ Redukciona spojka. Dispozicija, sastav i glavne mere	17.—
1973	
JUS M.B6.726 — „ Priključni nastavak za manometar. Oblik i mere	10.—
1973	
JUS M.B6.733 — „ Zaptivni prsten za priključak za manometar JUS M.B6.713. Oblik i mere	10.—
1973	
JUS M.B6.734 — „ Prsten za ojačanje mekih i tankih cevi. Oblik i mere	14.—
1973	
JUS M.B6.735 — „ Redukcioni cevni nastavak. Oblik i mere	17.—
1973	
JUS G.S2.151 — Ispitivanje uticaja tečnosti na gumeno crevo	20.—
1973	

Navedeni standardi primenjuju se od 1. oktobra 1973. godine.

»Službeni list SFRJ« br. 39/73 od 12. VII 1973. god.

JUS G.E5.021 — Podni pokrivači:	
1973	
Podni pokrivači od PVC-a sa podlogom od jutanog filca. Uslovi kvaliteta	17.—
JUS G.S2.754 — „ Određivanje zaostale deformacije mekih podnih pokrivača od plastične mase i gume	14.—
1973	

Navedeni standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. oktobra 1973. godine.

»Službeni list SFRJ« br. 40/73 od 19.VII 1973. god.

JUS M.A0.040 — Crteži:	
1973	
Zaglavlja na konstrukcionoj dokumentaciji	32.
JUS M.A0.041 — „ Sastavnica za konstrukcionu dokumentaciju	20.—
1973	

Navedeni standardi primenjuju se od 1. oktobra 1973. godine.

Priloga dokumentacije

Četiri poglavlja koja su povezana s
kategorijama dokumentacije
i njihovim međunarodnim
standardima. Priloga su
također povezana s
standardima.

Dokumentacija

ISO 15489-1:2001
Informacioni tehnologije
Sustavi za upravljanje dokumentacijom
Prvi dio: Opći zahtjevi

ISO 15489-2:2001
Informacioni tehnologije
Sustavi za upravljanje dokumentacijom
Drugi dio: Specifični zahtjevi

ISO 15489-3:2001
Informacioni tehnologije
Sustavi za upravljanje dokumentacijom
Treći dio: Specifični zahtjevi

ISO 15489-4:2001
Informacioni tehnologije
Sustavi za upravljanje dokumentacijom
Četvrti dio: Specifični zahtjevi

međunarodna

standardizacija

primljena dokumentacija

Ovaj pregled sadrži predloge međunarodnih standarda, usvojene standarde i drugu važniju dokumentaciju koju je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

Preporučuje se zainteresovanim da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, ili putem izrade kopija, a po posebnom traženju, uz obavezu plaćanja troškova reprodukcija.

dokumentacija ISO

ISO/TC 3 — Tolerancije

Međunarodni standard:

br. 1947 »Sistem tolerancija konusa za konične delove od $C=1:3$ do $1:500$ i dužine od 6 do 630 mm«.

ISO/TC 4 — Kotrljajni ležaji

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3245 »Igličasti kotrljajni ležaji. Čaure za iglice bez unutrašnjeg prstena. Metrička serija. Spoljne mere i tolerancije«. (Rok za primedbe 6. III 1974)

ISO/TC 5 — Metalne cevi i fitinzi

Međunarodni standard:

br. 134 »Čelične cevi sa ravnim krajevima za opšte svrhe«.

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3151 »Čelične cevi za izradu skela za rad na fasadama«. (Rok za primedbe 6. III 1974)

ISO/TC 20 — Aero i kosmonautika

Međunarodni standardi:

br. 1466 »Polužni prekidači za ručne komande korišćene u unutrašnjosti vazduhoplova. Karakteristike«.

br. 2529 »Zone, pregrade i ulazna vrata na vazduhoplovima. Referentni sistemi«.

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 3186 »Vazduhoplovne konstrukcije. Vijak sa biheksagonalnom glavom i zavojnicom srednje dužine, zatezne čvrstoće između 1250 MPa (uključujući) i 1800 MPa, zaštićen, gotov za upotrebu. Metrička serija«.

br. 3193 »Vazduhoplovne konstrukcije. Vijak sa šestouglaonom glavom i kratkom zavojnicom, zatezne čvrstoće ispod 1250 MPa, nezaštićen, gotov za upotrebu. Metrička serija«.

br. 3221 »Vazduhoplovne konstrukcije. Navrtka za zakivanje, samokočeca, potpuno metalna, pod uglom od 90° , duboko utisnuta, za maksimalne temperature korišćenja od 235°C ili 425°C . Metrička serija«.

br. 3222 »Vazduhoplovne konstrukcije*

Navrtke za zakivanje, samokočeca, potpuno metalna, pod uglom duboko utisnuta, reducirana, za maksimalne temperature korišćenja 235°C ili 425°C . Metrička serija«.

br. 3223 »Vazduhoplovne konstrukcije.

Navrtka za zakivanje, samokočeca, potpuno metalna, sa duplom šapom, duboko utisnuta, za maksimalne temperature korišćenja 235°C ili 425°C . Metrička serija«.

br. 3224 »Vazduhoplovne konstrukcije.

Navrtka za zakivanje, samokočeca, potpuno metalna, jedna šapa sa dve rupe, duboko utisnuta sa širokim naleganjem za maksimalne temperature korišćenja 235°C ili 425°C . Metrička serija«.

br. 3225 »Vazduhoplovne konstrukcije.

Navrtka za zakivanje, samokočeca, potpuno metalna, dvostruka šapa, reducirana, duboko utisnuta za maksimalne temperature korišćenja 235°C ili 425°C . Metrička serija«.

br. 3226 »Vazduhoplovne konstrukcije.

Navrtka za zakivanje, samokočeca, potpuno metalna, jedna šapa sa dve rupe, frezovana, pod uglom od 100° , za maksimalne temperature korišćenja 235°C ili 425°C . Metrička serija«.

(Rok za primedbe 15. III 1974).

ISO/TC 22 — Drumska vozila

Međunarodni standard:

br. 2958 »Drumska vozila. Spoljna zaštita putničkih vozila«.

ISO/TC 25 — Liveno gvožđe

Međunarodni standard:

br. 2892 »Austenitno liveno gvožđe«.

ISO/TC 26 — Bakar i bakarne legure

Međunarodni standardi:

br. 2543 »Bakar i bakarne legure. Određivanje mangana. Spektrofotometrijska metoda«.

br. 2624 »Bakar i bakarne legure. Izračunavanje srednje veličine zrna«.

ISO/TC 28 — Nafta i proizvodi nafte

Međunarodni standard:

- br. 2719 »Proizvodi nafte. Određivanje tačke paljenja prema Penski-Martenu u zatvorenom sudu«.

ISO/TC 29 — Sitan alat

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 2422 »Abrasive kupasti naglavak. Označavanje, dimenzije«. (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 33 — Vatrostalni materijal

Međunarodni standard:

- br. 2477 »Vatrostalni proizvodi oblikovani kao elementi. Određivanje trajne promene dimenzija pod uticajem toplote.«

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 3187 »Vatrostalni proizvodi. Određivanje puzanja pod pritiskom«. (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 38 — Tekstil

Međunarodni standardi:

- br. 2 »Tekstil. Označavanje proizvoda uvoja tekstilne pređe i srodnih proizvoda«.
- br. 139 »Tekstil. Standardna atmosfera za kondicioniranje i ispitivanje tekstilnog materijala«.
- br. 1139 »Tekstil. Označavanje pređe«.
- br. 1142 »Uzimanje uzoraka i kondicioniranje užadi za ispitivanje«.
- br. 1181 »Užad iz tri ili četiri struka od manile i sisala«.
- br. 1763 »Tepisi moket. Metoda određivanja broja snopića po jedinici površine i dužine«.
- br. 1957 »Podni pokrivači mašinske izrade. Uzimanje uzoraka za fizička ispitivanja«.
- br. 1958 »Moket tepih. Određivanje ukupne mase flora po jedinici površine«.
- br. 1968 »Užad i proizvodi užarstva. Terminološki rečnik«
- br. 1970 »Užad iz osam struka ispletene iz manile i sisala«.

ISO/TC 42 — Fotografija

Međunarodni standardi

- br. 425 »Fotografija. Količina po jedinici ambalaže za osjetljive materijale«.
- br. 515 »Fotografija. Dimenzije za stereofotografiju uz primenu objektivna za 35 mm filmsku traku, formata koji zahvata pet performacija«.
- br. 517 »Fotografija. Oznaka za otvor objektivna kod fotoaparata«.

- br. 1009 »Fotografija. Crno-beli papir u rolnama za izradu pozitiva. Dimenzije rolne«.

- br. 1010 »Papir za fotografiju u boji za opštu upotrebu, normalne dimenzije listova«.

- br. 1011 »Papir za fotografiju u boji za kopir mašine sa papirom u svitcima. Normalne dimenzije svitaka«.

- br. 1012 »Filmovi za opštu upotrebu, za fotografiju u boji. Normalne dimenzije filmova«.

- br. 1048 »Označavanje razvijenih filmova u boji namotanih na kalemove«.

- br. 1222 »Fotografija. Fotografski pribor. Priklučci za stativ«.

- br. 1948 »Fotografija. Čeoni okviri objektivna do 100 mm. Dimenzije koje uslovljavaju pričvršćivanje dodatnih delova«.

ISO/TC 47 — Hemija

Međunarodni standardi:

- br. 2850 »Kalijumsulfat, tehnički. Određivanje gubitka mase na 105 °C«.
- br. 2900 »Kalijumhidroksid, tehnički. Određivanje sadržaja ugljendioksida. Titrimetrijska metoda«.

Predlozi međunarodnih standarda:

- br. 979 »Natrijumhidroksid, tehnički. Metode ispitivanja«.
- br. 983 »Natrijumhidroksid, tehnički. Određivanje sadržaja gvožđa. 1,10 fenantrolin fotometrijska metoda«.
- br. 992 »Kalijumhidroksid, tehnički. Određivanje sadržaja hlorida. Merkurimetrijska metoda«.
- br. 3177 »Kalijumhidroksid, tehnički. Određivanje sadržaja hlorida. Fotometrijska metoda«.
- br. 3196 »Natrijumhidroksid, tehnički. Određivanje sadržaja ugljendioksida. Titrimetrijska metoda«.
- br. 3197 »Natrijumhidroksid, tehnički. Određivanje hlorida, fotometrijska metoda«.

(Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 55 — Rezana građa i trupci za rezanje

Međunarodni standardi:

- br. 2299 »Rezana građa liščara. Greške. Klasifikacija«.
- br. 2301 »Rezana građa liščara. Greške. Merenja«.

ISO/TC 59 — Zgradarstvo

Međunarodni standardi:

- br. 1006 »Modularna koordinacija. Osnovni modul«.

br. 1040 »Modularna koordinacija. Dimenzije multi modula za horizontalnu koordinaciju«.

br. 1047 »Arhitektonski i građevinski planovi, način obrade crteža. Razmera«.

ISO/TC 79 — Laki metali i njihove legure

Međunarodni standardi:

br. 2637 »Aluminijum i njegove legure. Određivanje cinka. Metoda atomske apsorpcije«.

br. 2779 »Aluminijumske legure za mašinsku obradu. Hemijski sastav i mehaničke osobine legura Al-Cu6Bi Pb i AlCu4PbMg.

ISO/TC 82 — Rudarstvo

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 3154 »Rudarska žičana užad za izvozna postrojenja. Tehnički uslovi za isporuku«.

br. 3155 »Rudarsko žičana užad za izvozna postrojenja. Tekstilni uložak. Karakteristike i ispitivanja«.

br. 3156 »Rudarsko žičana užad za izvozna postrojenja. Sredstva za impregnaciju i podmazivanje. Karakteristike i ispitivanja«.

(Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 91 — Površinski aktivna sredstva

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3206 »Površinski aktivna sredstva. Analiza alkilsulfonata. Određivanje sadržaja alkalnih monosulfonata u tehničkom alkan-sulfonatu.

(Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 92 — Ispitivanje protivpožarne otpornosti građevinskog materijala

Predlog međunarodnog standarda:

br. 834 »Ispitivanje protivpožarne otpornosti elemenata građevinskih konstrukcija«. (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 95 — Kancelarijske mašine

Međunarodni standard:

br. 2775 »Kancelarijske mašine i mašine za štampanje koje se koriste u obradi informacija. Širine traka za štampanje od papira ili plastike koje se koriste jedanput«.

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3244 »Kancelarijske mašine. Filozofija komandnih oznaka na tastaturi«. (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 97 — Računske mašine i obrada informacija
Predlog međunarodnog standarda

br. 1860 »Obrada informacija. Precizni kalemovi za zamenljive magnetne trake koje se upotrebljavaju za registrovanje mera« (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 99 — Polupreradevine od drveta

Predlog međunarodnog standarda:

br. 1324 »Parket od masivnog drveta. Klasifikacija hrastovih pločica« (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 101 — Transporteri i elevatori

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 3263 »Rukovanje mehaničkom opremom za kontinuirani transport rasutog materijala. Elevator sa vedrima. Propisi sigurnosti«.

br. 3264 »Rukovanje mehaničkom opremom za kontinuirani transport rasutog materijala. Spiralni dodavači i transporteri. Propisi sigurnosti«.

br. 3265 »Rukovanje mehaničkom opremom za kontinuirani transport rasutog materijala. Rukovanje vagonima sa bočnim pražnjenjem i sa pražnjenjem na kraju. Propisi sigurnosti«.

(Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 104 — Kontejneri za transport robe

Međunarodni standard:

br. 790 »Obeležavanje kontejnera serije 1«.

ISO/TC 105 — Čelična užad žičana

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3178 »Čelična žičana užad za opšt. svrhe. Termini za prijem užadi. (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 111 — Lanci za dizanje, njihove spojke i pribor
Međunarodni standard:

br. 2415 »Razdvojive karike. Opšte karakteristike.

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 3189 »Konične čaure za čeličnu užad. Opšte karakteristike.

br. 3266 »Univerzalni okasti vijak za dizanje. — Klase M i S« (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 113 — Merenje protoka tečnosti u otvorenim kanalima
Međunarodni standard:

br. 555 »Metode primene rastvora za merenje protoka pri režimu neprekidnog toka. Metoda ubriz-

gavanja pri konstantnom pritisku».

ISO/TC 114 — Časovničarstvo

Međunarodni standard:

br. 1413 »Ručni časovnici otporni na udare«.

ISO/TC 116 — Aparati za grejanje prostorija

Predlozi međunarodnih standarda:

br. 3148 »Radiatori, konvektori i slični uređaji. Određivanje toplotnog kapaciteta. Metoda kabine hladene vazduhom«.

br. 3149 »Radiatori, konvektori i slični uređaji. Određivanje toplotnog kapaciteta. Metoda kabine hladene tečnošću«.

br. 3150 »Radiatori, konvektori i slični uređaji. Izračunavanje toplotnog kapaciteta i predstavljanja rezultata. (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 125 — Prostorije i uslovi za ispitivanje

Predlog međunarodnog standarda:

br. 3205 »Temperature koje se preporučuju u metodama ispitivanja. (Rok za primedbe 15. III 1974)

ISO/TC 127 — Mašine za zemljane radove

Međunarodni standard:

br. 3860 »Mašine za zemljane radove. Minimalne dimenzije prolaza«.

ISO/TC 138 — Cevi i fitinzi od plastičnih masa za transport fluida

Međunarodni standardi:

br. 580 »Ispitivanje zagrevanjem u sušnici oblikovanih fittinga od neplastificiranog polivinilhlorida (PVC) za primenu pod pritiskom«.

br. 727 »Spojke sa naglavkom za cevi pod pritiskom. Fitinzi sa naglavkom od neplastificiranog polivinilhlorida (PVC). Metrička serija«.

dokumentacija IEC

IEC/TC 3 Grafički simboli

IEC publikacija 417: Grafički simboli koji se upotrebljavaju na opremi. Lista i pregled simbola, pojedinačne specifikacije. (Prvo izdanje, 1973)

Cena: 141 šv. fr.

IEC/TSC 3A Grafički simboli za sheme

Dopuna br. 3 — IEC publikaciji 117-1 (Prvo izdanje, 1960. god.) Preporučeni grafički simboli, I deo: Vrste struje, razvodni sistemi, načini sprežanja i elementi kola. Novi simboli br. 25A, 63B.1a, 63F, 65A, 97. Avgust 1973.

Cena: 5 šv. fr.

Dopuna br. 3 — IEC publikaciji 117-2 (Prvo izdanje, 1960. god.) Preporučeni grafički simboli, II deo: Mašine, transformatori, primarne ćelije i akumulatori. Novi simboli: br. 123A, 123B. Avgust 1973.

Cena: 3 šv. fr.

Dopuna br. 3 — IEC publikaciji 117-3 (Prvo izdanje, 1960. god.) Preporučeni grafički simboli, III deo: Kontakti, prekidači, mehanička komanda, pokretači i delovi elektromehaničkih relea. Novi simboli: br. 221A, 221B, 221C, 221D, 232.3, 232.4, 232.5, Avgust 1973.

Cena: 5 šv. fr.

Dopuna br. 2 — IEC publikaciji 117-4 (Prvo izdanje, 1963. god.) Preporučeni grafički simboli, IV deo: Merni aparati i električni časovnici. Nova glava VIII: merni elementi i instrumenti na avionima. Avgust 1973.

Cena: 5 šv. fr.

Dopuna br. 1 — IEC publikaciji 117-5 (Prvo izdanje, 1963. god.) Preporučeni grafički simboli, V deo: Elektrane, podstranice, vodovi za prenos i distribuciju. Novi simbol br. 436. Avgust 1973.

Cena: 3 šv. fr.

Dopuna br. 3 — IEC publikaciji 117-6 (Prvo izdanje, 1964. god.) Preporučeni grafički simboli, VI deo: Promenljivosti, primeri otpornika, elementi elektronskih cevi, ventili i usmerači. Novi simbol br.

516A i nova glava V: razni simboli za opremu na avionima. Avgust 1973.

Cena: 5 šv. fr.

IEC/TC 29 Elektroakustika

Dopuna br. 1 — IEC publikacija 118 (Prvo izdanje, 1959. god.): Metode merenja elektroakustičnih karakteristika slušalica, odeljak 3. Oprema za ispitivanje, odeljak 4. postupak ispitivanja. Avgust 1973.

Cena: 13,50 šv. fr.

IEC/TC 34 Sijalice i pribor

IEC publikacija 432 (Prvo izdanje, 1973): Opšti tehnički uslovi za sijalice sa volframovim vlaknom za upotrebu u domaćinstvu i za slične svrhe.

Cena: 19,50 šv. fr.

IEC publikacija 155 (Drugo izdanje, 1973.): Starteri za fluorescentne cevi.

Cena: 27 šv. fr.

IEC/TC 35 Primarne ćelije i baterije

Dopuna br. 2 — IEC publikaciji 81-1 (Treće izdanje, 1971. god.): Primarne ćelije i baterije, deo 1: Opšti tehnički uslovi, str. 11, novi čl. 3.15 Unutrašnja otpornost i impedansa. Avgust 1973.

Cena: 3 šv. fr.

IEC/TC 36 Izolatori

IEC publikacija 438 (Prvo izdanje, 1973): Ispitivanje radio smetnji na izolatorima visokog napona.

Cena: 15 šv. fr.

IEC/TC 46 Kablovi, žice i talasovodi za telekomunikacione uređaje

Izmena br. 1, jul 1973, publikacije 344: Smernice za izračunavanje otpora golih i kalaisanih bakarnih provodnika kablova i žica za niske frekvencije (I izdanje, 1971)

Cena: 3 šv. fr.

IEC/TC 48 Elektromehanički sastavni delovi za elektronske uređaje

IEC publikacija 130-12: Konektori za frekvencije ispod 3 MHz. Deo 12: konektori za povezivanja i ispitivanja. (Prvo izdanje, 1973. god.)

Cena: 31,50 šv. fr.

IEC/TC 51 Feromagnetni materijali
 IEC publikacija 431: »Dimenzije kvadratnih jezgara (RM jezgra) od magnetnih oksida i pripadajućih delova«. (Prvo izdanje, 1973. god.)
 Cena: 13,50 šv. fr.

IEC/TCS 60A Registrovanje zvuka
 Dopuna br. 2 — IEC publikaciji 94 (Treće izdanje, 1968. god.): Sistemi sa magnetskim trakama za snimanje i reprodukciju zvuka: Mere i karakteristike. Dopune i izmene čl. 7, 8A, 12, 13 i 15. Avgust 1973.
 Cena: 7 šv. fr.

IEC/TC 61 Bezbednost električnih aparata za domaćinstvo i sličnih aparata
 IEC publikacija 335-14: Bezbednost električnih aparata za domaćinstvo i sličnih aparata. Posebni uslovi za električne kuhinjske mašine. (Prvo izdanje, 1973)
 Cena: 34,5 šv. fr.

IEC/CISPR Izmena br. 1, jun 1973. publikacije 7 (Drugo izdanje, 1969).
 Cena: 48 šv. fr.
 CISPR publikacija 7A, 1973.
 Cena: 22,50 šv. fr.

kalendar zasedanja

Kalendar zasedanja tehničkih komiteta, potkomiteta i drugih organa međunarodnih organizacija: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

U ovoj rubrici objavljujemo nova sazvana i planirana zasedanja, prema informacijama iz Biltena ISO i Biltena IEC, koja u prethodnim biltenima »Standardizacija« nisu objavljena.

Planirana zasedanja označena su znakom*. Datumi i mesta ovih zasedanja biće naknadno definitivno određeni.

Zainteresovana preduzeća, organizacije i ustanove, koji žele da na svoj teret pošalju svoje stručnjake na neko od ovih zasedanja, da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd), Cara Uroša br. 54 radi dobijanja potrebnih objašnjenja i ustanova.

Za učešće na zasedanju ISO i IEC potrebno je pismeno ovlašćenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, pošto je JZS u tim organizacijama učlanjen u ime naše zemlje.

ISO

1973

Decembar

3—4	Pariz	ISO/TC 109/SC 3	Gorionici za mazut i njihov pribor. Atomizirajući gorionici monoblok tip
3—7	Viliamsburg	ISO/TC 42	Fotografija
6—7	S.A.D	*ISO/TC 22/SC 16	Drumska vozila. Zaštita od požara
10—11	Pariz	ISO/TC 23/SC 8	Poljoprivredne mašine i traktori. Vinogradarska oprema
10—12	Tampa	ISO/TC 22/SC 10	Drumska vozila. Postupci ispitivanja udarom
10—12	Pariz	ISO/TC 101/SC 2	Transporteri i elevatori. Bezbednost
10—17	Viliamsburg	*ISO/TC 36	Kinematografija
11—12	London	*ISO/TC 94/SC 4	Lična zaštitna sredstva. Industrijski zaštitni limovi.
12—14	S.A.D.	ISO/TC 22/SC 12	Drumska vozila. Usporači
13—14	Pariz	ISO/TC 23	Poljoprivredne mašine i traktori
	Pariz	*ISO/TC 30/SC 4	Merenje protoka tečnosti u zatvorenim kanalima. Metode registrovanja
	Pariz	*ISO/TC 30/SC 7	Merenje protoka tečnosti u zatvorenim kanalima. Merač protoka
		*ISO/TC 39/SC 2	Mašine alatke. Uslovi ispitivanja
		*ISO/TC 44/SC 9	Varenje. Sigurnosna stakla

IV Kvartal

*ISO/TC 1/SC 4	Navoji. Kontrola
*ISO/TC 3/SC 3	Tolerancije. Prostorna merenja
*ISO/TC 4/SC 10	Kotrljajni ležaji. Konusno-valjkasti ležaji
*ISO/TC 82/SC 3	Rudarstvo. Rudarska izvozna užad
*ISO/TC 95/SC 9	Kancelarijske mašine. Presentiranje dokumenata, razmaci između redova i praznine između znakova
*ISO/TC 107/SC 6	Metalne i druge neorganske prevlake. Staklasti i porculanski emajli
*ISO/TC 123/SC 3	Klizna ležišta. Dimenzije i tolerancije
*ISO/TC 152/SC 3	Gips. Konstruktivne komponente na bazi gipsa

Nepoznati podaci za mesec

*ISO/TC 59/SC 2	Zgradarstvo. Terminologija, simboli i usaglašavanja jezičnog održavanja
*ISO/TC 59/SC 8	Zgradarstvo. Spoljni radovi. Gips. Gips za građevinarstvo
ISO/TC 152/SC 2	Gips. Gips za građevinarstvo

Decembar 1973/Januar 1974

London	ISO/TC 39/SC 2	Mašine alatke. Uslovi ispitivanja
--------	----------------	-----------------------------------

1974

Januar

15—16	Berlin	*ISO/TC 48/SC 1	Laboratorijsko stakleno posuđe i aparati. Volumetrijsko posuđe.
-------	--------	-----------------	---

Januar/Februar

29—1 Miami ISO/TC 22/SC 13 Drumska vozila. Komande, pokazivači i kontrolna svetla

Februar

Keln *ISO/TC 10/SC 6 Crteži (opšti principi) Crteži u mašinstvu
*ISO/TC 67/SC 1 Materijal i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa.
Cevovodi

Februar/Mart

26—2 *ISO/TC 54 Etarska ulja
ISO/TC 5/SC 5 Metalne cevi i fitinzi. Fitinzi (izuzev od livenog gvožđa)

Mart

*ISO/TC 14 Krajevi vratila
*ISO/TC 16 Klinovi i žljebovi
*ISO/TC 22/SC 5 Drumska vozila. Ispitivanje vozila
*ISO/TC 144/SC 1 Sistemi za difuziju vazduha. Aerodinamika ispitivanja i pred-
stavljanje karakteristika izlaznih otvora
*ISO/TC 144/SC 2 Sistemi za difuziju vazduha. Aerodinamika ispitivanja i pred-
stavljanje karakteristika uređaja sa visokim pritiscima i br-
zinama, sa niskim pritiscima i brzinama, prigušivača i ventila.

April

22—23 Pariz *ISO/TC 104/SC 1 Kontejneri za transport robe. Dimenzije, tehnički uslovi i is-
pitivanja. Kontejneri za opštu upotrebu, serije 1 i 2.

April/Maj

22 Merano *ISO/TC 26/SC 1 Bakar i bakarne legure. Metode hemijskih analiza
S.A.D. *ISO/TC 41 Remenice i remenje (uključivši klinasto remenje)
Helsinki *ISO/TC 46 Dokumentacija
Helsinki *ISO/TC 46/SC 1 Dokumentacija. Reprodukcijska dokumentacija
Helsinki *ISO/TC 46/SC 2 Dokumentacija. Konverzija pisanih jezika
Helsinki *ISO/TC 46/SC 4 Dokumentacija. Automatizacija u dokumentaciji

Maj

7—9 Pariz *ISO/TC 97/SC 9 Računske mašine i obrada informacija. Programski jezici za
numeričko upravljanje
8—9 London *ISO/TC 95/SC 4 Kancelarijske mašine. Mašine za umnožavanje i reprodukciju
9—10 London *ISO/TC 95/SC 5 Kancelarijske mašine. Mašine za diktiranje
13—15 Ženeva *ISO/TC 95 Kancelarijske mašine
14—16 Švedska ili
Engleska *ISO/TC 5/SC 1 Metalne cevi i fitinzi. Gasne i druge čelične cevi
15—17 Berlin *ISO/TC 44/SC 8 Varenje. Materijal za plinsko varenje
15—17 Ženeva *ISO/TC 97 Računske mašine i obrada informacija
21—24 Kopenhagen *ISO/TC 77 Azbestcementni proizvodi
27—31 Otava *ISO/TC 102/SC 2 Železne rude. Hemijske analize
Cirih *ISO/TC 29/SC 2 Sitan alat. Burgije
Cirih *ISO/TC 29/SC 3 Sitan alat. Razvrtači
Varšava *ISO/TC 34/SC 1 Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Sredstva za reprodukciju
Varšava *ISO/TC 34/SC 2 Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Seme i plodovi uljanih
biljaka.
Varšava *ISO/TC 34/SC 3 Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Voće i povrće i proiz-
vodi voća i povrća
*ISO/TC 39/SC 3 Mašine alatke. Modularne jedinice za mašine alatke
*ISO/TC 93 Skrob (njegovi derivati i sporedni proizvodi)
*ISO/TC 95/SC 7 Kancelarijske mašine. Terminologija, klasifikacija i označa-
vanje.
*ISO/TC 111/SC 1 Lanci za dizanje, njihove spojke i pribor. Lanci

	Francuska	*ISO/TC 119 *ISO/TC 125 *ISO/TC 136/SC 3	Materijali i proizvodi metalurgije praha Prostorije i uslovi ispitivanja Nameštaj. Specifikacije svojstava materijala i proizvoda.
Juni			
7—8	Lenjingrad	*ISO/TC 8/SC 8	Brodogradnja. Brodska okna.
10—13	Pariz	*ISO/TC 38/SC 1	Tekstil. Ispitivanja postojanosti obojenja
10—14		*ISO/TC 861/SC 5	Rashladni uređaji. Konstrukcija i ispitivanja frižidera za do- maćinstvo
14—15	Pariz	*ISO/TC 38/SC 2	Tekstil. Dimenzionalna stabilnost
17—19	Ženeva	*ISO/TC 73	Pitanje široke potrošnje
20—21	Ženeva	ISCA	Komitet za usmeravanje međunarodne standardizacije za pi- tanja široke potrošnje
		*ISO/TC 15	Spojnice
	San Francisko	*ISO/TC 17/SC 12	Čelik. Vruće valjani i hladno obrađeni čelični limovi, trake i koturovi i čelični limovi kontinualno pocinkovani vrućim pos- tupkom
	Vašington	*ISO/TC 28	Nafta i proizvodi nafte.
	Kanada	*ISO/TC 28/SC 2 *ISO/TC 39/SC 2 *ISO/TC 60	Nafta i proizvodi nafte. Dinamička merenja proizvoda nafte Mašine alatke. Uslovi ispitivanja Zupčanici
	Oslo	*ISO/TC 79/SC 1	Laki materijali i njihove legure
	Varšava	*ISO/TC 101 *ISO/TC 128	Transporteri i elevatori Aparatura, cevi i fitinzi od stakla

II Kvartal

		*ISO/TC 2/SC 2	Vijci, navrtke i pribor. Vijci sa urezom i krstastim urezom na glavi
		*ISO/TC 2/SC 4	Vijci, navrtke i pribor. Tolerancije za vijke, navrtke i podloške
		*ISO/TC 8/SC 13	Brodogradnja. Koordinacija dimenzija za brodski smeštaj
		*ISO/TC 17/SC 11	Čelik. Čelični odvijci
		*ISO/TC 20/SC 1	Aero i kosmonautika. Električne instalacije za letelice
		*ISO/TC 23/SC 11	Poljoprivredne mašine i traktori. Oprema za unutrašnje ra- dove u farmama i stočarstvu
		*ISO/TC 25	Liveno gvožđe
		*ISO/TC 29/SC 5	Sitan alat. Tocila
		*ISO/TC 47/SC 12	Hemija. Halogenski derivati ugljovodonika i opšte metode. Amini
		*ISO/TC 67	Materijal i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa
		*ISO/TC 67/SC 8	Materijal i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa. Gar- nitura za rotaciono bušenje
		*ISO/TC 70/SC 4	Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Ispitivanje
		*ISO/TC 70/SC 5	Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Regulisanje torzione vi- bracije i specijalni zahtevi
	Pariz	*ISO/TC 83/SC 1	Gimnastičke sprave i sportska oprema. Gimnastičke sprave
	Pariz	*ISO/TC 83/SC 2 ISO/TC 97/SC 8	Gimnastičke sprave i sportska oprema. Kamping
	Pariz	*ISO/TC 98/SC 1	Računske mašine i obrada informacija. Numeričko uprav- ljanje mašinama
		*ISO/TC 98/SC 2	Osnova statističkih proračuna građevinskih konstrukcija. Ter- minologija i simboli
		*ISO/TC 107/SC 3	Osnova statističkih proračuna građevinskih konstrukcija.
	Pariz	*ISO/TC 114	Obezbeđenje konstrukcije
		*ISO/TC 127/SC 1	Metali i druge neorganske prevlake. Elektrolitičke prevlake
		*ISO/TC 136/SC 5	Časovničarstvo
	London	*ISO/TC 153	Mašine za zemljane radove. Metode ispitivanja performansi mašina
			Nameštaj. Nameštaj za domaćinstvo
			Ventili za opštu upotrebu

informacije ISO

U ovoj rubrici objavljuju se stručne i druge informacije iz informativnog biltena Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO.

ISO standardizuje visinu za automobilske odbojnice

Publikacijom međunarodnog standarda ISO 2958 učinjen je jedan značajan korak u pravcu opšteg usvajanja standardne visine automobilskih odbojnika.

Proizvođači automobila će zadržati slobodu koncepcije, ali će morati da na svojim budućim modelima automobila vode računa o novoj standardizovanoj referentnoj visini od 445 mm iznad tla.

Standard su prihvatili nacionalni instituti za standardizaciju dvadeset zemalja*, pošto su ga dugo proučavali predstavnici vlada, instituti za istraživanja, automobilska industrija i mnogi drugi zainteresovani.

Komiteti članova ISO triju zemalja nisu prihvatili standard iz tehničkih razloga. Australija je više volela da čeka da njen vlastiti standard bude predmet prihvatanja, Sjedinjene Države su se odlučile za visinu od 457 mm, a Japan je zahtevao referentnu visinu od 470 mm. Prirodno, čak i da je bilo jednodušnog mišljenja, formula ISO bi mogla samo rešiti problem nakon dužeg vremena. Biće potrebno da prođe čitav niz godina pa da novi modeli automobila dobiju odbojnice koji odgovaraju propisima ISO. Štaviše, sadašnji modeli će nastaviti sa »trčanjem« još mnogo godina. Iako ISO ne može da nametne saobraćavanje bilo kome od svojih međunarodnih standarda, može se verovati da će usvojen predlog biti široko prihvaćen, budući da je većina proizvođača automobila predstavljena u komitetu ISO, zaduženom za izradu ovog standarda.

Jedno kratkotrajno ispitivanje raznih modela automobila otkriva da visina odbojnika mnogo varira. Danas, srednja visina odbojnika jedne velike američke limuzine i jednog italijanskog sportskog automobila, na primer, može varirati do 200 mm (8 inča). Osim toga, visina prednjeg odbojnika često se mnogo razlikuje od visine zadnjeg, na jednom istom automobilu. Polazeći od ove činjenice, ako je vaša parkirana kola udario lako svojim zadnjim delom neki drugi automobil istog modela, nije isključeno da će vas skupo koštati popravka.

Odsustvo standardizacije znatno smanjuje efikasnost odbojnika, čija je namena da zaštiti automobil od štete koju prouzrokuju sudari pri maloj brzini.

Standard ISO 2958 zahteva da se udar posmatranog vozila izvede sudarom sa »uređajem za ispitivanje«, čija je površina udara od tvrdog čelika. Ovaj uređaj, mase jednake masi vozila, udara pod raznim uglovima u prednje i zadnje površine ispitivanog vozila. Brzina sudara i drugi uslovi ispitivanja do detalja su propisani.

Posle svakog ispitivanja, razni uređaji ili sistemi na vozilu koje je ispitivano, moraju nastaviti da funkcionišu ispravno:

- svetla i drugi uređaji za signalizaciju (izuzev uređaja za osvetljavanje registarske tablice);
- poklopac motora, poklopac prtljažnika i vrata;
- sistemi za napajanje gorivom i hlađenje;
- sistem za odvođenje izduvnih gasova;
- pogonski sistem, sistemi vešanja, upravljanja i kočenja.

Ne treba zaboraviti da je visina odbojnika određena, kako opterećenjem vozila (putnici i prtljag), tako i naglim kočenjem. Preporučljivo je da se prilikom ispitivanja vodi računa o ovim promenama.

Odlučujući o referentnoj visini od 445 mm, eksperti ISO su vodili isto tako računa i o poslednjim konstatacijama medicine u vezi sa povredama pešaka. Stoga je visina na koju treba postaviti odbojnik nešto ispod srednje visine kolena da bi se smanjile medicinske komplikacije kod pešaka povređenih u saobraćajnim udesima.

Međunarodna metoda ispitivanja radikalno odstupa od klasične koncepcije — jedne visine i jednog standardizovanog oblika odbojnika. Ova koncepcija je napuštena od strane komiteta ISO. Proizvođači automobila su se, međutim, snažno suprotstavljali diskusijama zasnovanim na ovakvom posmatranju problema. Stilisti i automobilska industrija naročito su pogođeni idejom o jednom »standardizovanom odbojniku«, koji bi sputavao njihovu slobodu izražavanja.

S druge strane, postoje različite koncepcije u pogledu najboljeg tipa odbojnika. Izvesni su za velike tradicionalne odbojnice; drugi smatraju da ovi imaju tendenciju najahivanja i »zagrizanja« sa drugim odbojnikom u slučaju sudara.

Primena jednog novog propisa o regulisanju sigurnosti u SAD omogućilo je da se izađe iz ovog ćor-sokaka; ovo regulisanje počiva na metodi ispitivanja koja ostavlja stilistima dosta veliku slobodu, uz uslov da automobili zadovolje ispitivanja.

Standardi ISO baziraju na analognim principima.

Oko četrdeset zemalja je predstavljeno u tehničkom komitetu ISO/TC 22, zaduženom za međunarodnu standardizaciju iz oblasti drumskih vozila. Zasedanjima ovog komiteta prisustvuju 22 specijalizovana podkomiteta i mnogobrojne radne grupe, koji se bave raznim studijama kao: ispitivanje motora, spoljašnji udari, opasnosti od požara, vidljivost sigurnosna stakla.

* Južnoafrička republika, Nemačka, Austrija, Belgija, Kanada, Arapska Republika Egipat, Francuska, Mađarska, Irska, Italija, Meksiko, Holandija, Poljska, Rumunija, Švedska, Švajcarska, Ujedinjena Kraljevina, Čehoslovačka, Tajland, Turska.

pregled primljenih važnijih inostranih standarda

Ova rubrika obuhvata pregled važnijih inostranih standarda primljenih u standardoteci Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju. Stručnjaci, zainteresovane ustanove i preduzeća mogu da koriste ove standarde u samoj standardoteci Zavoda ili da izvrše nabavku. Za sva obaveštenja obratiti se Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju — Standardoteka, Beograd, Cara Uroša br. 54.

DK 529.2 : 003.35

UNI 7090/73 Metodo di scrittura numerica delle date

DK 529.27 : 003.35

UNI 7180/73 Numerazione delle settimane

DK 532.13.081

STAS 1080/73 Viscositatea fluidelor. Terminologie si unitati de masura

DK 621.3.047 : 621.33

DIN 43051/73 Entw Bahnen und Fahrzeuge. Kohlebürstenhalter. Anschlussmasse

DK 621.314.21.04 : 621.318.43.04

DIN 41 307/B1.1/73 Kleintransformatoren, Übertrager und Drosseln. Zubehörteile. Befestigungshauben für Typ EI

DIN 41 307/B1.2/73 Kleintransformatoren, Übertrager und Drosseln. Zubehörteile. Befestigungswinkel für Typ M, EI und UI

DK 621.314.21.04 : 621.318.43.04

DIN 41 307/B1.3/73 Kleintransformatoren, Übertrager und Drosseln. Zubehörteile. Druckstück für Typ EI, UI und 3 UI

DIN 41 307/B1.80/73 Entw Kleintransformatoren, Übertrager und Drosseln. Zubehörteile. Befestigungsrahmen für Typ SM, erhöhte mechanische Beanspruchung Ergänzung zu DIN 41 307 Blatt 8

DK 621.314.213.5 : 621.315.616.9 : 62—711

DIN 42 523/73 Giessharztransformatoren natürliche Kühlung (AN) für Drehstrom 50 Hz, 100 bis 1600 kVA bis Reihe 20

DK 621.314.213.5 : 62—711

DIN 42 524/73 Trockentransformatoren natürliche Kühlung (AN) für Drehstrom 50 Hz, 50 bis 1600 kVA bis Reihe 10

DK 621.316.3/9.027.2

STAS 5081/73 Aparate electrice de comutatie. Terminologie

a) DIN — Savezna Republika Nemačka

b) STAS — Rumunija

c) UNI — Italy

DK 621.317.7 : 621.316.34

DIN 43 701/B1.1/73 Entw Elektrische Schalttafel-Messinstrumente. Technische Lieferbedingungen. Allgemeine Bedingungen

DIN 43 701/B1.2/73 Entw Elektrische Schalttafel-Messinstrumente. Technische Lieferbedingungen. Anzeigende Strom-, Spannungs- und Leistungs-Messinstrumente

DIN 43 701/B1.3/73 Entw Elektrische Schalttafel-Messinstrumente. Technische Lieferbedingungen Messinstrumente für elektrische Thermometer

DIN 43 701/B1.4/73 Entw Elektrische Schalttafel-Messinstrumente. Technische Lieferbedingungen. Anzeigeinstrumente zu Messumformern

DK 621.317.761 : 621.316.34

DIN 43 701/B1.5/73 Entw Elektrische Schalttafel-Messinstrumente. Technische Lieferbedingungen. Zungenfrequenzmesser

DK 621.396.67 : 001.4

DIN 45 005/73 Ortsfeste Rundfunk-Empfangsantennenanlagen. Begriffe Einteilung

DK 621.86.065

UNI 7174/73 Brache di fune d'acciaio ad anello continuo. Caratteristiche generali

UNI 7173/73 Brache di fune d'acciaio ad anello continuo. Dimensioni e portate d'esercizio

DK 622.362 : 543

STAS 9163/4/73 Produse miniere silico-aluminoase Determinarea bioxidului de siliciu

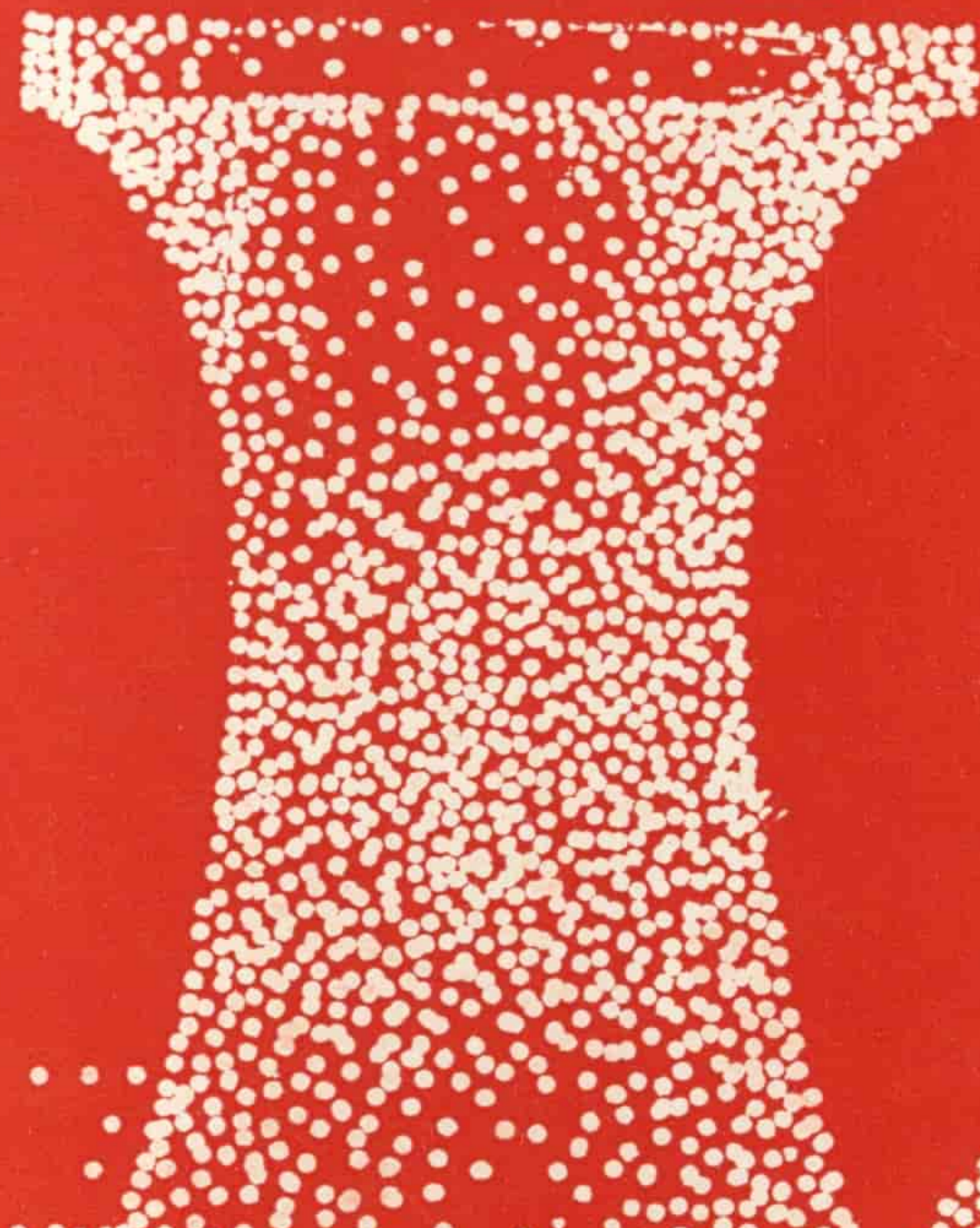
STAS 9163/5/73 —, Determinarea trioxidului de fier

STAS 9163/6/73 —,— Determinarea oxidului de aluminiu

- STAS 9163/8/73 —,— Determinarea oxidului de mangan (Mn_3O_4)
- STAS 9163/9/73 —,— Determinarea oxidului de calciu
- STAS 9163/11/73 —,— Determinarea oxizilor de sodiu si potasiu
- STAS 9163/13/73 —,— Determinarea sulfatilor
- STAS 9163/14/73 —,— Determinarea pentoxidului de fosfor
- STAS 9163/16/73 —,— Analiza spectrala a elementelor Fe, Ti, Ca, Mg, Mn, Cu
- DK 622.363
STAS 9162/73 Produse miniere nemetalifere cu continut de carbonati. Determinarea gannulatiei
- DK 624.131.431.3
STAS 9180/73 Teren de fundare. Determinarea capacitatii de retinere a apei de catre paminturi, la diferitele suptiuni
- DK 625.2.01 : 669.14.018.294.3
UNI 7175/73 Centri ruota laminati di acciaio non legato per sale montate di rotabili ferroviari Qualità, prescrizioni e prove
- UNI 7176/73 Centri ruota laminati di acciaio legato speciale per sale montate di rotabili ferroviari Qualità, prescrizioni e prove
- DK 625.576.2
UNI 7169/73 Funicolari terrestri. Funi traenti per sciovie
- DK 643.334
UNI 7135/72 Apparecchi di cottura a gas per uso domestico. Prescrizioni di sicurezza
- UNI 7136/72 —,— Caratteristiche costruttive e funzionali
- DK 643.334 : 001.4
UNI 7134/72 Termini e definizioni
- DK 655.35
STAS 6027/4/73 Industria poligrafica. Procedeu de tipar adinc. Terminologie
- DK 661.842.621
STAS 102/73 Carbura de calciu tehnica (carbide)
- DK 666.151.699 : 844
UNI 7170/73 Vetri piani. Isolamento acustico
- DK 666.155
UNI 7172/73 Vetri piani. Vetri stratificati per edilizia ed arredamento
- DK 666.157
UNI 7171/73 Vetri piani. Vetri uniti al perimetro
- DK 666.76 : 620.113
DIN 51 061/B1.3/73 Prüfung keramischer Roh- und Werkstoffe. Probenahme. Feuerfeste Steine
- DK 667.612.63 : 620.1
DIN 53 224/73 Prüfung von Anstrichstoffen. Bestimmung der Auslaufzeit mit dem ISO-Becher
- DK 669.14—41
STAS 437/73 Table groase. Dimensiuni
- DK 669.14—42
STAS 2305/73 Otel hexagonal calibrat. Deimensiuni
- DK 669.14.002.62
UNI 6784/73 Semilavorati di acciaio destinati alla rilaminazione. Prescrizioni qualitative di fornitura
- DK 669.3
STAS 289/73 Table din alama
- DK 674.038.5
STAS 4510/73 Cherestea. Terminologie
- DK 676.6
STAS 1433/72 Cartoane veline casurate
- DK 677.71
STAS 1930/73 Sfoara de cinepa. Fabricata mecanic
- DK 678.017 : 620.172
STAS 6642/73 Materiale plastice. Determinarea caracteristicilor de tractiune
- DK 678.03.01
STAS 8798/9/73 Latex de cauciuc. Determinarea densitatii
- DK 678.074 : 620.1.543.825.3
DIN 53 585/73 Bestimmung des Russgehaltes in Kautschuk und Elastomeren
- DK 678.4.01
STAS 9313/73 Cauciuc vulcanizat. Determinarea aderenței cauciucului la asamblarea pe o placa metalica
- DK 678.4.028
STAS 9294/73 Cauciuc. Determinarea caracteristicilor de vulcanizare cu reometrul cu disc oscilant
- DK 681.2 : 531.716.2
STAS 3189/73 Masuri de lungime. Masuri pliante din lemn
- DK 683.945
UNI 7166/73 Apparecchi di riscaldamento indipendenti funzionanti a gas. Prescrizioni di sicurezza

JUS

anotaci
predložak
jugoslovenski
standardi

objavljuje
jugoslovenski
standardi

sistema dozvoljena
tričnu opremu
nu reviziju i
kao i postupak
V. Kvalkovski
IEC, opisuje
pi tom važnom

matralo da razlika
je tek kada se prekorači
ratura tako da ispitivanja,
i izdržljivost na različitim
obavljati samo na po
rastuća kompleksnost
opreme, koja zahteva još
jihovih sastavnih delova,
dovodi u toku poslednjih godina
zvrše zamašna istraživanja
ti faktori koji utiču na pouz
glomerata. Nauge faktore i kombin
da radi tehni-azaranje izolacije, ot
narodne orga- ipak, postoje još mnogi nedostaci tehničke prirod
102. Naša ze- dosta suptilan način umanjuju efekat nekog fiji se
stvuje u radu viraju gledaće ili ti

- Predlog br. 10518 Klešta polu
- Predlog br. 10519 Klešta za
- Predlog br. 10520 Klešta za
- Predlog br. 10521 Klešta žu;
- 10522 Klešta

netala, tako i u pogleda
lata. Znači, potrebni
metalurške prerade
rude, a time uslovi za grupu
nički uslovi za konkretnja
tehnički zahtevi i tehni
postupci ispitivanja i kontrole;
parametri i razmera: konstrukcije i raz
ta standarda određuju kvalitet
Pri izradi normativna
vrste standarda: opš
standardizaciji u oblasti žele
nizacije za standardizaciju IS
preko svojih predstavnika
miteta na donošenju d
miteta pa uskoro treba očeki
darde. Na osnovu ISO sta
JUS standardi koji nedosta
usaglasiti od
i m

u našoj zemlji
u celom svetu